

อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ในการส่งเรื่องให้หน่วยงานอื่นดำเนินการกล่าวหาคดีอาญาแก่เจ้าหน้าที่
ของรัฐแทน

นางรพิตา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2562

**The National Anti-Corruption Commission's Authority in Remittance of the
Allegation Issues to Other Agencies for the Criminal Case Allegation against the
Government Officers Instead**

Mrs. Rapita Debhasdin Na Ayudhya

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมุติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	9
แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม	27
การบริหารสภาพแวดล้อมวิทยาลัยเทคนิคกระบี่	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา	55
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จำแนกตามระดับชั้น และประเภทวิชา	62
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
สรุปการวิจัย	73
อภิปรายผล	78
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	88
ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	89
ข หนังสือขอตรวจสอบเครื่องมือ	97
ค รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	102
ง ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ	104
จ ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม	108
ประวัติผู้ศึกษา	112

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ตามระดับชั้น	53
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ตามประเภทวิชา	54
ตารางที่ 4.3 การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวม	55
ตารางที่ 4.4 การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมอาคาร สถานที่	56
ตารางที่ 4.5 การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านบริการนักศึกษา	57
ตารางที่ 4.6 การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ...	58
ตารางที่ 4.7 การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา	59
ตารางที่ 4.8 การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านครูและบุคลากรการศึกษา	60
ตารางที่ 4.9 การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน	61
ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิค กระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามระดับชั้น	62
ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามระดับชั้น	64
ตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำแนกตามประเภทวิชา	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.13	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ เกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามประเภทวิชา ด้านสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่	67
ตารางที่ 4.14	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ เกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทวิชา ด้านบริการนักเรียน นักศึกษา	68
ตารางที่ 4.15	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ เกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทวิชา ด้านการจัดการเรียนการสอน	69
ตารางที่ 4.16	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ เกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทวิชา ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา	70
ตารางที่ 4.17	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ เกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทวิชา ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา	71
ตารางที่ 4.18	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ เกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทวิชา ด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน	72

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2488 ประเทศไทยเริ่มมีแนวคิดในการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเพื่อตรวจสอบการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการเฉพาะ โดยมีจุดประสงค์เพื่อแยกการกระทำความผิดอาญาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ออกจากการดำเนินคดีอาญา หรือการพิจารณาโทษทางวินัยปกติ เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือการตรวจสอบการทุจริตโดยการพิจารณาโทษทางวินัยไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะการดำเนินคดีทางอาญาในระบบปกติ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบวิธีพิจารณาความอาญา คือ โจทก์ต้องมีหน้าที่ในการนำสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง โดยปราศจากข้อสงสัยส่วนการพิจารณาโทษทางวินัยมักจะเกิดปัญหาในการช่วยเหลือพวกเดียวกันทำให้การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปได้ยาก

จนกระทั่งภายหลังเหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม 2516 ประเทศไทยจึงจัดตั้งองค์กรที่มีชื่อเรียกว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ป. ขึ้น¹ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ป. มีอำนาจหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกตำแหน่งถูกกล่าวหาว่าทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือร้ายแรงผิดปกติ หากคณะกรรมการ ป.ป.ป. พบว่าการกระทำนั้นมูลความผิด คณะกรรมการ ป.ป.ป. ต้องส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือต้นสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาไปดำเนินการสอบสวนทางวินัยอีกชั้นหนึ่ง หรือหากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการกระทำเป็นความผิดทางอาญา คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งผู้บังคับบัญชาหรือต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิด หรือพนักงานสอบสวนอาจจะไม่เห็นด้วยกับสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. วินิจฉัยแล้วก็ได้ ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐรายนั้น อาจไม่ได้รับโทษทางวินัยหรือไม่ถูกฟ้องเป็นคดีอาญา กระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องอาจขาดตอน

¹ สุรพล นิติไกรพจน์ และคนอื่นๆ . คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. 2547. หน้า 24

ลง อีกทั้งสำนักงาน ป.ป.ป. ยังมีฐานะเป็นส่วนราชการเทียบเท่ากรมในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี การบริหารงานบุคคลภายในสำนักงาน ป.ป.ป. มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งโยกย้าย อีกทั้งงบประมาณของสำนักงาน ป.ป.ป. ยังต้องเสนอผ่านสำนักงานงบประมาณ ทำให้ฝ่ายบริหารสามารถเข้าแทรกแซงคัดลบบงบประมาณ ซึ่งการขาดแคลนงบประมาณเป็นเรื่องสำคัญในการดำเนินการปราบปรามการทุจริต ด้วยเหตุผลหลายประการดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินงานของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถนำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐรายที่กระทำความผิดมาลงโทษ ทำให้ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเรื่อยมา²

ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศและมีผลบังคับใช้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้จัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเอาไว้เฉพาะ นั่นคือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือที่เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์และความมุ่งหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่มีความเป็นกลางและมีความเป็นอิสระจากข้าราชการทางการเมือง ข้าราชการหรือหน่วยงานอื่นๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้ครอบคลุมทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงกำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ช. มีความอิสระทั้งด้านบริหารงานบุคคลและงบประมาณ อีกทั้งยังกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงกับเจ้าหน้าที่รัฐในทุกระดับที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542

แต่ภายหลังเนื่องจากภาวะด้านปริมาณคดีที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่จำนวนเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ด้านการปราบปรามการทุจริตไม่ได้เพิ่มขึ้นตามจำนวนคดี ส่งผลให้การปฏิบัติงานของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ถ่าช้าและไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้เปลี่ยนแปลงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนวินิจฉัยความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐโดยกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวน

² ผาสุก พงษ์ไพจิตรและคนอื่นๆ. รายงานผลการวิจัย เรื่อง การคอร์รัปชันในระบบราชการไทย . กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ป.ป.ป., 2541. หน้า 235-236

และวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา 66³ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองร่ำรวยผิดปกติ กระทำ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควร ดำเนินการด้วย ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา⁴ ซึ่งจาก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัย กรณีที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป ส่วน เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งที่ต่ำกว่าดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่ากระทำความผิด จะอยู่ในอำนาจการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหาร ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจในการ ส่งเรื่องที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีไม่บุคคลตามมาตรา 66 ว่ากระทำความผิดฐานทุจริต ต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการ ยุติธรรมที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัย หรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แล้วแต่กรณี หรือส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้⁵

และต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกาศและมีผล บังคับใช้ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ยังคงมีเจตนารมณ์ที่สำคัญประการหนึ่งคือการทำให้องค์กร

³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 66 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีผู้กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งนายรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่นร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตาม กฎหมายอื่นให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว เว้นแต่ในกรณีที่ผู้กล่าวหามิใช่ ผู้เสียหาย และคำกล่าวหาไม่ระบุพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงก็ได้

⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 19 (4)

⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 89/2

ตรวจสอบมีความเป็นอิสระ เข้มแข็ง และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงไว้ซึ่งอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยการกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ และยังให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ใช่เรื่องความผิดร้ายแรงให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนได้อีกด้วย โดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

สำหรับอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการส่งเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ ดังนี้

1.1 ในกรณีที่เป็นกรกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่การยุติธรรม และในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดหรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีใช้ความผิดร้ายแรงให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปได้⁶

1.2 เรื่องกล่าวหาที่มีใช้ความผิดร้ายแรง หรือกล่าวหาในเรื่องที่มีได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจได้

1.3 เรื่องที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมาหรือกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช้ความผิดร้ายแรง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการแทนได้

จากการให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการส่งเรื่องให้หน่วยงานอื่นหลายหน่วยงานดำเนินการแทนดังกล่าวส่งผลทำให้เกิดปัญหาในการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เองในการพิจารณาอบหมายเรื่องให้แก่ละหน่วยงานดำเนินการแทน เช่น ในกรณีกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจพิจารณาส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ หรืออาจพิจารณาส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัยไปตามอำนาจหน้าที่ หรืออาจส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐก็ได้ ซึ่งการให้อำนาจ

⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 63

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการส่งเรื่องให้หน่วยงานต่างๆ ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง หรือกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาที่ไม่สามารถทราบได้ว่าเรื่องกล่าวหาของตนนั้นจะถูกตรวจสอบและดำเนินการ โดยหน่วยงานใดซึ่งแต่ละหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ท. และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ล้วนแต่มีความแตกต่างกันในเรื่องของการใช้กฎหมาย ระบบของกฎหมายที่ใช้ในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกร้อง หรือผู้ถูกกล่าวหา กระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลาในการดำเนินคดี การให้สิทธิ และการคุ้มครองสิทธิของผู้กล่าวหา ผู้ถูกร้อง และผู้ถูกกล่าวหา ความเป็นอิสระขององค์กร ทั้งในแง่งบประมาณ และเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสอบสวน อีกทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยังให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจเรียกสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนมาเพื่อดำเนินการได้ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนใหม่ทั้งหมด หรือนำผลการไต่สวนหรือสอบสวนของหน่วยงานรัฐนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนมาถือเป็นการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับผลการดำเนินการตามรายงานของหน่วยงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการ หรือมีกรณีเห็นว่าผู้ถูกร้องอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการดำเนินการนั้นไม่เที่ยง⁷ ซึ่งอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีดังกล่าวอาจส่งผลทำให้เกิดการสอบสวนซ้ำอันเป็นการกระทบสิทธิของทั้งผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และผู้ถูกกล่าวหา และยังเป็นการสร้างภาระให้แก่พยาน รวมถึงขัดต่อหลักการที่ห้ามมิให้ดำเนินคดีซ้ำในการกระทำความผิดเดียวกันอีกด้วย

สาระนิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยพิจารณาถึงที่มาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 อำนาจหน้าที่และขั้นตอนการดำเนินคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวน การดำเนินการทางวินัย การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ รวมถึงแนวคิด ความเป็นมาและความสำคัญขององค์กรอิสระ แนวคิดและความเป็นมา รวมถึงความแตกต่างของระบบไต่สวนและระบบกล่าวหา ทฤษฎีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และทฤษฎีห้ามมิให้ดำเนินคดีซ้ำในความผิดครั้งเดียวกัน รวมถึงทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 66

2. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

รัฐที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยเป็นรัฐที่ต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประชาชนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตอย่างเสรี เว้นแต่บางกรณีบางเรื่องเท่านั้นที่ไม่สามารถจะทำได้ ซึ่งเรื่องที่ทำไม่ได้หรือห้าม นั่นถือเป็นข้อกเว้นของระบอบการปกครองนี้และการที่รัฐจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน จะทำได้จะต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้นตามหลักนิติรัฐ เมื่อเกิดการละเมิดต่อกฎหมายที่รัฐห้ามแล้ว(เฉพาะคดีอาญา) รัฐจำเป็นต้องมีกระบวนการที่จะคุ้มครองความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชนในรัฐไม่ให้ถูกระทบกระเทือนจากการละเมิดต่อกฎหมายดังกล่าว ดังนั้นในแต่ละรัฐจึงมีกระบวนการในการที่จะนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษเพื่อคุ้มครองประชาชนคนอื่นๆ ให้ปลอดภัยจากการกระทำละเมิดกฎหมายอาญานั้น

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.1 เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

3.2 เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนและกระบวนการทางกฎหมาย ในการดำเนินคดีในความผิดต่อตำแหน่ง หน้าที่ราชการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการ

3.4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ

4. ประเด็นปัญหาที่ศึกษา

4.1 ความจำเป็นในการส่งเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการ

4.2 ปัญหาในการส่งเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการ

5. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เฉพาะกรณีส่งเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 2559 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

6.2 ทำให้ทราบถึงขั้นตอนและกระบวนการทางกฎหมาย ในการดำเนินคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญา

6.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการ

6.4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ

7. ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ วารสารทางวิชาการ และฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ โดยนำมาวิเคราะห์เพื่อนำมาสรุปปัญหาที่เกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการส่งเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐใน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของ รัฐในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในต่างประเทศ

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐใน
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ แนวคิดในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย
เป็นมาของความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ระบบการดำเนินคดีอาญา รวมถึงหลักการห้ามมิให้
ดำเนินคดีซ้ำในความผิดครั้งเดียวกัน เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับแนวคิดและความเป็นมาของ
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ระบบการดำเนินคดีอาญา รวมถึงหลักการห้ามมิให้ดำเนิน
คดีซ้ำในความผิดครั้งเดียวกัน อีกทั้งจะกล่าวถึงการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในความผิด
ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในต่างประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย ประเทศฮ่องกง และประเทศ
สิงคโปร์ ซึ่งแต่ละประเทศล้วนแล้วแต่มีองค์กรในการปราบปรามการทุจริตโดยเฉพาะ และเป็น
ประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศ อันจะสามารถใช้เป็น
แนวทางเปรียบเทียบกับกรณีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการใน
ประเทศไทย

1. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ

1.1 หลักนิติรัฐ (Principle of Legal State)

Robert von Mohl, Carl Welcker และ Johann Chistoph Frisherr von Aretin
นักคิดของประเทศเยอรมันได้ให้ความหมายของคำว่า “นิติรัฐ” ว่าหมายถึงรัฐแห่งความมีเหตุผลอัน
เป็นรูปแบบที่ปกครองตามเจตจำนงโดยรวมที่มีเหตุผล และมีวัตถุประสงค์สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับสังคม
เป็นการทั่วไป Friedrich Julius Stahl ได้อธิบายว่ารัฐควรจะเป็น “นิติรัฐ” ซึ่งเป็นแนวทางในการ
แก้ไขปัญหาของรัฐและเป็นความพยายามที่จะพัฒนารัฐไปสู่ยุคใหม่ ซึ่งรัฐจะต้องกำหนดแนวทาง
และขอบเขตในการทำให้บรรลุความมุ่งหมายดังกล่าว โดยรัฐจะต้องเคารพในขอบเขตส่วนบุคคล

ของปัจเจกบุคคลและจะต้องให้การรับรองคุ้มครองขอบเขตส่วนบุคคลโดยกฎหมายและทำให้เกิดความมั่นคงต่อแนวทางดังกล่าว นอกจากนี้รัฐไม่ควรจะใช้อำนาจเหนือของรัฐบังคับบุคคลตามแนวจารีตที่เคยปฏิบัติมาอีกต่อไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขอบเขตส่วนบุคคล⁸

ตามแนวคิดของ “หลักนิติรัฐ” (Principle of Legal State) ภายในรัฐหนึ่งๆ จะมีองค์กรอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ องค์กรการใช้อำนาจรัฐทำหน้าที่ในการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับเป็นการทั่วไปและองค์กรใช้อำนาจรัฐฝ่ายบริหาร⁹ รัฐสมัยใหม่ที่ได้ชื่อว่าเป็น “รัฐเสรีประชาธิปไตย” กฎหมายจะวางอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติรัฐหรือหลักนิติธรรม (The Rule of Law) หลักนิติรัฐ (Principle Legal State) ถือเป็นแนวคิดที่สำคัญยิ่งในประเทศที่มีการปกครองในประชาธิปไตย สำหรับประเทศไทยได้มีการบัญญัติอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกโดยเลือกใช้คำว่า “นิติธรรม” (Rule of Law) ไว้ในคำปรารภของรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2517 และรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2549

แนวความคิดเกี่ยวกับนิติรัฐเป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความเชื่อมั่นในคุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยถือว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” (mensenwuerde) ซึ่งเป็นคุณค่าที่มีอาจล่วงละเมิดได้และที่วามมนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาได้ด้วยตนเอง ดังนั้น รัฐธรรมนูญของรัฐที่เป็นนิติรัฐจึงต้องมีบทบัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในขณะเดียวกันก็มีบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตการใช้อำนาจรัฐขององค์กรต่างๆ เพื่อมิให้มีการใช้อำนาจตามอำเภอใจ

หลักนิติรัฐ สามารถแยกเป็นหลักการที่สำคัญ ได้ดังนี้

1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Power)

ในบรรดานักปราชญ์ทางการเมืองชาวฝรั่งเศส มองเตสกีเออ (MontesQuieu) เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องและกล่าวถึงในฐานะที่เป็นผู้เสนอความคิดทางการเมืองเกี่ยวกับทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจ ซึ่งกล่าวกันว่าหลักการอันนี้ได้มีอิทธิพลต่อความคิดของบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการร่างรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาในระยะแรกแห่งการเริ่มก่อตั้งประเทศชาติที่มองเตสกีเออให้มีการแบ่งแยกอำนาจส่วนหนึ่งน่าจะเกี่ยวข้องกับสภาพสังคมฝรั่งเศสที่บังเกิดความเสื่อมโทรมภายใต้อำนาจของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ซึ่งมีอำนาจควบคุมเหนืออาณาจักรฝรั่งเศสโดยเด็ดขาดอย่างไม่เคยมีมาก่อน

⁸ บรรเจิด สิงคะเนติ. *หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2547. หน้า 23-24

⁹ กุริชญา วัฒนรุ่ง. “การเพิ่มอำนาจทางกฎหมายของฝ่ายบริหารภายใต้หลักนิติรัฐ”. ใน *รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 3 : ศาลรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบนิติรัฐ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. 2547 . หน้า 503

มองเตสกิเออเป็นนักกฎหมายที่สนใจค้นคว้าได้เดินทางไปรวบรวมข้อมูลในหลายประเทศเพื่อกลับมาเขียนเรื่องเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย งานเขียนของมองเตสกิเออจึงคล้ายกับอริสโตเติลที่ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงมากกว่าการสร้างการเมืองการปกครองแบบอุดมคติ ดังนั้น หนังสือเรื่องเจตนารมณ์แห่งกฎหมายจึงศึกษากระบวนการเมืองการปกครองทั่วโลก ตั้งแต่ยุคโบราณมาจนถึงยุคที่มองเตสกิเออมีชีวิตอยู่¹⁰

มองเตสกิเออเห็นว่าในทุกๆ รัฐบาลมีอำนาจอยู่ 3 ชนิด คืออำนาจนิติบัญญัติ ซึ่งออกกฎหมาย อำนาจบริหาร ซึ่งจะควบคุมนโยบายทั้งนโยบายภายในและภายนอก และอำนาจตุลาการซึ่งทำหน้าที่ลงโทษผู้กระทำผิดและประณิประนอมข้อพิพาทระหว่างบุคคล การแยกอำนาจของรัฐบาลนี้มีลักษณะแตกต่างจากทศนะของจอห์น ล็อก ซึ่งแยกออกเป็นนิติบัญญัติ บริหาร และอำนาจสหพันธ์ โดยรวมเอาอำนาจบริหารและสหพันธ์ไว้ในมือของคนๆ เดียว เมื่อจำแนกลักษณะของอำนาจที่ใช้ในการปกครองได้เช่นนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจมองเตสกิเออจึงเสนอให้อำนาจแต่ละประเภทที่กล่าวนี้แยกให้กลุ่มต่างๆ ในสังคมเป็นผู้ใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบตรวจสอบและถ่วงดุลแห่งอำนาจ

สำหรับการสร้างระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างอำนาจมองเตสกิเออเห็นว่าแต่ละองค์กรมีฐานะเท่าเทียมกัน ฝ่ายนิติบัญญัติไม่อาจถอดถอนฝ่ายบริหารได้ แต่ก็สามารถตรวจสอบและควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหารได้และลงโทษรัฐมนตรีที่พระมหากษัตริย์แต่งตั้งได้แต่ไม่ได้หมายความว่าจะมีอำนาจปลดรัฐมนตรี หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารคนใดคนหนึ่ง การถอดถอนเจ้าหน้าที่บริหารเป็นอำนาจของกษัตริย์ในฐานะประมุขฝ่ายบริหาร ในกรณีที่ฝ่ายบริหารสามารถตรวจสอบฝ่ายนิติบัญญัติโดยการประกาศใช้กฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติการประชุมกันเพื่อทำหน้าที่ออกกฎหมายจะต้องให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้เปิดและปิดการประชุมสภาเพื่อที่จะให้ฝ่ายบริหารยับยั้งการประชุมที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและถ้าปล่อยให้ฝ่ายสภากำหนดสมัยประชุมเองอาจจะประชุมกันในช่วงเวลาที่นานจนเกินไป ฝ่ายบริหารจะเป็นคนคอยยับยั้งฝ่ายนิติบัญญัติได้ด้วย ส่วนการตรวจสอบฝ่ายตุลาการนั้นก็คือมาตรการเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการและการให้ทำหน้าที่เป็นคราวๆ ไปก็ถือว่าเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะอำนาจทั้งสามมิได้แบ่งแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดหากแต่มีการถ่วงดุลกัน (check and balance) เพื่อให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับความคุ้มครอง ด้วยเหตุนี้จะต้องไม่มีอำนาจใดอำนาจหนึ่งเหนืออำนาจหนึ่งอย่างเด็ดขาด หรือจะต้องไม่มีอำนาจใดอำนาจหนึ่งที่รับภาระหน้าที่

¹⁰ บวรศักดิ์ อุวรรณ โฉ. กฎหมายมหาชน เล่ม 1: วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่างๆ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2545. หน้า 69

ของรัฐทั้งหมด และดำเนินการเพื่อให้บรรลุภารกิจดังกล่าวแต่ฝ่ายเดียว ดังนั้น หลักการแบ่งแยกอำนาจจึงเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจ การตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ¹¹

Lord Acton กล่าวว่า “อำนาจมีแนวโน้มให้เกิดการใช้ที่ไม่ชอบและการมีอำนาจที่อิสระที่สุดนั้นย่อมจะเกิดการกระทำที่ไม่ชอบอย่างแน่นอน” (power tends to corrupt and absolute power corrupts absolutely)¹² การมีผู้มีอำนาจเด็ดขาดแต่ผู้เดียวจะไม่เกิดผลดีแก่สังคม ทั้ง Plato และ Aristotle ต่างก็กล่าวถึงการปกครองที่มีองค์กรหลายองค์กรรวมกัน มีอำนาจต่างๆภายในรัฐที่ทำให้การใช้อำนาจเป็นไปตามเหตุผลมากกว่าและทำให้รัฐมีการปกครองที่ดีกว่า¹³

2) หลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

ทฤษฎีนิติรัฐ รัฐและหน่วยงานของรัฐทำการเพื่อประโยชน์สาธารณะและอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าเอกชน มีอำนาจในการก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในสิทธิหน้าที่แก่เอกชนฝ่ายเดียวโดยปัจเจกชนไม่สมัครใจได้ กฎหมายมหาชนให้อำนาจรัฐและหน่วยงานของรัฐดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะได้ในฐานะที่เหนือกว่าเอกชน แต่กฎหมายนั้นเองก็จำกัดอำนาจหรือหน่วยงานของรัฐไม่ให้ใช้อำนาจนอกกรอบที่กฎหมายให้ไว้¹⁴ ผลที่ตามมาคือจะต้องมีการควบคุมการกระทำขององค์กรของรัฐทุกองค์กรให้ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือจะต้องควบคุมการกระทำและนิติกรรมทางปกครองของฝ่ายปกครองให้ชอบด้วยกฎหมาย และจะต้องมีการควบคุมการกระทำขององค์กรตุลาการซึ่งได้แก่คำพิพากษาและคำสั่งศาลให้ชอบด้วยกฎหมายโดยจะมีองค์กรและกระบวนการควบคุมที่แตกต่างกันไปในแต่ละระบบกฎหมาย

หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักนิติรัฐจะประกอบด้วยหลักการย่อย 2 หลักการ คือ “หลักการกระทำทางปกครองต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย” และ “หลักไม่มีกฎหมายไม่มีอำนาจ”¹⁵

¹¹ บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 125

¹² ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์. กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จักรีราชการพิมพ์. 2540. หน้า 30

¹³ M.J.C. Vile. Constitutionalism and the Separation of Powers. (Oxford: Clarendon Press, 1967). pp. 35-36

¹⁴ โภคิน พลกุล. ใน เอกสารประกอบการบรรยายวิชาหลักกฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2525. น. 86

¹⁵ วรเจตน์ ภาศิริรัตน์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง: หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2546. หน้า 20-26

(1) หลัก “การกระทำทางปกครองต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย”

หลักการนี้เป็นหลักการที่มีผลบังคับเด็ดขาดไม่มีข้อยกเว้น ในการดำเนินกิจกรรมทางปกครององค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะต้องระมัดระวังมิให้การกระทำของตนขัดต่อกฎหมายซึ่ง “กฎหมาย” กล่าวคือ องค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองไม่อาจดำเนินการใดๆ ให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือหลักการต่างๆ ในรัฐธรรมนูญได้ เช่น หลักการประกันสิทธิขั้นพื้นฐาน, หลักความพอสมควรแก่เหตุ เป็นต้น นอกจากนี้้องค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะดำเนินการใดๆ ให้ขัดต่อกฎหมายระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรองต่างๆ ไม่ได้ด้วย ในแง่นี้หลักการกระทำทางปกครองต้องไม่ขัดต่อกฎหมายจึงเป็นข้อจำกัดหรือกรอบของการใช้อำนาจขององค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น การกระทำทางปกครองที่ขัดต่อกฎหมายนั้นอาจตกเป็นโมฆะหรือไม่ก่อให้เกิดผลใดๆ ในทางกฎหมายตามที่ผู้กระทำการดังกล่าวต้องการ หรือการกระทำทางปกครองนั้นมีผลในทางกฎหมาย แต่อาจถูกลบล้างได้ในภายหลัง

(2) หลัก “ไม่มีกฎหมายไม่มีอำนาจ”

หลัก “ไม่มีกฎหมายไม่มีอำนาจ” ตามหลักนี้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะดำเนินการใดๆ ได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายมอบอำนาจให้องค์กรเจ้าหน้าที่นั้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการกระทำนั้นกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล หลักการนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างการกระทำหรือการเคลื่อนไหวในแดนของกฎหมายเอกชนและการกระทำหรือการเคลื่อนไหวในแดนของกฎหมายมหาชน ในแดนของกฎหมายเอกชนนั้น บุคคลอาจกระทำการก่อตั้ง เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกสิทธิหน้าที่ได้เสมอตราบเท่าที่ไม่มีกฎหมายห้าม ในขณะที่ในกฎหมายมหาชนเจ้าหน้าที่จะกระทำการใดๆ ที่กระทบสิทธิของบุคคลอื่น ได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจเท่านั้น

(3) หลักความเสมอภาค (Principle of Equality Before the Law)

หลักความเสมอภาคเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นอกจากสิทธิในชีวิตและร่างกายที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันตามธรรมชาติ และทุกคนจะต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของกันและกัน หลักความเสมอภาคเป็นรากฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มนุษย์จะดำรงอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีหากมนุษย์มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันกับมนุษย์คนอื่นๆ ในสังคมหลักความเสมอภาคในที่นี้จึงหมายถึงความเสมอภาคในกฎหมายคือบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ในทางกฎหมายเช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆ ไม่ใช่

หมายความว่า ทุกจะต้องมีความเสมอภาคในการมีวัตถุประสงค์ของ และความเสมอภาคในกฎหมายนี้อาจเป็นไปได้ในทางสิทธิและในทางหน้าที่¹⁶

หลักการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันมิได้เรียกร้องให้ปฏิบัติให้เท่าเทียมกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ มิได้หมายความว่าทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีคำนึงถึงข้อแตกต่างใดๆ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย หมายถึง กรณีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันสองข้อเท็จจริงเปรียบเทียบกัน ในสาระสำคัญเท่านั้น ซึ่งมีความหมายว่าบุคคลหนึ่งกลุ่มบุคคลหนึ่ง หรือข้อเท็จจริงหนึ่งนั้น สามารถเปรียบเทียบกับอีกบุคคลหนึ่ง กลุ่มบุคคลหนึ่ง หรือข้อเท็จจริงหนึ่งได้ โดยนำลักษณะที่เป็นสาระสำคัญในเรื่องนั้นๆ เป็นจุดยึดโยงในการเปรียบเทียบ Gerhard Leibholz เห็นว่าการพิจารณาว่าอะไรเป็นสาระสำคัญ มีเนื้อหาเช่นเดียวกับหลักข้อห้ามมิให้ใช้อำนาจอย่างอำเภอใจ (Willkuerverbot) หลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมายนั้นมีหลักอันเป็นสาระสำคัญว่า “จะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันไม่ให้แตกต่างกัน และจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญไม่เหมือนกัน ไม่ให้เท่าเทียมกัน”¹⁷

(4) หลักการควบคุมดุลพินิจของฝ่ายปกครอง

“ควบคุม” หมายถึง การตรวจสอบและการเยียวยาโดยฝ่ายปกครองประการหนึ่ง “การตรวจสอบ” หมายถึง การสอบสวน การสอดส่อง การดูให้ถูกต้องก่อนกระทำ หรือมีนิติกรรมทางปกครองว่าฝ่ายปกครองดำเนินการดีหรือไม่ดี ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องในแง่การตรวจสอบ จึงหมายถึงการควบคุมก่อนการกระทำ ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดกฎหมายขึ้น

การตรวจสอบนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การโต้แย้งคัดค้าน การปรึกษาหารือ การไต่สวนทั่วไป การให้ประชาชนรับรู้และเข้าถึงเอกสาร การให้เหตุผลในคำสั่งทางปกครอง สิทธิของคู่ความในการที่จะเข้าฟังการพิจารณาคดี เป็นต้น

“การเยียวยา” หมายถึง การแก้ไขซึ่งความผิดพลาดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนอันเนื่องมาจากการกระทำของฝ่ายปกครองโดยฝ่ายปกครอง ซึ่งแสดงให้เห็นในตัวเองว่าเป็นการควบคุมภายหลังการกระทำโดยการทำให้ผลของการละเมิดกฎหมายหมดไปให้มากที่สุด¹⁸

ดังนั้น “การควบคุมฝ่ายปกครอง” จึงหมายถึง การตรวจสอบฝ่ายปกครองที่อาจกระทำการทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการแก้ไขความเสียหายแก่ประชาชน

¹⁶ หลวงประดิษฐมนูธรรม. “คำอธิบายกฎหมายปกครอง”. พระนคร: โรงพิมพ์นิติเวช. 2513. หน้า 18

¹⁷ บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 178-179

¹⁸ ชาญชัย แสงศักดิ์. คำอธิบายกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2554. หน้า 267

ผู้ได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากการกระทำของฝ่ายปกครอง ทั้งที่เป็นการควบคุมโดยฝ่ายปกครองเอง และการควบคุมจากภายนอก เช่น โดยศาล โดยรัฐสภา หรือโดยองค์กรพิเศษ

ระบบการควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรทั้งหลายของรัฐประชาธิปไตย จึงเป็นระบบสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะขาดเสียมิได้ ดังนั้น ระบบการควบคุมการใช้อำนาจที่จะเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนจึงต้องมีลักษณะที่ครอบคลุมกิจกรรมสำคัญของรัฐทุกประเภทให้เป็นที่พอใจโดยชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรมและต้องมีหลักการที่ดี เมื่อกฎหมายปกครองและกฎหมายมหาชนยังพัฒนาไปเรื่อยๆ ตามบทบาทของรัฐในบริบทเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง กฎหมายมหาชนสารบัญญัติที่จะใช้บังคับต่อรัฐและองค์กรของรัฐจึงต้องพัฒนาตามไปด้วย และองค์กรที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้พัฒนาการดังกล่าวเป็นไปด้วยดี กล่าวคือ มีดุลยภาพระหว่างประโยชน์สาธารณะและประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน กับคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเอกชน นอกจากนั้นก็ต้องมีองค์กรควบคุมการกระทำหรือนิติกรรมทั้งหลายขององค์กรรัฐทุกประเภทที่เหมาะสมดังกล่าว โดยเน้นถึงความสำคัญเป็นพิเศษของศาลพิเศษในกฎหมายมหาชน เช่น ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองในฐานะที่เป็นผู้สร้างบรรทัดฐานหรือระเบียบแบบแผนที่เหมาะสมได้ดุลยภาพ¹⁹

สรุปได้ว่าการควบคุมฝ่ายปกครอง หมายถึงการตรวจสอบฝ่ายปกครองที่อาจกระทำการทางปกครองโดยมิชอบด้วยกฎหมายและการแก้ไขความเสียหายแก่ประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายและเดือดร้อนอันเนื่องมาจากการกระทำของฝ่ายปกครอง ทั้งที่เป็นการควบคุมโดยฝ่ายปกครองเองและควบคุมจากองค์กรฝ่ายอื่นที่มีใช้ฝ่ายปกครอง

1.2 หลักนิติธรรม (Rule of Law)

หลักนิติธรรม (Rule of Law) ได้มีผู้แปลความหมายไว้อย่างหลากหลาย เช่น หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย หลักการปกครองด้วยกฎหมาย หลักแห่งกฎหมาย หลักกฎหมาย กฎของกฎหมาย หลักความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย หลักความยุติธรรมตามกฎหมาย หลักธรรม หลักธรรมแห่งกฎหมายหรือนิติปรัชญา นิติธรรมวินัย ธรรมะแห่งกฎหมาย นิติศดมภ์ แต่คำแปลที่ได้รับความนิยมและใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ หลักนิติธรรม²⁰

หลักนิติธรรม เป็นหลักคิดที่เป็นนามธรรม นักคิด นักกฎหมาย นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของหลักนิติธรรมไว้แตกต่างกัน หลักนิติธรรมถูกบัญญัติไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

¹⁹ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, *กฎหมายมหาชน เล่ม 2*, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2547. หน้า 56

²⁰ กำชัย จงจักรพันธ์. *หลักนิติธรรม*. http://k-rc.net/imageupload/21576/_1.pdf. (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2561)

ครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา 3 วรรค 2 ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ทั้งหลายต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม”²¹

ดังนั้น จึงอาจเข้าใจได้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึง “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย” ที่กฎหมายและกระบวนการทางกฎหมายจะต้องไม่ฝ่าฝืนหรือขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม หลักนิติธรรมหรือหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายจะถูกล่วงละเมิดมิได้ หากกฎหมายหรือกระบวนการทางกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม กฎหมายและกระบวนการทางกฎหมายนั้นจะใช้บังคับไม่ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าหลักนิติธรรม คือหลักที่อยู่เหนือกฎหมายทั้งปวง แม้กระทั่งรัฐธรรมนูญ หลักนิติธรรมจึงเป็นเสาหลักที่ใช้ค้ำยัน ไม่ให้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมใดๆ กลายเป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจที่ฉ้อฉลไม่ว่าจะเป็นรัฐสภา รัฐบาลหรือแม้แต่ศาลที่ไม่ให้ใช้อำนาจตามอำเภอใจ²²

และสาระสำคัญหรือองค์ประกอบของหลักนิติธรรมต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังนี้²³

1) *กฎหมายต้องใช้บังคับเป็นการทั่วไป* หมายความว่ากฎหมายต้องมุ่งหมายให้ใช้บังคับกับบุคคลทุกคนโดยเสมอภาคกัน กฎหมายจะต้องไม่มุ่งหมายให้บังคับใช้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง การตรากฎหมายจะต้องเป็นการวางกฎกติกาสำหรับสังคมเป็นการทั่วไป อาทิ ประมวลกฎหมายอาญา หากบุคคลใดได้กระทำการอันกฎหมายอาญาบัญญัติไว้เป็นความผิด บุคคลนั้น ๆ ก็จะมีควมผิดและได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ระหว่างบุคคลในนิติสัมพันธ์ตามสัญญาต่าง ๆ เป็นการทั่วไป หลักการนี้มีไว้เพื่อป้องกันมิให้ผู้มีอำนาจใช้อำนาจออกกฎหมาย มุ่งหมายกลั่นแกล้ง ทาลายล้าง หรือลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งในกรณีเช่นนี้ย่อมเท่ากับว่ากฎหมายมิได้เป็นเครื่องมือในการให้ความเป็นธรรมกับสังคม แต่กลายเป็น

²¹ กำชัย จงจักรพันธ์. (http://k-rc.net/imageupload/21576/_1.pdf). (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2561)

²² กำชัย จงจักรพันธ์. (http://k-rc.net/imageupload/21576/_1.pdf). (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2561)

²³ คณะอนุกรรมการวิชาการว่าด้วยหลักนิติธรรมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการบรรณาธิการหนังสือหลักนิติธรรมในคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ. *หลักนิติธรรม The rule of law ความหมาย สาระสำคัญ และผลของการฝ่าฝืนหลักนิติธรรม*. กรุงเทพมหานคร: พี เอส พรินติ้ง แอนด์ ดีไซน์ จำกัด โดย สำนักงานคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม . 2557. หน้า 2 ถึงหน้า 7

เครื่องมือของผู้มีอำนาจในการทำลายล้างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นปฏิปักษ์กับตน ดังนั้น หากกฎหมายมีลักษณะดังกล่าวย่อมขัดกับหลักนิติธรรม และไม่มีผลบังคับใช้

2) กฎหมายที่ออกในภายหลังจะบัญญัติให้การกระทำนั้นเป็นความผิดและมีโทษอาญาย้อนหลังไม่ได้ และในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดและมีโทษอาญาอยู่แล้ว กฎหมายที่ตราออกมาในภายหลังจะบัญญัติให้มีโทษย้อนหลังหนักขึ้นมิได้ด้วย หลักนี้ตรงกับสุภาษิตกฎหมายโรมันที่ว่า Nullum Crimen Nulla Poena Sine Lege ซึ่งแปลว่า ไม่มีความผิด ไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย

3) กฎหมายต้องมีการประกาศใช้ให้ประชาชนทราบ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบก่อนที่จะมีผลบังคับใช้ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาเสมอไป ขึ้นอยู่กับลำดับชั้นของกฎหมายแต่ละชนิด แต่ต้องประกาศใช้เป็นการทั่วไปเพื่อให้ประชาชนที่จะต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายทราบ หากไม่มีการประกาศใช้ให้ประชาชนทราบ กฎหมายนั้นย่อมไม่มีผลบังคับใช้

4) ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยบริสุทธิ์อยู่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาเด็ดขาดว่ามีความผิด หลักนิติธรรมในข้อนี้มีขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาจะต้องได้รับโอกาสต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการต่อสู้คดีของตนอย่างเต็มที่ ตามขั้นตอนและกระบวนการของกฎหมาย

5) หลักความเป็นอิสระและเป็นกลางในการพิจารณาพิพากษาคดีของตุลาการผู้พิพากษาตุลาการเป็นกลไกในการอำนวยความยุติธรรมขั้นสุดท้ายที่สำคัญมาก และเพื่อเป็นการประกันว่าความยุติธรรมจะเกิดขึ้นจริง ในการพิจารณาพิพากษารรคดีทั้งหลายโดยผู้พิพากษาจะต้องมั่นใจว่าผู้พิพากษาตุลาการมีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลางอย่างแท้จริงในการพิจารณาวินิจฉัยคดี ผู้พิพากษาจะต้องมีความเป็นอิสระ ไม่ถูกแทรกแซงทั้งจากฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือแม้กระทั่งฝ่ายตุลาการด้วยกันเอง และนอกจากนั้นผู้พิพากษาจะต้องมีความเป็นอิสระจากใจตนเองด้วย คือต้องมีความเป็นกลาง ไม่มีอคติในการปฏิบัติหน้าที่

6) รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจและต้องใช้อำนาจตามที่กฎหมายให้ไว้เท่านั้น องค์กรของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ มีอำนาจก็เพราะกฎหมายมอบอำนาจให้ ดังนั้นรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหลายต้องใช้อำนาจตามที่กฎหมายให้ไว้เท่านั้น จะใช้อำนาจเกินขอบเขตกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้ รัฐที่ยึดถือหลักนิติธรรม รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่สามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมาย

กำหนด การกระทำใดๆ ที่ไม่มีกฎหมายรองรับจึงไม่ชอบ และไม่มีผลใช้บังคับ หลักนิติธรรมในข้อนี้จึงมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยแท้

7) กฎหมายต้องไม่ยกเว้นความคิดให้แก่การกระทำของบุคคลหรือคณะบุคคลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไว้ล่วงหน้าโดยเฉพาะ ภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความพยายามของผู้มีอำนาจที่ล้าหลัง ในอันที่จะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือของตนเพื่อกระทำการใด ๆ อันไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรม ย่อมผันแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัย หลักนิติธรรมจึงต้องมีพลวัต พัฒนาให้เท่าทันกับสถานการณ์ด้วยเช่นกัน กฎหมายที่อภัยโทษหรือนิรโทษกรรมให้แก่การกระทำที่เกิดขึ้นและผ่านมาแล้ว สามารถกระทำได้ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม แต่การนิรโทษกรรมให้แก่การกระทำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรืออีกนัยหนึ่งรับรองให้สิ่งที่จะกระทำในอนาคตซึ่งอาจไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้เป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น ย่อมขัดต่อหลักนิติธรรม

1.3 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

1) แนวคิดและความเป็นมาของความคิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ความคิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการมีพื้นฐานมาจากการใช้อำนาจปกครองและอำนาจบริหารราชการแผ่นดิน และการใช้อำนาจปกครองและอำนาจบริหารราชการแผ่นดิน จะต้องมิเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้เข้ามาใช้อำนาจแทนรัฐ แต่เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐอาจส่งผลกระทบต่อรัฐและประชาชนโดยทั่วไป หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นอาจใช้อำนาจและดุลพินิจโดยไม่ชอบเสียเอง ดังนั้น รัฐ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจตามแนวทางที่ถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย และบรรล่วัตถุประสงค์ของราชการ ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้แก่ มาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญา มาตรการทางปกครอง เป็นต้น

ความเป็นมาของแนวคิดการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในประเทศไทย นั้นมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยในสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชซึ่งปรากฏในหลักศิลาจารึก ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ นั้นได้มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายลักษณะอาญาหลวง พ.ศ. 1895 ซึ่งบทบัญญัติส่วนมากเป็นบทลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิดทุจริตต่อหน้าที่และในสมัยนี้มีการกำหนดให้การกระทำความผิดวินัยเป็นการกระทำที่ต้องได้รับโทษทางอาญาเช่นเดียวกันกับ

ความคิดทางอาญาด้วย²⁴ แต่กฎหมายลักษณะอาญาหลวงฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกไป ในปี พ.ศ.2541 เนื่องจากมีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ใช้บังคับ ซึ่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นี้มีการนำตัวบทกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางอาญาทั้งหมดมารวมกันเป็นฉบับเดียว โดยความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้บัญญัติไว้ ภาค 2 ส่วนที่ 2 ตั้งแต่มาตรา 129 จนถึงมาตรา 146 โดยใช้ชื่อว่า ความผิดฐานใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ในทางทุจริต สำหรับประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันได้บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานไว้ในหมวด 2 ว่าด้วยความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดฐานใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ในทางทุจริตของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127

2) ลักษณะเฉพาะของความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ลักษณะของความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ อาจแบ่งแยกลักษณะเฉพาะของความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้ 2 ประการ คือ

(1) ต้องเป็นเจ้าพนักงานและต้องเป็นเจ้าพนักงานที่ถูกแต่งตั้งโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือบุคคลบางประเภทแม้จะไม่ได้เป็นข้าราชการแต่หากได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมาย ก็ถือเป็นเจ้าพนักงานด้วย ซึ่งศาลฎีกาได้มีแนววินิจฉัยว่าเป็นเจ้าพนักงานเช่นกัน เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2478 ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า เจ้าพนักงานหมายถึงบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยได้รับแต่งตั้งตามกฎหมาย ข้าราชการ หรือบุคคลบางประเภทที่มีได้เป็นข้าราชการแต่ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมาย²⁵

(2) ต้องได้กระทำความผิดในตำแหน่งหน้าที่และต้องกระทำในขอบอำนาจของตนตามกฎหมาย นอกจากผู้กระทำจะต้องมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานแล้ว การกระทำของเจ้าพนักงานดังกล่าวยังต้องเป็นการกระทำในตำแหน่งหน้าที่และต้องกระทำในขอบอำนาจของตนตามกฎหมายด้วย หากเจ้าพนักงานนั้นไม่ได้กระทำตามขอบอำนาจของตนตามกฎหมายแล้ว การกระทำไม่ดังกล่าวไม่อาจเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้ แต่อาจต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอื่นซึ่งใช้บังคับกับบุคคลทั่วไป

²⁴ พระวรภักดีพินุลย์ . *ประวัติศาสตร์กฎหมาย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติม .พระนคร: โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมนงเคราะห์แห่งประเทศไทย . 2512. หน้า 9 – 10

²⁵ เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์ . *กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 1: คำอธิบายเกี่ยวกับกรรมเดียวผิดกฎหมาย บทเดียว บทเฉพาะ บททั่วไป บทธรรมดา บทจรจรจ บทเบา บทหนัก: ถาม-ตอบความคิดเกี่ยวกับการปกครองและความคิดเกี่ยวกับจริยธรรม มาตรา 136 มาตรา 205* .พิมพ์ครั้งที่ 6 .กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พลสยามพริ้นติ้ง . 2553. หน้า. 63

3) ผู้ที่มีอำนาจในการดำเนินคดีในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ในการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาแบบคู่ขนาน คือ กฎหมายได้ให้อำนาจทั้งอัยการในฐานะตัวแทนรัฐและตัวเอกชนหรือตัวผู้เสียหายเอง²⁶ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ

การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ รัฐมีหน้าที่ในการดำเนินคดีตั้งแต่การสืบสวน สอบสวน และฟ้องร้องผู้กระทำความผิด โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวน ในการดำเนินคดีอาญาปกติ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวน และพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการฟ้องร้องและดำเนินการในศาล แต่ในการดำเนินคดีอาญาสำหรับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการนั้นการเริ่มต้นคดีจะเริ่มจากการที่ผู้กล่าวหาหรือทุกข์ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเริ่มที่ผู้กล่าวหาได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน และหากเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการพนักงานสอบสวนจะส่งเรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวมายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพนักงานอัยการจะเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีและดำเนินการในชั้นศาลต่อไป สำหรับกรณีคดีอาญาทั่วไปผู้ที่ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้จะต้องเป็นผู้เสียหาย ซึ่งหากไม่ใช่ผู้เสียหายจะไม่เป็นการร้องทุกข์ แต่จะเรียกว่าเป็นการกล่าวโทษ แต่ในกรณีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ แม้ผู้กล่าวหาจะไม่ใช่ผู้เสียหายผู้กล่าวหายังสามารถกล่าวหาเรื่องดังกล่าวต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

(2) การดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหาย

วิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยนอกจากจะให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีแล้ว ยังกำหนดให้อำนาจเอกชน คือผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีอาญาได้เช่นเดียวกัน แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา²⁷ ซึ่งโดยหลักแล้ว ในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการนั้น รัฐมีอำนาจในการฟ้องคดี แต่

²⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 บุคคลเหล่านี้มีอำนาจยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาล

(1) พนักงานอัยการ

(2) ผู้เสียหาย

²⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2

(2) “ผู้เสียหาย” หมายความว่าบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 4,5 และ 6

ถ้าเอกชนรายใดได้รับความเสียหายหรือเป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิดของเจ้าพนักงานแล้ว เอกชนหรือผู้เสียหายนั้น สามารถฟ้องคดีเองได้เช่นเดียวกับรัฐ แต่จะต้องเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดนั้นโดยตรงและผู้เสียหายในทางนิตินัยด้วย

2. ระบบการดำเนินคดีอาญา

กระบวนการหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้มีการพัฒนามาเป็นระยะเวลาานาน นับตั้งแต่กระบวนการที่ไม่มีการแยกหน้าที่ “สอบสวนฟ้องร้อง” ออกจากหน้าที่ “พิจารณาพิพากษา” โดยมีองครักษ์เดียวเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิในการต่อสู้เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน ปัจจุบันเราเรียกระบบการดำเนินคดีนี้ว่า “ระบบไต่สวน” (Inquisitoria System) ซึ่งเป็นระบบการดำเนินคดีมุ่งที่จะค้นหาเอาความจริงจากตัวผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ ระบบดังกล่าวนี้ประเทศไทยเรียกว่า วิธีพิจารณาความแบบจารีตนครบาล²⁸

ต่อมาประมาณศตวรรษที่ 17 ได้เกิดแนวความคิดเรื่องเสรีนิยม (Liberalism) ขึ้น แนวความคิดดังกล่าวเชื่อว่ามนุษย์มีสิทธิธรรมชาติในชีวิต เสรีภาพและทรัพย์สิน และตามสัญญาสังคม รัฐบาลต้องไม่ละเมิดสิทธิเหล่านี้ แนวคิดนี้ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ โดยเฉพาะทำให้เกิดหลักการสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ และหลักดังกล่าวได้นำไปสู่การมีกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ในปัจจุบันเราเรียกระบบการดำเนินคดีนี้ว่า ระบบกล่าวหา ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่สอบสวนฟ้องร้อง แยกจากองค์กรที่ทำหน้าที่พิพากษาคดี เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและคานอำนาจซึ่งกันและกัน และมีการรับรองสิทธิต่างๆของผู้ถูกกล่าวหาตามข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยให้การคุ้มครองสิทธิต่างๆ เพื่อไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาเดือดร้อนเกินความจำเป็นตลอดจนเปิดโอกาสให้ต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ปัจจุบันระบบการดำเนินคดีอาญาของโลกได้แบ่งออกเป็นสองระบบใหญ่ๆ คือ ระบบกล่าวหา ที่มีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษหลายชื่อ เช่น Accusatorial system หรือ Adversary system และระบบไต่สวน ที่มีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษ ว่า inquisitorial system²⁹

²⁸ คณิต ณ นคร . กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม. พ.ศ. 2542. หน้า 11

²⁹ อุทัย อาทิวา . คู่มือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความ. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร: วิ เจ พรินต์ติ้ง 2555. หน้า 21-29

2.1 ระบบไต่สวน (Inquisitorial System)

ระบบไต่สวน เป็นระบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) เป็นระบบที่ดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ไม่เน้นการต่อสู้ของคู่ความ ผู้ไต่สวนมีอำนาจในการดำเนินคดีด้วยตนเองทั้งสิ้น ไม่มีโจทก์และจำเลย มีเพียงผู้ไต่สวนและผู้ถูกไต่สวนเท่านั้น การค้นหาความจริงในระบบไต่สวนอาจทำได้ถึงขั้นทรมานร่างกายตามวิธีการล่าแม่มด³⁰ ในระบบไต่สวนผู้ถูกไต่สวนไม่มีสิทธิในการต่อสู้คดี ไม่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือในการค้นหาความจริงทุกอย่างเป็นอำนาจของผู้ไต่สวน และผู้ไต่สวนมีอำนาจในการลงโทษผู้ถูกไต่สวนโดยไม่มีข้อจำกัด

ระบบไต่สวนนี้มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศสตั้งแต่ยุคกลาง เป็นต้นมา เนื่องจากประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศแม่ของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก กฎหมายวิธีพิจารณาความของประเทศฝรั่งเศสจึงได้นำรูปแบบของระบบไต่สวนที่บาทหลวงในศาสนาคริสต์ มีอำนาจในการดำเนินคดีตั้งแต่ต้นจนจบมาใช้ในการดำเนินคดีอาญากับบุคคลทั่วไป³¹

ในปัจจุบันประเทศต่างๆ เลิกใช้ระบบการดำเนินคดีในระบบไต่สวนซึ่งเป็นรูปแบบเก่า เนื่องจากเห็นว่าวิธีการในการดำเนินคดีของระบบไต่สวนนั้น ไม่เป็นธรรมต่อผู้ถูกไต่สวนและผู้พิพากษาในระบบไต่สวนมีอำนาจมากเกินไป ตั้งแต่การสอบสวนฟ้องร้องจนกระทั่งพิจารณาพิพากษาคดี ในปัจจุบันได้มีองค์กร อัยการ เป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวนฟ้องร้องแทนและผู้พิพากษามีเพียงอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี แต่ในระบบนี้ได้ให้อำนาจของผู้พิพากษาในการค้นหาพยานหลักฐานด้วยตนเอง ตามหลักการค้นหาความจริงโดยศาล (Principle of Judicial Investigation)³² โจทก์และจำเลยมีเพียงหน้าที่ในการเสนอข้อเท็จจริงเท่านั้น ซึ่งระบบดังกล่าวเป็นผลดีในการดำเนินคดีด้านการปราบปรามการทุจริต เนื่องจากผู้กระทำความผิดจะหลุดพ้นจากการกระทำความผิดเพราะไม่มีพยานหลักฐานที่ระบุว่าไม่ได้กระทำความผิด มิใช่หลุดพ้นจากการกระทำความผิดเพราะวิธีพิจารณาความอาญา เช่น ถูกยกฟ้องเพราะฟ้องเคลือบคลุม เป็นต้น

ซึ่งการดำเนินคดีในระบบไต่สวน มีลักษณะที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

1) ผู้พิพากษาเป็นผู้มีบทบาทในการรวบรวมพยานหลักฐาน มีอำนาจในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน ตามหลักการค้นหาความจริงโดยศาล (Principle of Judicial

³⁰ เข็มชัย ชุตินวงศ์ .คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7 .กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ .2543 . หน้า 1 ถึง 2

³¹ อุทัย อาทิวา . “เรื่องเดียวกัน” .หน้า 29

³² ชาวเลิศ โสภณวัต . กฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นกฎหมายในระบบกล่าวหาจริงหรือ. ดุลยพาห. 28(6) (พฤศจิกายน – ธันวาคม 2524), น 39

Investigation) ผู้พิพากษาไต่สวนเป็นเอกลักษณ์ของระบบไต่สวน มีหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิดเพื่อที่จะใช้ดุลพินิจในการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดอีกด้วย

2) ผู้พิพากษาในระบบไต่สวนจะเป็นผู้รับผิดชอบ ในการให้ความมั่นใจว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหรือได้มาจากการดำเนินคดีโดยศาลซึ่งต้องมีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะทำให้คำพิพากษาสามารถตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงได้ และส่งผลให้พนักงานอัยการหรือทนายความในระบบไต่สวนมีบทบาทน้อยลง

3) มีวิธีการพิจารณาที่เป็นประจักษ์เพียงเล็กน้อย ในการพิจารณาในระบบไต่สวนเป็นวิธีการพิจารณาที่เน้นการค้นหาคำความจริงโดยศาล ผู้พิพากษามีบทบาทในการซักถามพยานในชั้นพิจารณา พนักงานอัยการและทนายจึงมีโอกาสในการซักพยานได้เพียงเล็กน้อย ทำให้ในระบบนี้จึงมีการพิจารณาที่เป็นประจักษ์ที่เล็กน้อยเท่านั้น

4) มีวิธีการพิจารณาที่เป็นลายลักษณ์อักษร วิธีพิจารณาในระบบไต่สวนจะมีการบันทึกพยานหลักฐานที่ได้มาในชั้นไต่สวนไว้ในสำนวนการไต่สวน และสำนวนการไต่สวนดังกล่าวจะนำมาใช้ในการสืบพยานในชั้นพิจารณาของศาล แนวคิดของระบบไต่สวน มีว่าการดำเนินคดีในชั้นพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งในการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยต่อเนื่องมาจากชั้นไต่สวน ตามหลักการการค้นหาคำความจริงโดยรัฐ เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่สมบูรณ์ก่อนที่ศาลจะได้พิพากษาคดี

2.2 ระบบกล่าวหา (Accusatorial system หรือ Adversary system)

ระบบกล่าวหา เป็นระบบการดำเนินคดีที่นิยมแพร่หลายในกลุ่มของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี หรือคอมมอนลอว์ (Common Law) เช่น ในประเทศอังกฤษ และในสหรัฐอเมริกา การดำเนินคดีในระบบนี้ผู้พิพากษาจะวางตัวเป็นกลาง โจทก์และจำเลยต้องต่อสู้แข่งขันกันตามหลักของวิธีพิจารณาความและพยานหลักฐาน แต่ในระบบกล่าวหาจะมีหลักการที่ว่าจำเลยในคดีอาญาย่อมได้รับข้อสันนิษฐานไว้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ การดำเนินคดีในระบบกล่าวหาเป็นการดำเนินคดีที่แก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินคดีในระบบไต่สวน โดยกำหนดให้ผู้พิพากษาไม่มีหน้าที่ในการกำหนดประเด็นการต่อสู้ของกลุ่มความ ไม่มีหน้าที่ในการสืบพยานค้นหาคำความจริง ผู้พิพากษาทำหน้าที่เพียงพิจารณาและพิพากษาคดีเท่านั้น จำเลยมีสิทธินำทนายความเพื่อช่วยเหลือตนเองในการแก้ต่างคดี ระบบนี้มีความเชื่อว่าความจริงจะปรากฏหากปล่อยให้มีการต่อสู้กันอย่างยุติธรรม โดยศาลต้องวางตัวเป็นกลาง และคอยควบคุมดูแลทั้งสองฝ่ายให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายเท่านั้น กลุ่มความต้องนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาล และศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีตามพยานหลักฐานนั้น การค้นหาคำความจริงในระบบนี้มีข้อดี คือ โจทก์และจำเลย สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ มีหลักประกันสิทธิและเสรีภาพไว้อย่างชัดเจน และผู้พิพากษาต้องรับฟังพยานหลักฐาน

จากคู่ความเท่านั้น ตามหลักค้นหาความจริงที่คู่ความนำเสนอ (Principle of Party Presentation) แต่ก็มีข้อเสีย คือ การปราบปรามผู้กระทำความผิดอาจเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการลงโทษจำเลยต้องมีหลักฐานโดยปราศจากข้อสงสัย ถ้ามีเหตุอันควรสงสัย ศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้เป็นประโยชน์แก่จำเลย หรือจำเลยอาจหลุดพ้นจากกระทำความผิด เนื่องจากโจทก์มิได้กระทำตามวิธีการหรือหลักเกณฑ์ตามวิธีพิจารณาความอาญา

ซึ่งการดำเนินคดีในระบบกล่าวหา มีลักษณะที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

1) เน้นความสำคัญของคู่ความในการดำเนินคดี คู่ความมีบทบาทในการดำเนินคดี ศาลวางตัวเป็นกลาง การดำเนินคดีในระบบกล่าวหาต้องมีผู้กล่าวหาเป็นผู้เริ่มต้นในคดีเสมอ ผู้พิพากษาทำหน้าที่เป็นกรรมการในการต่อสู้

2) มีวิธีการพิจารณาที่เป็นประจักษ์ ระบบกล่าวหา มีรูปแบบการดำเนินคดีในลักษณะการต่อสู้ระหว่างคู่ความ ทั้งสองฝ่ายอยู่ในหลักความเสมอภาคในการต่อสู้คดี และจะต้องแสดงให้เห็นความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานของฝ่ายตนว่ามีน้ำหนักเพียงพอ และมีการถามค้าน ซึ่งเป็นการทำลายหลักฐานของฝ่ายตรงข้าม

3) มีวิธีพิจารณาที่ต่อสู้กันด้วยวาจา ระบบกล่าวหาเป็นระบบหนึ่งที่มีการพิจารณาที่เป็นการต่อสู้เพื่อให้ความจริงปรากฏต่อหน้าศาล พยานหลักฐานที่ได้จากการดำเนินคดีในชั้นพิจารณาเท่านั้นที่เป็นหลักฐานที่ใช้ในการพิพากษาคดีและมีผลผูกพันคู่ความที่ต่อสู้กันต่อหน้าศาล พยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวนไม่ผูกพันศาลให้ต้องรับฟังเนื่องจากไม่ใช่พยานหลักฐานที่กระทำต่อหน้าศาล

4) มีวิธีพิจารณาโดยเปิดเผย การพิจารณาคดีต่อหน้าศาลระหว่างคู่ความนั้นประชาชนทั่วไปสามารถเข้ารับฟังได้ โดยมีแนวคิดว่าการพิจารณาคดีอาญาไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเฉพาะตัวแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อสังคมและประชาชนที่อยู่ร่วมกันทั้งหมด

5) ผู้พิพากษาทำหน้าที่เป็นกรรมการ ในระบบกล่าวหาไม่มีแนวคิดว่าการค้นหาความจริงจะปรากฏขึ้นจากการต่อสู้กันระหว่างคู่ความบทบาทของผู้พิพากษาจึงถูกจำกัดอยู่ที่พยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอต่อหน้าศาล

ซึ่งระบบกล่าวหาเป็นระบบที่ใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบันเพราะเป็นระบบที่สนองแนวความคิดในเรื่องเสรีนิยมและความเป็นประชาธิปไตย

2.3 ข้อแตกต่างระหว่างระบบไต่สวน และระบบกล่าวหา

วิธีพิจารณาความในระบบไต่สวนและระบบกล่าวหา อาจสรุปได้ว่ามีความแตกต่างกัน ดังนี้

1) *บทบาทของศาล* ในการดำเนินการคดีในระบบไต่สวนผู้พิพากษาจะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการดำเนินกระบวนการพิจารณา สามารถค้นหาพยานหลักฐานได้ด้วยตนเองอย่างไม่จำกัด โดยถือว่าศาลมีหน้าที่ทำความจริงให้ปรากฏ ในขณะที่อำนาจในการดำเนินคดีของผู้พิพากษาในระบบกล่าวหา นั้น มีค่อนข้างจำกัด ผู้พิพากษาต้องวางตัวเป็นกลาง ปล่อยให้การต่อสู้คดีเป็นหน้าที่ของคู่ความทั้งสองฝ่าย ผู้พิพากษาเป็นเพียงผู้กำหนดและรักษากฎ

2) *บทบาทของคู่ความทั้งสองฝ่าย* ในระบบไต่สวนคู่ความจะมีบทบาทน้อยมาก เนื่องจากมีศาลเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ตีแผ่ความจริงให้ปรากฏ ทั้งนี้ โจทก์ในในระบบไต่สวนจะเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการค้นหาข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ในระบบกล่าวหา คู่ความทั้งสองฝ่ายจะมีบทบาทอย่างมากในการต่อสู้คดีในชั้นศาลเนื่องจากเป็นหน้าที่ของคู่ความทั้งสองฝ่ายที่จะต้องทำให้ข้อเท็จจริงปรากฏต่อศาล

3) *หลักเกณฑ์ในการนำสืบพยานหลักฐาน* ระบบไต่สวนศาลจะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการพิจารณาคดี คู่ความทั้งสองฝ่ายมีบทบาทในการถามพยานเพียงเล็กน้อย โดยคู่ความเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือศาลในการค้นหาความจริงเท่านั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการนำสืบพยานหลักฐานอย่างเคร่งครัดดังเช่นในระบบกล่าวหา แต่ในระบบกล่าวหา คู่ความทั้งสองฝ่ายจะมีบทบาทเป็นอย่างมากในการต่อสู้คดี เพราะเป็นหน้าที่ของคู่ความทั้งสองฝ่ายที่จะต้องหาพยานหลักฐานเพื่อให้ข้อเท็จจริงปรากฏต่อศาล ดังนั้น หลักเกณฑ์ในการนำสืบพยานหลักฐานในระบบกล่าวหาจึงต้องมีความเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกัน โดยมีบทบัญญัติกำหนดประเภทของพยานที่สามารถนำเข้าสู่ได้อย่างชัดเจน มีหลักเกณฑ์ในการซักถาม ถามค้าน ถามติงพยาน

3. หลักห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาซ้ำ

หลักห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาซ้ำ (Non bis in idem) เป็นหนึ่งในหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหา คือ คุ้มครองเพื่อไม่ให้มีการฟ้องซ้ำหรือการพิจารณาซ้ำในความผิดเดียวกัน และเพื่อคุ้มครองไม่ให้มีการลงโทษแบบทวีคูณในความผิดเดียวกันในการที่จะไม่ให้บุคคลเดือดร้อนซ้ำสองในการกระทำความผิดครั้งเดียว หลักห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาซ้ำ เป็นหลักในการจำกัดอำนาจการดำเนินคดี และเป็นการ

ประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และยังเป็นข้อต่อสู้หนึ่งของจำเลยตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หลักห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาซ้ำ มีต้นกำเนิดตั้งแต่สมัยกรีกและโรมัน ซึ่งมาจากหลักการที่ว่าผู้กระทำความผิดไม่ควรถูกรังควานถึงสองครั้งสองหนในความผิดครั้งเดียว และต่อมาหลักดังกล่าวได้ถูกพัฒนาเป็นหลักกฎหมายทั่วไปในระบบทั้งในระบบของกฎหมายจารีตประเพณี หรือกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) และในระบบของกฎหมายลายลักษณ์อักษร หรือกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) อีกทั้งหลักการห้ามดำเนินคดีซ้ำนี้ยังได้ถูกบัญญัติไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right) ข้อ 14 (7) ว่า “บุคคลไม่อาจถูกพิจารณาหรือลงโทษในการกระทำผิดกรรมเดียวกันอีกด้วย”³³

ในระบบกฎหมายจารีตประเพณี หรือกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ได้อธิบายหลักการห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาซ้ำนี้ว่า พระเจ้าทรงห้ามมิให้ลงโทษการกระทำเดียวกันถึงสองครั้ง โดยมีแนวคิดมาจากความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษาที่พัฒนามาจากหลักกฎหมายปิดปาก คำพิพากษาเป็นคำตัดสินของกษัตริย์ มีความศักดิ์สิทธิ์และต้องยอมรับเป็นที่ยุติซึ่งไม่อาจจะพิสูจน์หรือเปลี่ยนแปลงเป็นอื่นได้ ในระบบของกฎหมายลายลักษณ์อักษร หรือกฎหมายซีวิลลอว์ เช่นในประเทศฝรั่งเศสและในประเทศญี่ปุ่น ได้บัญญัติรับรองหลักดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา³⁴

สำหรับประเทศไทยหลักการห้ามดำเนินคดีซ้ำมีแนวคิดมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยเริ่มมาจากแนวคิดในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษา เนื่องจากแต่เดิมประเทศไทยใช้ระบบการดำเนินคดีในรูปแบบของการไต่สวน โดยใช้วิธีการทรมานร่างกาย หรือระบบจารีตนครบาล และเมื่อศาลตัดสินแล้ว คำพิพากษาศาลถือเป็นที่สุด ต่อมาเมื่อการพิจารณาคดีได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นการให้ตุลาการเรียกคู่ความมาให้ถ้อยคำ เพื่อใช้ถ้อยคำนั้น ตั้งประเด็นแห่งคดี สืบพยาน รวบรวมพยานหลักฐาน และเพื่อส่งสำนวนให้ศาลหลวงพิจารณาคดี ซึ่งเมื่อศาลหลวงพิจารณาคดีแล้ว คดีถือเป็นที่สุด ห้ามมิให้มีการอุทธรณ์หรือรื้อฟื้นคดีขึ้นมาใหม่อีก³⁵

³³ นายรัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง .การดำเนินคดีซ้ำ : ศึกษาผลคำพิพากษาศาลต่างประเทศต่อการฟ้องคดีอาญาในประเทศไทย .คุญฉินพนธ์ นิติศาสตรคุญฉินพนธ์ คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2558. หน้า 2

³⁴ นายรัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง. เพิ่งอ้าง

³⁵ อุดม รัฐอมฤต. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน .2555. น.31.

ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้มีการบัญญัติหลักห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาไว้ในกฎหมายตราสามแฉกและกฎหมายลักษณะอาญาหลวง 127 ว่า

“อนึ่ง คดีสุภาตระลาการบังคับบัญชาแล้ว มิให้หาคดีข้ออื่นและเก็บเอาคดีซึ่งยอมสำเร็จกันแลมีสินไหมพินัยแล้วมาฟ้องร้องเรียกแลกกฎหมายก็ดี”³⁶

“ห้ามมิให้มีการกล่าวอ้างคำพิพากษาที่ได้ตัดสินโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วว่าเป็นคำพิพากษาที่มีชอบ มิเช่นนั้นต้องได้รับโทษ”³⁷

จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้นำหลักห้ามมิให้ดำเนินคดีซ้ำนี้ บัญญัติไว้ในกฎหมายโดยปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหลายมาตรา อาทิ เช่น

มาตรา 39 (4) ที่บัญญัติว่า “สิทธิในคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง”

มาตรา 147 ที่บัญญัติว่า “เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนี้อีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้”

หรือในมาตรา 21 ที่เกี่ยวกับเขตอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดนั้นใช้อำนาจชี้ขาด แต่ในจังหวัดพระนครและธนบุรีให้ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่รองอธิบดีกรมตำรวจขึ้นไปเป็นผู้ชี้ขาด

ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในระหว่างหลายจังหวัด ควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อธิบดีกรมอัยการหรือผู้ทำการแทนเป็นผู้ชี้ขาด

การรอกำชี้ขาดนั้น ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน”

ซึ่งวัตถุประสงค์ของการนำเอาหลักห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาซ้ำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายไทยก็เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้กระทำความผิด มิให้ถูกเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่สอบสวนซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างไม่มีการสิ้นสุด อันเป็นหลักประกันแก่ผู้กระทำความผิด และเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดนั่นเอง

³⁶ เสถียร วิชยลักษณ์ และคณะ รวบรวม. ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 15 ร.ศ. 114 – 115. พระนคร : โรงพิมพ์เดลิแมร์. 2478. น.86-87

³⁷ นายรัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง. “เรื่องเดียวกัน” .หน้า 122

4. องค์กรอิสระ

องค์กรอิสระ คือ องค์กรของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจของรัฐ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยเป็นองค์กรของรัฐที่มีสถานะเป็นพิเศษ ซึ่งได้รับหลักประกันให้สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ได้โดยอิสระปลอดพ้นจากการแทรกแซงขององค์กรของรัฐอื่นๆ หรือสถาบันทางการเมือง

ในต่างประเทศนั้น องค์กรอิสระถือเป็นสถาบันทางการเมืองบริหารเพื่อสร้างดุลยภาพ ระหว่างการบริการที่มีประสิทธิภาพกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งหากเป็น โครงสร้างระบบบริหารแบบเดิมจะมีรูปแบบจำกัดในการทำงาน เนื่องจากมีการจัดลำดับของอำนาจ หน้าที่ และการควบคุมบังคับบัญชาตามลำดับชั้น ทำให้เกิดความล่าช้า และขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งอาจกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

สำหรับในประเทศไทยนั้น องค์กรอิสระทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการทำหน้าที่ของ ฝ่ายการเมือง และฝ่ายข้าราชการในด้านต่างๆ รวมทั้งเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนอีกทางหนึ่ง ด้วย เนื่องจากระบบเดิมองค์กรใช้อำนาจรัฐ และองค์กรผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอยู่ในองค์กร เดียวกัน กล่าวคือ องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรตุลาการต่างก็เป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจ และในขณะเดียวกันองค์กรดังกล่าวก็ทำหน้าที่ตรวจสอบกันเองด้วย ดังนั้น ระบบขององค์กรอิสระจึงถูกออกแบบมาเพื่อแยกกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจออกจากกลไกการใช้อำนาจเพิ่มเติม โดยผ่านองค์กรอิสระซึ่งมีลักษณะเป็นองค์กรเฉพาะนอกเหนือจากองค์กรฝ่ายตุลาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมช่องว่างในโครงสร้างการบริหารประเทศ เนื่องจากปัญหาการปฏิบัติภารกิจขององค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ผ่านมาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะถูกครอบงำจากฝ่ายการเมือง³⁸

เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องจัดตั้งองค์กรอิสระ มีดังนี้³⁹

1) ความจำเป็นต้องมีกลไกคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยองค์กรฝ่ายตุลาการซึ่งมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกละเมิดโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

³⁸ นุชนพิน สบายจิตร. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551. น. 34 – 35

³⁹ นกคณ เสงเจริญ. องค์กรอิสระ: ความสำคัญต่อการปฏิรูปการเมืองและระบบราชการ 2 เมษายน 2549. <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=895> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2561)

ตามหลักของนิติรัฐในการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกละเมิดจากการกระทำของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามหลักของนิติรัฐในการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกละเมิดจากการกระทำของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและทางแพ่ง นอกจากนี้ จำเป็นต้องมีกลไกที่มีองค์กรฝ่ายตุลาการ ซึ่งก็คือ องค์กรอิสระเพื่อเยียวยาปัญหาของประชาชน จากการใช้อำนาจรัฐหรือการกระทำของบุคคล และการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน เนื่องจากการใช้กลไกทางศาลอาจมีข้อจำกัดบางประการ เพราะจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล รวมไปถึงการที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องและการดำเนินคดีในศาลด้วย

2) ความจำเป็นต้องมีกลไกตรวจสอบเกี่ยวกับความสุจริตในการใช้อำนาจรัฐและตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินภาครัฐ

3) ความจำเป็นต้องมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบที่จะลดและจัดการซื้อเสียง และเปิดโอกาสให้คนดี มีคุณภาพ คุณธรรม เข้าสู่ระบบการเมือง

4) ความจำเป็นต้องมีกลไกในการเสริมสร้างระบบการเมืองและพรรคการเมืองที่มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพ

5) ความจำเป็นต้องมีกลไกที่มีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง สามารถดำรงความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

ซึ่งลักษณะขององค์กรอิสระต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. ความเป็นอิสระ อิสระในเรื่องที่มา และการเข้าสู่อำนาจของบุคคลที่เข้าทำหน้าที่ในองค์กรอิสระ อิสระในเรื่องการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานขององค์กร อิสระในเรื่องงบประมาณ และมีหน่วยธุรการหรือสำนักงานที่เป็นอิสระ

2. ความเป็นกลาง องค์กรอิสระต้องไม่เป็นฝักฝ่ายในทางการเมือง ดำเนินการทุกอย่างโดยปราศจากอคติ ไม่ลำเอียง เพราะรัก โกรธ หลง กลัว

3. ดำรงความยุติธรรม องค์กรอิสระต้องมีความเที่ยงธรรม มีความชอบธรรม และมีความชอบด้วยเหตุผล

5. การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในต่างประเทศ

5.1 รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลีย เป็นประเทศที่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศว่ามีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2560 ประเทศออสเตรเลีย ได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่งจากการจัดอันดับขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ โดยได้คะแนนอยู่ที่ 89 คะแนน จาก 100 คะแนน⁴⁰ ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีการจัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐไว้เป็นองค์กรเฉพาะ มีชื่อเรียกว่า คณะกรรมาธิการต่อต้านการคอร์รัปชันแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย (The Independent Commission Against Corruption) หรือ เรียกโดยย่อว่า ICAC (NSW)⁴¹ โดยจัดตั้งเป็นองค์กรอิสระไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของของนักการเมือง หรือข้าราชการประจำ

ซึ่งคณะกรรมาธิการต่อต้านการคอร์รัปชัน ถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1989 โดยรัฐบาลของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบของหน่วยงานรัฐในรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย มีขอบเขตการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทั้งนักการเมือง ศาล และข้าราชการทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ยกเว้นตำรวจแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ ซึ่งเหตุแห่งการก่อตั้งคณะกรรมาธิการต่อต้านการคอร์รัปชันขึ้น เนื่องมาจากเหตุการณ์การรับสินบนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเรือนจำ (Minister of Prisons) ที่อนุญาติให้

⁴⁰ คำนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน โลก ปี 2560 คะแนนไทยเพิ่มจาก 35 เป็น 37 อันดับขยับมาที่ 96 จาก 101 ใน 180 ประเทศ <https://thaipublica.org/2018/02/corruption-perception-index-2017/> .(สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2562)

⁴¹ ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ . รายงานผลการวิจัยการคอร์รัปชันในระบบราชการไทย. ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงาน ป.ป.ป. (กรุงเทพมหานคร :ม.ป.ท. , 2551). หน้า 263 – 273 อ้างถึงใน บัญญัติ เลิศมณีรัตน์ . อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอันมีมูลความผิดทางวินัย.วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง .2544.หน้า 34 – 39

ปล่อยนักโทษก่อนครบกำหนดซึ่งหัวหน้าผู้พิพากษาถูกตัดสินจำคุกหลังจากถูกตรวจสอบพบ⁴² คณะกรรมการต่อต้าน การคอร์รัปชันเป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์สำคัญในการสู้กับการกระทำทุจริตอย่างจริงจัง และมุ่งที่จะเปิดโปงและป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในภาครัฐ รวมทั้งส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวกันในการปฏิบัติงาน⁴³

ก่อนหน้าที่จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน ตำรวจ และอัยการจะเป็นผู้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยจะนำเรื่องเข้ารัฐสภาเพื่อพิจารณา หรืออาจให้คณะกรรมการในรัฐส่วนกลางเป็นผู้พิจารณา โดยจะมีการจัดตั้งองค์กรเฉพาะในการสอบสวน ซึ่งความเห็นจากองค์กรดังกล่าวอาจไม่มีการติดตามก็ได้⁴⁴

คณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน หรือ ICAC (NSW) มีอำนาจหน้าที่ตาม The Independent Commission Against Corruption Act 1988 (ICAC Act . 1988) ซึ่งกฎหมายฉบับนี้เองที่ได้ให้ความหมายของการกระทำที่เป็นการทุจริตคอร์รัปชันว่าหมายถึง “การใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานทางสาธารณะที่ไม่ถูกต้อง โดยพื้นฐานคือการใช้อำนาจหรือตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะไม่ซื่อสัตย์ หรือมีอคติเพื่อเอื้อประโยชน์เป็นพิเศษแก่คนหรือกลุ่มคนหนึ่งๆ มากกว่าคนหรือกลุ่มคนอื่นๆ” แม้ว่าบางกรณีการทุจริตคอร์รัปชันโดยตัวมันเองไม่มีความผิดทางอาญาตามข้อบัญญัติของ ICAC Act . 1988 อย่างไรก็ตาม การทุจริตคอร์รัปชันยังเป็นสิ่งที่สาธารณชนปฏิเสธและไม่ยอมรับ

ICAC (NSW) จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีการทุจริตคอร์รัปชัน เฉพาะที่เป็นกระทำการทุจริตที่เป็นความผิดทางอาญา หรือเป็นการกระทำผิดต่อระบบระเบียบราชการ หรือเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงที่มีโทษถึงการปลดออกจากราชการ

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ICAC มีอำนาจดังต่อไปนี้⁴⁵

- 1) สืบสวนและเปิดเผยการกระทำที่เป็นการทุจริตในหน่วยงานของรัฐนิวเซาท์เวลส์
- 2) ป้องกันการทุจริตด้วยการให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษา

⁴² บัญญัติ เลิศมณีรัตน์ . อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอันมีมูลความผิดทางวินัย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง .2544. หน้า 34

⁴³ พิมพ์กานต์ ทิศอุ้น .โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาวิทยาลัย.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2555. หน้า 168

⁴⁴ เพิ่งอ้าง. หน้า 169

⁴⁵ เพิ่งอ้าง. หน้าเดียวกัน

3) ให้ความรู้แก่ชุมชนในรัฐนิวเซาท์เวลส์ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ เกี่ยวกับผลของการทุจริตคอร์รัปชัน

ICAC (NSW) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการตรวจสอบสืบสวนอย่างกว้างขวาง จึงมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีอำนาจมากเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม ICAC (NSW) ด้วยผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ จึงเป็นหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน ว่ามีความโปร่งใสมากที่สุด⁴⁶

ในส่วนของคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน จะประกอบไปด้วย ประธานคณะกรรมการ (The Commissioner) มีที่มาจากการแต่งตั้งของผู้ว่าการรัฐนิวเซาท์เวลส์ และความเห็นชอบจากรัฐสภา แม้ว่าประธานคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน จะได้รับแต่งตั้งโดยผู้ว่าการรัฐ แต่การดำเนินการต่างๆ คณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชันจะเสนอโดยตรงต่อรัฐสภา และต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อรัฐสภาทุก 6 เดือน โดยมีคณะกรรมการร่วมในรัฐสภา (parliamentary Joint Committee) อันประกอบด้วย ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะมีการตอบคำถาม นำเสนอข้อมูล และอธิบายบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน กลไกตรวจสอบ ซึ่งกลไกการตรวจสอบดังกล่าวนี้ถือเป็นลักษณะพิเศษและเป็นจุดแข็งของคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน⁴⁷

ICAC (NSW) มีเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประมาณ 110 คน เจ้าหน้าที่ของ ICAC (NSW) จะมีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ซึ่งช่วยสนับสนุนการทำงานของ ICAC (NSW) โดยเจ้าหน้าที่จะมีความเชี่ยวชาญในการสืบสวนสอบสวน กฎหมาย การบริการสาธารณะ การเงิน การจัดการธุรกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา และด้านเทคโนโลยีข่าวสาร รวมถึงกฎหมายอาญากรรมคอมพิวเตอร์⁴⁸

อำนาจหน้าที่ของ ICAC (NSW) จะเป็นไปตาม The Independent Commission Against Corruption Act 1988 (ICAC Act . 1988) โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ให้อำนาจ ICAC (NSW) ใน 3 ลักษณะ ดังนี้⁴⁹

- 1) เปิดโปงการทุจริตโดยการสืบสวน รวมถึงการไต่สวนสาธารณะ

⁴⁶ ไชยยันต์ ลี้มกัญญาพันธ์. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545. หน้า 90 – 91

⁴⁷ บัญญัติ เลิศมณีรัตน์. “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 35

⁴⁸ Independent Commission Against Corruption ,Employees of the ICAC (Online), 5 Dec 2018, Available from <http://www.icac.nsw.gov.au/about-the-icac/organisational-structure/employees>

⁴⁹ พิมพ์กานต์ ทิศอุ้น. “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 178

2) ป้องกันการทุจริตโดยการให้คำปรึกษาและพัฒนาการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ

3) ให้ความรู้กับองค์กรในภาครัฐและชุมชนเกี่ยวกับการทุจริต

กระบวนการสอบสวนของคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน จะเริ่มต้นจากการได้รับการร้องเรียนจากประชาชน การรายงานของผู้บริหารในหน่วยงานรัฐ การอภิปรายของสมาชิกสภาแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ หรือแม้แต่การเริ่มเรื่องจาก ICAC (NSW) เอง และเมื่อได้รับเรื่องแล้ว ICAC (NSW) จะพิจารณาว่าจะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างไร ซึ่งหากเป็นเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมกรรมการทุจริตของเจ้าหน้าที่ตำรวจแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ หรือเป็นเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมกรรมการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของคณะกรรมการอาชญากรรมแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ (Crime Commission officer) ICAC (NSW) คณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน จะไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้ และต้องส่งเรื่องไปยัง Law Enforcement Conduct Commission หรือคณะกรรมการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย ICAC (NSW) ดำเนินการ⁵⁰ และ ICAC (NSW) จะไม่ดำเนินการใดๆ ในเรื่องที่มีใช้การทุจริตตามที่กำหนดใน ICAC Act . 1988 ในการดำเนินการ ICAC (NSW) สามารถสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานนั้น ต้องรายงานกลับมายัง ICAC (NSW) โดยหน่วยงานต้องดำเนินการสอบสวนและต้องไม่มีการประนีประนอมยอมความ หรือ ICAC (NSW) อาจทำการสอบถามข้อมูลว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการในเรื่องที่มีการร้องเรียนแล้ว หรือไม่ ทั้งนี้ ICAC (NSW) อาจตัดสินใจที่จะไม่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวหรืออาจดำเนินการสอบสวนเอง และหากพิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาในเรื่องร้องเรียนนั้นเป็นปัญหาจากระบบไม่ใช่จากการทุจริต ICAC (NSW) อาจแนะนำการป้องกันการทุจริตให้หน่วยงานนั้นๆ ซึ่งเรื่องที่ร้องเรียนมายัง ICAC (NSW) ทุกเรื่องจะต้องได้รับการพิจารณาและจะต้องส่งเรื่องไปยังสภาแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ (House of the NSW Paliament) ด้วย⁵¹

ประเด็นคดีการทุจริตคอร์รัปชันที่ ICAC (NSW) ให้ความสำคัญนั้น ต้องเป็นการทุจริตที่มีการวางแผน ทำเป็นระบบ มีความสำคัญ หรือองค์กรที่มิชอบโยบายไม่เหมาะสมหรือไม่เพียงพอ หรือมีมาตรการแนวทางปฏิบัติการทำงานที่มีช่องโหว่มาก ICAC (NSW) จะตัดสินใจเลือกเฉพาะเรื่องที่เห็นว่าสำคัญต่องานบริการสาธารณะ ทั้งนี้ เพราะคณะกรรมการฯ ตระหนักถึง

⁵⁰ The Independent Commission Against Corruption Act ๑๙๘๘ No 35 section 11

⁵¹ Independent Commission Against Corruption ,Investigation process Deciding what action to take (Online), 2 Dec 2018, Available from <http://www.icac.nsw.gov.au/investigations/investigation-process>

ขีดจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร เรื่องที่สำคัญนั้นพิจารณาจากเรื่องร้องเรียนที่สาธารณชนให้ความสำคัญเพียงไร และนัยความร้ายแรงของปัญหา

คณะกรรมการฯ มีอำนาจในการเรียกตัวบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาไต่สวนข้อมูลเป็นการเฉพาะโดยไม่เปิดเผยต่อสาธารณชน (private hearing) ในการสอบสวนคดีหากบุคคลนั้นปฏิเสธความร่วมมือกับคณะกรรมการฯ อาจมีความผิดและมีโทษถึงขั้นจำคุก 1 ปี ซึ่งประชาชนผู้ให้ข้อมูลกับคณะกรรมการฯ จะได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย โดยหลักฐานข้อมูลที่ให้ต่อคณะกรรมการฯ จะไม่ถูกนำมาใช้เพื่อเอาผิดต่อบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักฐานนั้นๆ แต่หากบุคคลผู้นั้นให้ข้อมูลหรือให้หลักฐานเท็จ จะมีโทษถึงขั้นจำคุก 5 ปี หรือมีโทษปรับเป็นเงิน 200,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่คณะกรรมการฯ ยังมีอำนาจในการขอยกเว้นจากประธานคณะกรรมการฯ หรือจากศาลเพื่อเข้าถึงข้อมูลหรือหลักฐานที่เชื่อว่ามีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นส่วนหนึ่งในการกระทำความผิด ซึ่ง ICAC (NSW) เองจะต้องใช้อำนาจตามกฎหมายอย่างเหมาะสม และต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการฝ่ายกฎหมาย (Commission Lawyer) และผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย (The Executive Director of the Legal Division)

The Independent Commission Against Corruption Act 1988 (ICAC Act . 1988) ได้บัญญัติให้ ICAC (NSW) สามารถดำเนินการไต่สวนสาธารณะ (Public inquiries) และการบังคับให้มีการตรวจสอบ (Compulsory examinations) ซึ่ง ICAC (NSW) ได้ แต่การที่ ICAC (NSW) จะดำเนินการไต่สวนสาธารณะ หรือจะดำเนินการบังคับให้มีการตรวจสอบ นั้น ICAC (NSW) ต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะให้มากที่สุด และผู้มีอำนาจพิจารณาให้มีการดำเนินการทั้งสองอย่างนี้คือประธานคณะกรรมการฯ หรือผู้แทนของประธานคณะกรรมการฯ นั้น ซึ่งการดำเนินการไต่สวนสาธารณะ ถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีความสนใจเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตมากขึ้น เนื่องจากการดำเนินการไต่สวนสาธารณะเป็นกระบวนการเปิดโปงการทุจริตให้ประชาชนทราบ ซึ่งการจัดให้มีการไต่สวนสาธารณะต้องมีการโฆษณา โดยการประกาศในหนังสือพิมพ์ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ต้องมีรายละเอียดโดยสรุป และต้องมีวัตถุประสงค์ของการสืบสวนด้วยวิธีการไต่สวนสาธารณะด้วย สำหรับกระบวนการบังคับให้มีการตรวจสอบ นั้นจะต้องพิจารณาว่ามีความจำเป็นหรือไม่เพื่อที่จะคุ้มครองพยานบุคคล และเพื่อให้เป็นไปตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการสืบสวน⁵²

หลังจากกระบวนการสืบสวน ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวนในรูปแบบปกติ หรือการไต่สวนแบบสาธารณะ ICAC (NSW) จะต้องจัดทำรายงานการสืบสวนให้รัฐสภาทราบ ซึ่งใน

⁵² พิมพกานต์ ทิศอุ้น. “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 182

รายงานจะประกอบไปด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต ซึ่งอาจได้มาจากการสืบสวนรายบุคคล หรือการไต่สวน สาธารณะ รวมไปถึงข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่อไป เช่น ให้มีการฟ้องร้องดำเนินคดี ดำเนินการทางวินัย หรือไล่ออก หรือข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงาน ทั้งนี้ หากต้องรายงานโดยเปิดเผยให้สาธารณชนทราบก็จะต้องลงในเว็บไซต์ด้วย⁵³

นอกจากนี้ ICAC (NSW) ยังมีหน้าที่ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน โดย The Independent Commission Against Corruption Act 1988 (ICAC Act . 1988) ได้กำหนดให้ ICAC (NSW) มีอำนาจในการตรวจสอบนโยบาย และกระบวนการการทำงาน รวมถึงการจัดการภาครัฐ เพื่อลดปัญหาและโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชัน ICAC (NSW) มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงาน หรือบุคคลที่ขอคำปรึกษา และเสนอแนะในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมาย รวมถึงจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และมีหน้าที่ในการให้ความรู้ในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันแก่ประชาชน การให้ความรู้ คำปรึกษาแก่หน่วยงานรัฐ การให้ความรู้แก่ชุมชน รวมถึงจัดให้มีการอบรมแก่บุคลากรของรัฐ ซึ่ง ICAC (NSW) ให้ความสำคัญกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นอย่างมาก โดยมีสุภาษิตว่า การป้องกันดีกว่าการแก้ไข⁵⁴

5.2 เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

ฮ่องกง มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เขตปกครองพิเศษฮ่องกง ฮ่องกงเคยตกอยู่ใต้การปกครองของสหราชอาณาจักร และฮ่องกงถูกใช้เป็นสถานที่ในการทำธุรกรรมต่างๆ เป็นเหตุให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นในหมู่ข้าราชการ นักธุรกิจ และนักการเมือง จนการทุจริตคอร์รัปชันได้ฝังรากลึกในฮ่องกง และกฎหมายไม่สามารถควบคุมหรือเอาผิดบุคคลที่ทุจริตคอร์รัปชัน⁵⁵

แต่ปัจจุบันฮ่องกงถูกจัดเป็นเมืองที่ประสบความสำเร็จในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเมื่อปี พ.ศ. 2560 ฮ่องกง ได้คะแนนเป็นอันดับ 1 จากการจัดอันดับขององค์กร

⁵³ Independent Commission Against Corruption ,Investigation report (Online), 2 Dec 2018, Available from <http://www.icac.nsw.gov.au/investigations/investigation-process/investigation-report>

⁵⁴ นายจักรพันธ์ ปล้องไหม .เสถียรภาพของรัฐบาลกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2546. หน้า 105

⁵⁵ เอกสารวิชาการ เขตบริหารพิเศษฮ่องกงกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมษายน 2560 .หน้า 2

เพื่อความโปร่งใสในนาชาติ โดยได้คะแนนอยู่ที่ 77 คะแนน จาก 100 คะแนน ซึ่งเป็นประเทศที่มีความโปร่งใสในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นอันดับต้นๆ ของเอเชีย⁵⁶

เขตปกครองพิเศษฮ่องกง มีองค์การที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นการเฉพาะ มีชื่อเรียกว่า The Independent Commission Against Corruption (ICAC) โดยก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1974 หรือ คณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน มีฐานะเป็นหน่วยงานอิสระ แยกจากหน่วยงานตำรวจ พลเรือน ขึ้นตรงต่อผู้ว่าการเกาะฮ่องกงมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในทุกระดับ ทั้งภาครัฐและเอกชน⁵⁷

แต่ก่อนที่จะมีการก่อตั้ง ICAC ฮ่องกงเคยมีปัญหาด้านการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในหน่วยงานตำรวจ “ในกรณีการรับเงินสินบนจากองค์กรอาชญากรรม (Triads) ที่เรียกค่าคุ้มครองจากกิจการธุรกิจหลายประเภท ในปี พ.ศ.2508 กลุ่มองค์กรอาชญากรรมในฮ่องกงมีรายได้จากการค้ายาเสพติดรวมกันประมาณ 1 – 2 ล้านดอลลาร์ ฮ่องกง ทำให้มีกำไรมากพอติดสินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจของรัฐ ในระยะต่อมาแก๊งอาชญากรรมหันไปติดสินบนนายตำรวจระดับสูงเป็นวิธีการติดสินบนที่ใช้เงินมากแต่ได้ผลสำเร็จเมื่อรัฐบาลประกาศมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชัน พ.ศ.2512 มีนายตำรวจระดับสูง เป็นจำนวนมากซึ่งลาออกเสียก่อน ในขณะนั้น (จนถึง พ.ศ.2517) การปราบคอร์รัปชัน อยู่ภายใต้การดูแลของกรมตำรวจ โดยมีคณะกรรมการอีกคณะหนึ่งกำกับและจะดำเนินการฟ้องร้องได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากอัยการสูงสุด”⁵⁸

แต่ปัจจุบัน ICAC ของฮ่องกง กลับเป็นหน่วยงานที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งประเทศออสเตรเลียได้นำมาเป็นต้นแบบในการก่อตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของตน

⁵⁶ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก ปี 2560 คะแนนไทยเพิ่มจาก 35 เป็น 37 อันดับขยับมาที่ 96 จาก 101 ใน 180 ประเทศ <https://thaipublica.org/2018/02/corruption-perception-index-2017/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2562)

⁵⁷ Independent Commission Against Corruption ,Organisation structure (Online), 7 Jan 2019, Available from http://www.icac.org.hk/en/about_icac/os/index.html

⁵⁸ บัญญัติ เลิศมณีรัตน์ . “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 24

การทำงานของ ICAC จะประกอบด้วย 3 แผนกด้วยกัน ได้แก่⁵⁹

1) แผนกปราบปราม (The operations Department) ซึ่งเป็นแผนกหลักของ ICAC มีหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียน พิจารณาและสืบสวนความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แผนกปราบปรามเป็นแผนกที่ใหญ่ที่สุดของ ICAC มีหัวหน้าแผนกปราบปรามเป็นผู้บังคับบัญชา ภายในประกอบด้วยฝ่ายสืบสวนภาครัฐ และฝ่ายสืบสวนภาคเอกชน

2) แผนกป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน (The corruption Prevention Department) มีหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ และองค์กรมหาชน ให้คำแนะนำในการป้องกันการทุจริตให้กับเอกชนหากมีการร้องขอ โดยในแผนกจะมีหัวหน้าแผนก และรองหัวหน้าแผนก อีก 2 คน เป็นผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติงานทั้งในส่วนของภาครัฐ และภาคเอกชน และจะมีเจ้าหน้าที่ของแผนกในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

3) แผนกชุมชนสัมพันธ์ (The Community Relation Department) มีหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ประชาชนถึงผลเสียจากการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งแผนกนี้จะมีหัวหน้าแผนกความสัมพันธ์ กับชุมชน เป็นผู้บังคับบัญชา และมีหน่วยงานภายในได้แก่ หน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ ด้านต่างๆ และหน่วยงานชุมชนสัมพันธ์ภูมิภาค

และการทำงานของ ICAC มีลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่ง คือ เจ้าหน้าที่ของ ICAC ได้รับเงินเดือนของรัฐบาล แต่มีได้อยู่ภายใต้การดูแลหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใด โดยขึ้นตรงต่อ ผู้ว่าราชการกาเงาะฮองกง และมีคณะกรรมการที่ปรึกษาอีก 4 คณะ ที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้ว่าการกาเงาะฮองกง ได้แก่ คณะกรรมการที่ปรึกษาของประธานกรรมการบริหารของ ICAC และอีก 3 คณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งช่วยดูแลแผนกสำคัญ 3 แผนก คือ แผนกปราบปราม แผนกป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และแผนกชุมชนสัมพันธ์ ปัจจุบัน ICAC มีสำนักงานใหญ่หนึ่งแห่ง และสำนักงานสาขา อีก 11 แห่ง มีเจ้าหน้าที่ประมาณ 1,200 คน⁶⁰

⁵⁹ Independent Commission Against Corruption ,Organisation structure (Online), 7 Jan 2019, Available from http://www.icac.org.hk/en/about_icac/os/index.html

⁶⁰ พิมพ์กานต์ ทิศอุ้น. “เรื่องเดียวกัน” . หน้า 189

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ICAC จะมีทั้งสิ้นจำนวน 3 ฉบับ ดังนี้⁶¹

1) กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการปราบปรามการทุจริต (Independent Commission Against Corruption Ordinance) เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้ง ICAC รวมถึงอำนาจหน้าที่ของ ICAC

2) กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการให้สินบน (Prevention Of Bribery Ordinance) เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าพนักงานของรัฐ องค์กรมหาชน หรือลูกจ้างของเอกชน

3) กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง (Elections Corrupt and Illegal Conduct Ordinance) เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ที่เป็นการกระทำโดยทุจริตและขัดต่อกฎหมาย

ซึ่งกฎหมายทั้ง 3 ฉบับ ดังกล่าว เป็นกฎหมายหลักที่บัญญัติให้อำนาจหน้าที่ของ ในการดำเนินงาน โดยเป็นการมุ่งเน้นในการดำเนินคดีอาญามากกว่าการดำเนินการทางวินัย คณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน หรือ ICAC มีอำนาจสืบสวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างกว้างขวาง กระบวนการสืบสวนจะเริ่มจากการรับเรื่องร้องเรียนซึ่ง ICAC มีการเปิดรับเรื่องร้องเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวัน ไม่มีวันหยุด จากนั้นจะมีเจ้าหน้าที่พิจารณาว่าร้องเรียนนั้นๆ อยู่ในอำนาจของ ICAC ที่จะรับพิจารณา หรือไม่ หากรับเรื่องดังกล่าวจะถูกส่งไปยังหน่วยภายในที่รับผิดชอบ หากไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ICAC เช่น เป็นเรื่องที่ไม่ใช่ความผิดทางอาญา ICAC จะส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องอาชญากรรมทั่วไป ICAC จะไม่ดำเนินการเอง แต่จะส่งเรื่องให้ตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ทั้งนี้ ในการส่งเรื่องดังกล่าวต้องให้ความยินยอมจากผู้ร้องด้วย แต่หากเรื่องใดพิจารณาแล้ว ไม่ปรากฏพยานที่ชัดเจนเพียงพอในการดำเนินการต่อไป เรื่องจะถูกส่งให้เจ้าหน้าที่พิจารณาอีกครั้ง หากไม่มีมูล จึงจะเสนอให้คณะที่ปรึกษาด้านสืบสวนสอบสวน หรืออาจส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อ⁶²

สำหรับอำนาจการสืบสวนสอบสวน เมื่อได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ICAC จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนเรื่องดังกล่าวในทันที โดยจะดำเนินการสืบสวนสอบสวนอย่างลับที่สุด

⁶¹ เอกสารวิชาการ เขตบริหารพิเศษฮ่องกงกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมษายน 2560 .หน้า 11

⁶² รายงานการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระดับผู้บริหาร ณ สำนักงาน ไอ ซี เอ ซี ฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 20 ถึง 30 กันยายน 2543 . โดย พันโท กมล ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช. และคณะ

ไม่ให้ผู้ถูกร้องเรียนรู้เลยว่าตนกำลังถูกตรวจสอบ⁶³ อีกทั้งเจ้าหน้าที่สืบสวนของ ICAC ยังสามารถเข้าตรวจค้นสถานที่ ยึด อาศัย สิ่งของที่เป็นพยานหลักฐานในคดี สอบถามข้อมูล ข้อเท็จจริง และขอเอกสารหลักฐานไปยังหน่วยงานต่างๆ เรียกให้บุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งมอบเอกสารหลักฐาน ตรวจสอบข้อมูลทางการเงิน ขอบข่ายศาลในการตรวจค้นสถานที่⁶⁴ ยึดหรืออาศัยสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือมอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ของ ICAC พิจารณาแล้ว เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาจะกระทำความผิดจริง เจ้าหน้าที่ของ ICAC จะดำเนินการจับกุมและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาเพื่อทำการสอบสวนต่อไป ซึ่งอาจจะควบคุมตัวไว้ที่ ICAC หรืออาจส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวต่อไปก็ได้ แต่หากควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ที่ ICAC เจ้าหน้าที่ต้องทำการสอบสวนและส่งเรื่องฟ้องศาล ภายใน ๔๘ ชั่วโมง หากไม่สามารถดำเนินการส่งฟ้องได้ทัน เจ้าหน้าที่ ICAC ต้องทำการปล่อยตัวผู้ถูกกล่าวหาโดยมีหลักประกัน และให้ผู้ถูกกล่าวหารายงานตัวตามสถานที่และเวลาที่กำหนด⁶⁵ และเมื่อเจ้าหน้าที่ ICAC ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเสร็จสิ้น ก็จะจัดสำนวนการสอบสวน และนำเสนอคณะที่ปรึกษาด้านสืบสวนสอบสวนพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยหากพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานเพียงพอแล้ว ก็จะส่งเรื่องให้ที่ปรึกษาด้านกฎหมายพิจารณาต่อไป แต่หากเห็นว่าเรื่องดังกล่าวไม่ได้เป็นการกระทำความอาญาก็จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาคำเนินการทางวินัยต่อไป

สำหรับในขั้นตอนของการฟ้องคดีต่อศาลนั้น ICAC จะไม่มีอำนาจฟ้องคดีเอง ซึ่งการฟ้องคดีต้องกระทำโดยความยินยอมของอัยการสูงสุด⁶⁶ และหากอัยการสูงสุดมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องคดี เจ้าหน้าที่ของ ICAC ต้องเสนอเรื่องดังกล่าวให้คณะที่ปรึกษาด้านสืบสวนสอบสวนพิจารณาต่อไป ลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งของ ICAC คือ ICAC มีอำนาจในการดำเนินการกับการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งอาจจะมี ความเกี่ยวข้องกับข้าราชการด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชนมักมีความเกี่ยวข้องกับข้าราชการด้วย

⁶³ รายงานการศึกษาดูงานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต ณ Independent Commission Against Corruption (ICAC) เขตปกครองพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีน (น. 11) โดยนายสิทธิพงษ์ ปึงวงสานุรักษ์ และคณะ, 2552, กรุงเทพฯ : การฝึกอบรมพนักงานได้สวน รุ่นที่ 3 สำนักงาน ป.ป.ช. (อ้างถึงใน ชัยณรงค์ เตโช, 2558, น 107)

⁶⁴ Independent Commission Against Corruption Ordinance (Cap ๒๐๔), Section 10 B)

⁶⁵ ชัยณรงค์ เตโช. ลิทธิในการรับทราบข้อกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 : ศึกษาการดำเนินคดีอาญาเจ้าหน้าที่รัฐ . วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. 2558. หน้า 107 – 108

⁶⁶ Independent Commission Against Corruption Ordinance (Cap 201), Section 31 (1)

จะเห็นได้ว่ากฎหมายของฮ่องกงได้ให้อำนาจ ICAC ไว้อย่างมาก และกว้างขวาง เพื่อให้การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ICAC ยังให้ความสำคัญต่อการป้องกันการทุจริต และมีเชื่อว่าชุมชนจะช่วยลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อีกด้วย

5.3 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ ว่าเป็นประเทศที่มีการจัดการเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อปี พ.ศ. 2560 ประเทศสิงคโปร์ ได้คะแนนเป็นอันดับจากจำนวนจากการจัดอันดับขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ โดยได้คะแนนอยู่ที่ 84 คะแนน จาก 100 คะแนน ซึ่งเป็นประเทศได้คะแนนสูงสุดในภูมิภาคอาเซียน⁶⁷

ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2495 การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่แทรกซึมอยู่ในสังคมของประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากในเวลานั้นมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศสิงคโปร์ยังขาดความจริงจังเด็ดขาด และไม่มีหน่วยงานเฉพาะในการทำหน้าที่การดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเรื่องทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในความรับผิดชอบของแผนกปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของสำนักงานตำรวจแห่งชาติสิงคโปร์ แต่ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2495 ประเทศสิงคโปร์ ได้ก่อตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลภารกิจด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นมีชื่อเรียกว่า สำนักงานสืบสวนสอบสวนการกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบ (The Corrupt Practices Investigation Bureau) หรือเรียกโดยย่อว่า CPIB แต่ในช่วงแรกการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของ CPIB ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ และไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน ประกอบกับกฎหมายในขณะนั้นยังไม่เพียงพอ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2502 พรรคการเมือง People's Action Party (PAP) ได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองของประเทศสิงคโปร์ การดำเนินการการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันจึงเป็นไปได้อย่างเด็ดขาดและจริงจัง ส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนเริ่มตระหนักและให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมากขึ้น อีกทั้งในช่วงเวลานั้นประเทศสิงคโปร์มีผู้นำทางการเมืองคือ นายลี กวน ยู ซึ่งเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเป็นผู้ที่มีเจตนาธรรมาภิบาลในด้านการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน โดยให้กฎหมายมีบทลงโทษอย่างเด็ดขาดและจริงจัง ให้องค์กร

⁶⁷ คณิตชีวิตภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก ปี 2560 คะแนนไทยเพิ่มจาก 35 เป็น 37 อันดับขยับมาที่ 96 จาก 101 ใน 180 ประเทศ <https://thaipublica.org/2018/02/corruption-perception-index-2017/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2562)

ตรวจสอบมีอำนาจและเป็นอิสระ รวมถึงให้เงินเดือนเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมืองเป็นจำนวนมาก เพื่อลดโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมือง⁶⁸

ปัจจุบัน CPIB มีฐานะเป็นหน่วยงานอิสระ อยู่ในภายใต้การบังคับบัญชาโดยตรงของนายกรัฐมนตรี มีสำนักงานกลางเพียงแห่งเดียว มีผู้อำนวยการสำนักงานที่ได้รับแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาสำนักงาน และมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เรียกว่าเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนพิเศษ (special investigator) มีฐานะเป็นข้าราชการเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ส่วนราชการอื่น โดยจะมีคณะกรรมการข้าราชการ (Public Service Commission) เป็นผู้คัดเลือก จากนั้นจึงมีข้าราชการที่ได้รับคัดเลือกจะถูกส่งไปอบรมที่กรมตำรวจเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนกฎหมายและพยานหลักฐาน⁶⁹ ซึ่งอำนาจหน้าที่ของ CPIB จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันการคอร์รัปชัน (The prevention of corruption act หรือ PCA)

การจัดตั้ง CPIB มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐและเอกชน
2. เพื่อจัดมาตรการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานที่มีโอกาสทุจริตคอร์รัปชัน
3. เพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนการกระทำทุจริตคอร์รัปชัน

การดำเนินงานของ CPIB จะมีกรอบขององค์กรเรียกว่า “วิหารแห่งการควบคุมการทุจริต”⁷⁰ (Temple of Corruption Control) คือ มีเสาหลักในการดำเนินงานอยู่ 4 เสา ได้แก่ องค์กรปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ และตัวอย่างการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ โดยเสาทั้ง 4 ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสนับสนุนอันแน่นแฟ้นจากฝ่ายการเมือง และมีธรรมาภิบาลเป็นตัวค้ำจุนวิหาร โดย CPIB จะมีการแบ่งส่วนราชการภายใน ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนปฏิบัติการ (Operation) ส่วนประสานงาน (Corporate Affair) และส่วนงานสืบสวน (Investigation)⁷¹

1) ส่วนปฏิบัติการ (Operation) จะประกอบไปด้วยฝ่ายจัดการและสนับสนุน และฝ่ายเชี่ยวชาญ โดยฝ่ายเชี่ยวชาญจะเป็นหน่วยที่ปฏิบัติหน้าที่ในการร่วมกันวางแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหน่วยงานสอบสวน สำหรับฝ่ายจัดการและสนับสนุนจะทำหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางคอมพิวเตอร์ การใช้เครื่องจับเท็จ และใช้เทคนิคต่างๆ ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับหน่วยงานสืบสวน

⁶⁸ พิมพ์กานต์ ทิศอุ้น. “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 217 – 218

⁶⁹ บัญญัติ เลิศมณีรัตน์. “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 46

⁷⁰ พิมพ์กานต์ ทิศอุ้น. “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 219

⁷¹ <https://www.cpiib.gov.sg/about-us/our-work/organisational-structure> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2562)

2) ส่วนประสานงาน (Corporate Affair) จะประกอบไปด้วย 4 ฝ่ายภายใน ได้แก่ ฝ่ายการเงินและฝ่ายปกครอง มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลด้านการเงินและทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ ให้การสนับสนุนการบริหารในองค์กร ฝ่ายนโยบายและแผน มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบด้านการวางแผนงาน จัดทำยุทธศาสตร์ วางแผนในการพัฒนาองค์กร แผนพัฒนากฎหมาย และมีหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ประชาชนในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการประชุมระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน ฝ่ายข้อมูลเทคโนโลยี มีหน้าที่ในการดูแลระบบข้อมูลขององค์กร และเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในด้านเทคโนโลยีขององค์กร และฝ่ายพัฒนาและจัดการบุคลากร ทำหน้าที่ในการดูแลเจ้าหน้าที่ขององค์กร

3) ส่วนงานสืบสวน (Investigation) ส่วนงานสืบสวน เป็นส่วนงานหลักของ CPIB มีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนโดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย The prevention of corruption act ในการปฏิบัติงาน โดยส่วนงานสืบสวน จะประกอบด้วยฝ่ายภายใน 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายสืบสวนภาครัฐ (Public Sector Division) ทำหน้าที่รับผิดชอบในคดีที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ และฝ่ายสืบสวนเอกชน (Private Sector Division) หน้าที่รับผิดชอบในคดีที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

การดำเนินงานของ CPIB จะกระทำโดยอาศัยอำนาจของ The prevention of corruption act ซึ่งกำหนดให้ CPIB มีหน้าที่ในการรับเรื่องที่มีการกล่าวหาหรือเรียนเกี่ยวกับการกระทำทุจริต โดยมุ่งเน้นไปที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่ CPIB ในการสืบสวนสอบสวน การจับกุมผู้กระทำความผิดโดยไม่มีหมายจับ ให้อำนาจในการค้นหายึด และยึดทรัพย์สิน รวมถึงอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน และเมื่อ CPIB ดำเนินการสืบสวนสอบสวนแล้วเสร็จ ส่วนงานสอบสวนพร้อมพยานหลักฐานต่างๆ จะต้องส่งต่อไปยังพนักงานอัยการ เนื่องจากการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดต่อศาลต้องได้รับความเห็นชอบจากอัยการทุกครั้ง⁷² สำหรับเรื่องกล่าวหาหรือเรียนเรื่องใดที่ไม่ปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟ้องร้องผู้กระทำความผิดต่อศาล CPIB จะดำเนินการส่งเรื่องดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้นๆ ดำเนินการทางวินัยต่อไป

นอกจากอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันแล้ว CPIB ยังมีหน้าที่ในด้านการป้องกันการทุจริต อาทิเช่น ปรับปรุงกระบวนการการดำเนินการที่ล่าช้า เพื่อหลีกเลี่ยงให้มีการให้หรือการรับสินบน การให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินของตน คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะทุกปี นอกจากนี้ ประเทศสิงคโปร์ยังมีมาตรการทางปกครองเพื่อลดโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐและช่วยให้การทำงานของ CPIB มี

⁷² พิมพ์กานต์ ทิศอุ้น. “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 222

ประสิทธิภาพมากขึ้นเช่น เงินเดือนของเจ้าหน้าที่รัฐต้องได้ในอัตราที่เหมาะสม โดยต้องคำนึงถึง เงินเดือนของเอกชนด้วย หรือมาตรการที่บุคคลใดที่ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐและไม่สามารถทำสัญญา กับรัฐได้อีกเป็นเวลา 5 ปี เป็นต้น

ซึ่งปัจจัยที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานของ CPIB ประสบผลสำเร็จในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน มีดังนี้

- 1) ผู้นำของประเทศสิงคโปร์มีความแน่วแน่และจริงจังในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน
- 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันมีความเด็ดขาด มีประสิทธิภาพ
- 3) ความเป็นองค์อิสระของ CPIB ที่เป็นอิสระในการดำเนินงานโดยไม่คำนึงถึงสถานะหรือตำแหน่งของบุคคล
- 4) เจ้าหน้าที่ของ CPIB มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติงานโดยปราศจากความเกรงกลัว ปฏิบัติงานด้วยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และไม่ใช้ตำแหน่งของตนในการแสวงหาผลประโยชน์
- 5) CPIB มีมาตรฐานการในการบริหารงานและบริการที่ดี คำร้องที่ได้รับจะมีการดำเนินการภายในหนึ่งสัปดาห์ สำหรับเจ้าหน้าที่สืบสวนเมื่อได้รับมอบหมายให้ดำเนินการต้องดำเนินการภายใน 48 ชั่วโมง หรือในทันทีถ้าการกระทำผิดนั้นยังคงกระทำอยู่ และการสอบสวนต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน เว้นแต่มีกรณีจำเป็น
- 6) การให้บริการของภาครัฐจะมีการเรียกเก็บค่าบริการเพื่อลดโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ
- 7) ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการดำเนินการของ CPIB และประชาชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของ CPIB

บทที่ 3

มาตรการและขั้นตอนการดำเนินคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ในประเทศไทยและขั้นตอนการไต่สวนและวินิจฉัยความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงมาตรการและขั้นตอนการดำเนินคดีในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เพื่อให้ทราบถึงมาตรการและขั้นตอนการดำเนินคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การดำเนินการทางวินัย และการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1. การดำเนินคดีอาญาในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของพนักงานสอบสวน

1.1 การรับเรื่อง

การดำเนินคดีในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของพนักงานสอบสวน จะดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยจะเริ่มจากการที่พนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์จากผู้ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีเจตนาจะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรายนั้นได้รับโทษ หรือมีผู้กล่าวโทษว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือเป็นกรณีที่น่าสงสัยเหตุต่อพนักงานสอบสวนเอง⁷³ ทั้งนี้การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนจะต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์และผู้ร้องทุกข์ต้องลงลายมือชื่อ หากเป็นกรณีกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นบัตรสนเท่ห์ หรือบุคคลที่ร้องทุกข์ด้วยวาจาไม่ยอมแจ้งว่าตนเองคือใคร หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในคำร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนก็ได้⁷⁴

⁷³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 123

⁷⁴ ชัยณรงค์ เตโช . สิทธิในการรับทราบข้อกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 .ศึกษาการดำเนินคดีอาญาเจ้าหน้าที่รัฐ . วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2558. หน้า 107 – 108

1.2 อำนาจในการสอบสวน

อำนาจของพนักงานสอบสวนในการสอบสวนคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ จะเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเหมือนการดำเนินคดีอาญาปกติ พนักงานสอบสวนมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องคดี หรือเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการค้นตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม ตรวจค้นตัวผู้ต้องหา ตรวจสิ่งของหรือสถานที่อันอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในทางคดี มีอำนาจค้น มีออกหมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ให้จัดส่งสิ่งของดังกล่าวแก่พนักงานสอบสวน และมีอำนาจยึดสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน รวมถึงสิ่งของซึ่งพนักงานสอบสวนออกหมายเรียกมาจากผู้ครอบครอง⁷⁵ และยังมีอำนาจในการออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใดมาถามปากคำได้⁷⁶

ในการสอบสวน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 130 บัญญัติให้พนักงานสอบสวนต้องเริ่มทำการสอบสวนโดยไม่ชักช้า โดยจะทำการสอบสวน ณ สถานที่ใดก็ได้⁷⁷ และเมื่อพนักงานสอบสวนได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานจนมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้ต้องหานั้นจะได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนเรียกตัวผู้ต้องหามาพบและแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบ โดยพนักงานสอบสวนจะต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหาและแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตนได้ และเมื่อได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว หากผู้ต้องหามิใช่ผู้ถูกจับ หรือยังไม่มีการออกหมายจับผู้ต้องหา แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามิเหตุที่จะออกหมายจับผู้ต้องหาได้ตามมาตรา 72⁷⁸ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายจับโดยทันที

1.3 การพิจารณาลັงคดีของพนักงานสอบสวน

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน เห็นว่าการสอบสวนแล้วเสร็จให้พนักงานสอบสวน ดังนี้

⁷⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132

⁷⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133

⁷⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 130 “ให้เริ่มการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการในใด เวลาใด แล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย”

⁷⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71 เมื่อได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาแล้ว ในระยะใดระหว่างสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา ศาลจะออกหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ตามมาตรา 87 หรือมาตรา 88 ก็ได้ และให้นำบทบัญญัติในมาตรา 66 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

1) ในกรณีที่**ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดและความผิดนั้น** มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ให้นักงานสอบสวนงดการสอบสวนและบันทึกเหตุที่งดการสอบสวนนั้นไว้ พร้อมทั้งส่งบันทึกและสำนวนการสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการ

ในกรณีอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าสามปี ให้นักงานสอบสวนส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ พร้อมทั้งความเห็นที่ควรให้งดการสอบสวนหรือให้ทำการสอบสวนต่อไปให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามนั้น⁷⁹

2) ในกรณีที่**รู้ตัวผู้กระทำความผิดให้ดำเนินการดังนี้**

ในกรณีที่**รู้ตัวผู้กระทำความผิด**แต่ยังเรียกหรือจับตัวมาไม่ได้ให้พนักงานสอบสวน**ทำความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง** พร้อมกับส่งความเห็นและสำนวนไปยังพนักงานอัยการในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็น**ควรสั่งไม่ฟ้อง** ให้นักงานอัยการยุติการสอบสวนโดยสั่งไม่ฟ้องและแจ้งคำสั่งให้พนักงานสอบสวนทราบ แต่หากพนักงานอัยการเห็น**ควรสั่งฟ้อง**ก็ให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้**ได้ตัวผู้ต้องหา**มาฟ้อง นอกจากนี้ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็น**ควรสอบสวนเพิ่มเติม** พนักงานอัยการอาจมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมตามประเด็นที่พนักงานอัยการกำหนดก็ได้⁸⁰

ในกรณีที่**รู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมหรือ ชังอยู่ หรือปล่อยชั่วคราว** หรือเชื่อว่า**คงได้ตัวมา**เมื่อออกหมายเรียก ให้นักงานสอบสวน**ทำความเห็นตามท้องสำนวนการสอบสวน** ว่า**ควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง**ส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวนโดยในกรณีที่**เสนอความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง** ให้**ส่งแต่สำนวนพร้อม** ด้วยความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ส่วน**ตัวผู้ต้องหา**ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยหรือปล่อยชั่วคราว ถ้าผู้ต้องหาถูก**ชังอยู่**ให้ขอเองหรือขอให้พนักงานอัยการขอต่อศาลให้ปล่อย แต่ในกรณีที่**เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง** ให้นักงานสอบสวนส่งสำนวน พร้อมกับ**ผู้ต้องหา**ไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่**ผู้ต้องหานั้นถูกชังอยู่แล้ว**⁸¹

1.4 การสั่งคดีของพนักงานอัยการ

เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนให้พนักงานอัยการพิจารณาสำนวนการสอบสวน ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็น**ควรสั่ง ไม่ฟ้อง** ให้**ออกคำสั่ง ไม่ฟ้อง** แต่ถ้าพนักงานอัยการเห็น**ควรสั่งฟ้อง** ก็ให้**สั่งฟ้องและแจ้ง**ให้พนักงานสอบสวน**ส่งผู้ต้องหา**มาเพื่อฟ้องคดีต่อไป นอกจากนี้ พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวน

⁷⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 140

⁸⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 141

⁸¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 142

ดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อส่งต่อไป และวินิจฉัยว่าควรปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้ หรือขอให้ศาลขังแล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ถ้าเป็นในเขตกรุงเทพมหานครให้ส่งความเห็นพร้อมทั้งสำนวนไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่วนในต่างจังหวัดให้ส่งความเห็นพร้อมทั้งสำนวนไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด และในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีความเห็นแย้งความเห็นของพนักงานอัยการให้ส่งความเห็นพร้อมทั้งสำนวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด คำชี้ขาดของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด⁸² และเมื่อได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาแล้วจะทำการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นอีกในเรื่องเดียวกันอีกไม่ได้ เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหานั้นได้

2. การดำเนินการทางวินัย

ข้าราชการเป็นบุคคลผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการซึ่งได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณแผ่นดิน และเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินกิจการต่างๆ ของรัฐ ข้าราชการจึงต้องปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของความประพฤติที่ดีและถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น เพื่อเป็นการกำกับการดำรงตนของข้าราชการและควบคุมความประพฤติของข้าราชการ รัฐจึงจำเป็นต้องมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ ข้อห้าม หรือที่เรียกว่า วินัย ใช้บังคับกับข้าราชการ ซึ่งข้อห้ามหรือข้อควรปฏิบัติของข้าราชการได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งถือเป็นเครื่องมือของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามย่อมต้องได้รับโทษ

1.2 ลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดทางวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติเรื่องวินัยและการรักษาวินัยไว้ในหมวด 6 โดยได้แยกออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้⁸³

⁸² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145

⁸³ การดำเนินการทางวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญ เอกสารความรู้ สดร. ลำดับที่ 14 / ปีงบประมาณ 2554 สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สืบค้นจาก file:///C:/Users/rapita_sup/Documents/การดำเนินการทางวินัย%202.pdf เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2562

- 1) ข้อกำหนดวินัยต่อตำแหน่งหน้าที่
 - (1) ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 - (2) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม
 - (3) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ
 - (4) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการจะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้
 - (5) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาความลับของ ทางราชการ
 - (6) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน และจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย
 - (7) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น
 - (8) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ
 - (9) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
 - (10) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
 - (11) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่อลวงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.
 - (12) ข้าราชการพลเรือนสามัญปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง แก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต
 - (13) ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดละทิ้งหรือทอดทิ้ง หน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(14) ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือ โดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบของทางราชการ

2) ข้อกำหนดวินัยต่อประชาชน

(1) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการ

(2) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยามกดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้มาติดต่อราชการ

3) ข้อกำหนดวินัยต่อผู้บังคับบัญชา

(1) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติ ตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษา ประโยชน์ของทางราชการ จะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันที เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

(2) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่า เป็นการรายงานเท็จด้วย

(3) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทำข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชา เหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว ชั่วคราว

นอกจากนั้นข้าราชการจะต้องมีวินัยต่อเพื่อนข้าราชการเพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และต้องมีวินัยต่อตนเอง โดยข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง และต้องไม่กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

2.2 จุดมุ่งหมายของการดำเนินการทางวินัย

การลงโทษทางวินัยเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการควบคุมความประพฤติของข้าราชการ ซึ่งเป็นมาตรการในการบังคับ โดยไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการแก้แค้นทดแทน แต่มีจุดมุ่งหมายที่เพื่อให้ดำเนินงานของราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติ ซึ่งหากข้าราชการมีวินัยดี ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และมี

ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ก็จะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ระบบราชการ และการดำเนินการทางวินัยเป็นกระบวนการเพื่อให้ได้ความจริงว่าข้าราชการที่ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดในกรณีใดหรือไม่ หากได้กระทำความผิดจริง ก็จะต้องได้รับการลงโทษ โดยเหมาะสมกับความผิด

2.3 ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย

การดำเนินการทางวินัย เป็นกระบวนการหนึ่งที่ต้องกระทำตาม หลักเกณฑ์หรือ ขั้นตอนของกฎหมาย และใช้ระบบไต่สวนในการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวม พยานหลักฐาน แม้ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะไม่ได้กล่าวอ้างพยานหลักฐาน แต่หากพยานหลักฐานนั้น เป็น พยานหลักฐานที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดีผู้บังคับบัญชาหรือคณะกรรมการสอบสวนก็ต้องแสวงหา ข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว โดยยึดหลักการรับฟังความสองฝ่าย⁸⁴

การดำเนินการทางวินัยจะเริ่มขึ้นเมื่อมีการกล่าวหาหรือเรียนข้าราชการว่ากระทำความผิดวินัย หรือเมื่อผู้บังคับบัญชาตรวจพบว่าผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิด รวมถึงการดำเนินการ ทางวินัยที่เกิดขึ้นจากมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมติคณะกรรมการ ป.ป.ท. ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะ สั่งลงโทษทางวินัยได้ จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด และผู้มีอำนาจในการสั่ง ลงโทษข้าราชการก็ต้องเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการผู้นั้น

ก่อนกระบวนการดำเนินการทางวินัยผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมี อำนาจสั่งให้ดำเนินการสืบสวน เพื่อจะพิจารณาว่ากรณีมีมูลหรือไม่ หากผู้บังคับบัญชาสืบสวนเรื่อง ใดแล้ว เห็นว่าไม่มีมูล จะสั่งยุติเรื่อง โดยในบางเรื่องผู้บังคับบัญชาอาจดำเนินการเอง หรืออาจให้ ผู้อื่นดำเนินการก็ได้ รวมถึงอาจส่งประเด็นไปให้เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น เช่น จังหวัด อำเภอ หรือ สถานทูตดำเนินการแทนก็ได้ และเมื่อได้ดำเนินการสืบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจ แต่งตั้งถอดถอนต้องพิจารณาว่า กรณีดังกล่าวมีมูลว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัยหรือไม่ หากเห็นว่า ไม่มีมูลที่ก่อให้เกิดสั่งยุติเรื่อง แต่ถ้าเห็นว่ามีมูลก็ต้องพิจารณาต่อไปว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิด วินัยอย่างร้ายแรง หรือเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงโดยการสืบสวนสอบสวนทางวินัย โดยใน การสืบสวนทางวินัยจะไม่มีกฎหมายหรือระเบียบที่กำหนดแนวทางในการปฏิบัติไว้ ดังนั้น การ สืบสวนอาจจะดำเนินการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกรณีของเรื่องนั้นๆ

เมื่อดำเนินการสืบสวนทางวินัยเสร็จสิ้นแล้ว และหากผู้บังคับบัญชาพบว่ามีการ กระทำที่อาจเป็นความผิดทางวินัย ผู้บังคับบัญชาการจะดำเนินการสอบสวนทางวินัยต่อไป เพื่อให้ ได้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ ในเรื่องที่ถูกกล่าวหา หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาโดยจะ

⁸⁴ ชัยณรงค์ เตโช .สิทธิในการรับทราบข้อกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 :ศึกษาการดำเนินคดีอาญาเจ้าหน้าที่รัฐ .วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2558. หน้า 88

พิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยตามที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ แต่หากมิได้กระทำความผิด ผู้บังคับบัญชาจะสั่งยุติเรื่อง แต่หากพิจารณาว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิด แต่เข้าลักษณะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 92 ได้กำหนดว่า ถ้าผลการสืบสวนหรือพิจารณา ปรากฏว่ามีมูล หากความผิดนั้นมีใช่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตามควรแก่กรณีโดยไม่ต้องคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ แต่หากเป็นการกระทำความผิดวินัยร้ายแรงจะต้องมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.พ. กำหนดหากไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้โดยถูกต้องครบถ้วน แล้วนำผลการดำเนินการดังกล่าวไปออกคำสั่งทางปกครอง จะทำให้คำสั่งทางปกครองดังกล่าว ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยกเว้นเป็นกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดอาญา และมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ลงโทษหนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือ ความผิดลหุโทษ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลายาวเกินกว่าสิบห้าวัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่า ไม่มี เหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติ ตามระเบียบของทางราชการ หรือกระทำความผิดอย่างร้ายแรง และได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือให้ถ้อยคำสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวน หรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ พลเรือน และได้มีการบันทึกล้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือแล้วไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ตาม แต่จะต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

2.4 โทษทางวินัย

สำหรับโทษทางวินัย มาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดโทษทางวินัยไว้ 5 สถาน ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ปลดออก ไล่ออก และการดำเนินการทางวินัยไม่มีอายุความ ผู้บังคับบัญชามีอำนาจดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้ แม้ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะออกจากราชการไปแล้วก็ตาม

2.5 ความแตกต่างระหว่างการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายอาญากับการดำเนินการทางวินัย

การดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายอาญากับการดำเนินการทางวินัยเมื่อพิจารณาแล้ว อาจพบว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่หากพิจารณาอย่างถ่องแท้จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันอยู่หลายประการ เช่น วัตถุประสงค์ในการลงโทษ ขอบเขตการใช้บังคับ และอายุความ เป็นต้น

สำหรับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ การดำเนินคดีอาญาจะมีวัตถุประสงค์ในการแก้แค้นทดแทน เพื่อแก้ไขไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีก แต่การดำเนินการทางวินัยมีวัตถุประสงค์ในการรักษาระเบียบแบบแผน เพื่อรักษามาตรฐานในการปฏิบัติของข้าราชการ และเพื่อรักษาชื่อเสียงของทางราชการ

ในส่วนขอบเขตการใช้บังคับ การดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายอาญาจะใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปที่เป็นคนไทย หรือเจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยที่กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรตามหลักบุคคล หรือตามหลักดินแดน แต่การดำเนินการทางวินัยใช้บังคับกับบุคคลเป็นการเฉพาะ ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้งตามระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551⁸⁵

และกรณีอายุความ การดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายอาญาจะมีอายุความในการฟ้องร้องดำเนินคดี แต่การดำเนินการทางวินัยจะไม่มีอายุความ โดยผู้บังคับบัญชามีอำนาจในการดำเนินการทางวินัยได้แม้ว่าข้าราชการผู้นั้นจะออกจากราชการแล้วก็ตาม แต่ต้องเป็นกรณีที่ข้าราชการผู้นั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อนออกจากราชการซึ่งผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุต้องดำเนินการสอบสวนภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ⁸⁶

3. การดำเนินคดีในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นองค์กรของฝ่ายบริหารที่มีภารกิจโดยตรงในการป้องกันปราบปรามการทุจริตของบุคลากรในภาคราชการ ก่อตั้งขึ้นเนื่องจากภารกิจและจำนวนเรื่องในความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีจำนวนเกินกำลังเมื่อเทียบกับขนาดขององค์กรในขณะนั้น อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังเป็นองค์กรอิสระที่ฝ่ายบริหารมิได้รับผิดชอบ เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2544 คณะรัฐมนตรี จึงมีมติให้มีการจัดตั้งองค์กรฝ่ายบริหารเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐขึ้น โดยให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. รวมตลอดทั้งสนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ

⁸⁵ ชัยณรงค์ เตโช. “เฟิ่งอ้าง”. หน้า 89

⁸⁶ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 100

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรม ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีกระทรวง หรือทบวง มีเลขานุการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรง ต่อนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงาน คณะกรรมการ ป.ป.ท. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน และมีรองเลขานุการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

สำหรับการดำเนินคดีในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะนำไปตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ มาตรการและขั้นตอนในการดำเนินคดีตั้งแต่การรับเรื่องการไต่สวนข้อเท็จจริง จนกระทั่งมีความเห็น รวมถึงอำนาจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการในคดีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิด

3.1 การรับเรื่อง

การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะเริ่มจากการได้รับคำกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำการ หรือเกี่ยวข้องกับ การกระทำการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งอาจเป็นคำกล่าวหาที่กระทำด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือได้ โดยคำกล่าวหาต้องเป็นการกล่าวหาต่อพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. หรืออาจเป็นคำกล่าวหาที่มีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องแล้ว จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อดำเนินการต่อไปภายใน 30 วัน หรือเป็นเรื่องที่ได้รับจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง⁸⁷ ทั้งนี้ ในการกล่าวหาด้วยวาจาท่อพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. หากผู้กล่าวหาแจ้งว่าไม่ประสงค์จะเปิดเผยตนห้ามพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท.เปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ รวมทั้งหลักฐานอื่นใดที่เป็นการสำแดงตัวของผู้กล่าวหา หากพนักงาน ป.ป.ท.หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. หรือผู้ใดนำไปเปิดเผยจะมีความผิดตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551⁸⁸

หลังจากได้รับคำกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะพิจารณาว่าจะรับเรื่องกล่าวหา นั้นไว้เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจไม่รับเรื่องกล่าวหาไว้พิจารณาก็ได้ หากเรื่องกล่าวหาไม่สำคัญ ดังนี้

⁸⁷ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 23

⁸⁸ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 24

1) เรื่องที่ต้องห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับหรือพิจารณาเรื่อง ได้แก่ เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณาหรือได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้วโดยไม่มี การถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีศาลยัง ไม่ได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี และเรื่องที่ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนถูกกล่าวหาเกินกว่าห้าปี⁸⁹

2) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจจะไม่รับหรือสั่งจำหน่าย ได้แก่ เรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐานหรือระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินห้าปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหาและเป็นเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าไม่ใช่เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เรื่องที่องค์กรบริหารงานบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐกำลังพิจารณาอยู่หรือได้ พิจารณาเป็นที่ยุติแล้ว และไม่มีเหตุแสดงให้เห็นว่าการพิจารณานั้นไม่ชอบที่มีลักษณะดังกล่าวก็ได้⁹⁰

สำหรับเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะรับไว้ดำเนินการจะต้องเป็นเรื่องที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าลงมาว่ากระทำการทุจริตในภาครัฐ โดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้ให้ความหมายของคำว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ไม่รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้บริหารระดับสูง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต
- (2) ผู้พิพากษาและตุลาการ
- (3) พนักงานอัยการ
- (4) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภา ท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

⁸⁹ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 26

⁹⁰ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 27

- (5) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของศาล รัฐสภา องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และ องค์กรอิสระจากการควบคุมหรือกำกับของฝ่ายบริหารที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ
- (6) เจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
- (7) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด
- (8) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งร่วมกระทำความผิดกับบุคคลตาม (1) (2) (3) (4) (5) (6) และ (7)

สำหรับคำว่า “การทุจริตในภาครัฐ” พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายว่า “การทุจริตในภาครัฐ หมายความว่าทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤตินิชอบในภาครัฐ ”

โดยทุจริตต่อหน้าที่ หมายถึง “การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น การใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือการกระทำอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวล กฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น”

และประพฤตินิชอบ หมายถึง “การใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งหรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การ เก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน”⁹¹

3.2 อำนาจไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

อำนาจการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงาน

⁹¹ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 3

อัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ⁹² และยังมีอำนาจในการมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ หน่วยงานของหรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนเพื่อประกอบการพิจารณา มีอำนาจในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณา อีกทั้งยังมีอำนาจในการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใด ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ รวมถึงขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม โดยให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามที่ขอได้ตามสมควรแก่กรณี ทั้งนี้คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้ออกรรณการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการตามดังกล่าวข้างต้นแทนได้ โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด⁹³ นอกจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังมีอำนาจแจ้งให้หน่วยงานอื่นๆ จัดให้กรรณการ เลขานุการ หรือออกรรณการ หรือพนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งได้รับมอบหมายให้ไต่สวนข้อเท็จจริงเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลอื่นที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะเกี่ยวข้องในเรื่องที่กล่าวหาเพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้⁹⁴

สำหรับกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเสียก่อนและส่งสำนวนการสอบสวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามระยะเวลาที่กำหนด โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะนำสำนวนการสอบสวนดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ได้ หรือในกรณีที่มีการกระทำความผิดทางอาญาอื่นที่มีใช้การกระทำการ

⁹² พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 17

⁹³ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 18

⁹⁴ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 19

ทูลจัตในภาครัฐรวมอยู่ด้วย และคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าหากให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีไปตามอำนาจหน้าที่จะเป็นประโยชน์กว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจส่งเรื่องดังกล่าวคืนให้พนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องก็ได้ และอาจขอให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป โดยให้นำขั้นตอนและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้ตามวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. สั่งจำหน่ายเรื่องนั้น ในกรณีนี้ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะแจ้งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปด้วยก็ได้⁹⁵

หรือในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการ คณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวได้โดยเร็ว และคณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังมีอำนาจในการส่งเรื่องกล่าวหาบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐแต่เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่รัฐให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ก็ได้

3.3 ขั้นตอนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

การพิจารณาในชั้นการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะเริ่มจากการพิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับเรื่องกล่าวหาใดไว้ดำเนินการไต่สวน หรือจะมีคำสั่งจำหน่ายเรื่องกล่าวหาใด ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องสั่งให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องกล่าวหา และก่อนจะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการเป็นผู้พิจารณารับหรือไม่รับเรื่องกล่าวหาแล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบ ก็ได้ หากเป็นเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะ ดังนี้⁹⁶

- 1) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับไว้พิจารณา หรือได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว
- 2) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี

⁹⁵ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 30

⁹⁶ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 29

- 3) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกัน โดยศาลได้ประทับฟ้อง หรือได้พิพากษา หรือได้มีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว โดยไม่มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังไม่ได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี
- 4) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกินกว่าห้าปี
- 5) เรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐาน หรือระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้
- 6) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินห้าปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหาและเป็นเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้
- 7) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการกระทำตามที่กล่าวหาไม่ใช่เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง
- 8) เรื่องที่องค์กรบริหารงานบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐกำลังพิจารณาอยู่หรือพิจารณาเป็นที่ยุติแล้วและไม่มีเหตุแสดงว่าการพิจารณานั้นไม่ชอบ

ก่อนการไต่สวนข้อเท็จจริงคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. และเลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด⁹⁷ และเมื่อดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วเสร็จต้องจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณา โดยหากเรื่องกล่าวหาไม่มีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เพียงพอต่อการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. นำเสนอเลขาธิการเพื่อให้สั่งไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น หรือนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อดำเนินการตั้งคณะกรรมการไต่สวน หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาจากรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้เสนอแล้วเห็นว่ายังไม่เพียงพอให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งเลขาธิการเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม⁹⁸

สำหรับการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องดำเนินการไต่สวนโดยเร็ว โดยอาจตั้งคณะกรรมการไต่สวนให้ดำเนินการแทนก็ได้ ซึ่ง

⁹⁷ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 23/1

⁹⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. 2559 ข้อ 18

คณะอนุกรรมการจะประกอบด้วย ประธานอนุกรรมการคนหนึ่ง และอนุกรรมการอื่นตามที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยมีพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นอนุกรรมการ และ เลขานุการ ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งผู้แทนภาคประชาชนเข้าร่วมใน คณะอนุกรรมการได้ตามความเหมาะสม หรือในใต้วงวนข้อเท็จจริงเรื่องใดต้องใช้ความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน หรือมีความจำเป็นอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ในการใต้วงวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือคณะอนุกรรมการด้วย ก็ได้⁹⁹ โดยการใต้วงวนข้อเท็จจริงจะเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ทูจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการใต้วงวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554 หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการใต้วงวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทน และเลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. ดำเนินการใต้วงวนข้อเท็จจริงต่อไปได้¹⁰⁰ ซึ่ง คณะอนุกรรมการ หรือพนักงาน ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการใต้วงวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น จะมีหน้าที่ในการแสวงหา รวบรวม และดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบรายละเอียดและพินิจเกี่ยวกับการทูจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีหน้าที่ จัดทำสำนวนการใต้วงวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นพร้อมทำความเห็นเสนอต่อเลขาธิการ ทั้งนี้ การใต้วงวน ข้อเท็จจริงเบื้องต้นจะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ทูจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการมอบหมายให้ เลขาธิการใต้วงวน ข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทูจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2559 โดยผู้อำนวยการสำนักที่รับผิดชอบจะเป็นผู้มีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล และเร่งรัด ในการปฏิบัติ หน้าที่ของพนักงาน ป.ป.ท.

คณะอนุกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ใต้วงวน ข้อเท็จจริงเบื้องต้นจะต้องไม่เป็นบุคคล ดังนี้¹⁰¹

1) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาใน ฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน

⁹⁹ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทูจริต พ.ศ. 2551 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 23/2

¹⁰⁰ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทูจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขในการมอบหมายให้ เลขาธิการใต้วงวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ทูจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2559 ข้อ 9

- 2) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา
- 3) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- 4) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้อง ร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- 5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติ หรือเป็นหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

และเมื่อคณะอนุกรรมการหรือพนักงาน ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่า การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น มีพยานหลักฐานเพียงพอแล้วที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหา ให้คณะอนุกรรมการ หรือพนักงาน ป.ป.ท. เรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบและให้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยต้องให้อโอกาสผู้ถูกกล่าวหาในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยคณะอนุกรรมการ หรือพนักงาน ป.ป.ท. อาจไต่สวนพยานหลักฐานเพิ่มเติม โดยสอบปากคำพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีคำสั่งเรียกเอกสารหรือหลักฐานจากหน่วยงานหรือบุคคลใด เพื่อประกอบการพิจารณาหลังจากที่มีการแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบก็ได้

หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการที่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยังอยู่ในตำแหน่งต่อไปอาจเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีมติให้เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่เสียก่อน โดยส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เห็นด้วยกับมติดังกล่าวให้นำเสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา เมื่อนายกรัฐมนตรีวินิจฉัยประการใดให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยนั้นต่อไป¹⁰²

เมื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นเสร็จแล้ว ให้คณะอนุกรรมการหรือพนักงาน ป.ป.ท. จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท.

3.4 การพิจารณาข้อมูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

เมื่อคณะอนุกรรมการหรือพนักงาน ป.ป.ท. จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะเป็นผู้มีอำนาจในการชี้มูลความผิด โดยประธานกรรมการจะนำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นเข้าสู่การประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อ

¹⁰² พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 37

พิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวนการไต่สวนดังกล่าว เว้นแต่มีเหตุจำเป็นสามารถขยายระยะเวลาออกไปได้ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว จะสั่งให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. สั่งให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมให้คณะอนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว¹⁰³

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วให้มีความเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลหรือไม่ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไปให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา และผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว ในกรณีที่มีการสั่งพักราชการ พักงาน หรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิมติ แต่หากเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลและเป็นกรณีที่มีมูลความผิดทางวินัยให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารพร้อมความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และหากเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความเห็นว่าข้อกล่าวหาใดมีมูลและเป็นความผิดทางอาญาให้ส่งเรื่องพร้อมสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป¹⁰⁴

3.5 การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเมื่อได้รับรายงานจากคณะกรรมการ ป.ป.ท.

เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้รับรายงานจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและให้สำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมายตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แต่หากผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาไม่ดำเนินการทางวินัยตาม หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท.

¹⁰³ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 37

¹⁰⁴ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554 ข้อ 46

เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีและให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร หรือในกรณีจำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือคณะกรรมการอื่นซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติ ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการ บริหารงานบุคคลพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้มีการดำเนินการที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้¹⁰⁵

อีกทั้ง หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดส่งผลให้มีการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิให้สิทธิประโยชน์หรือการสั่งการใด ๆ แก่บุคคลใด โดยมิชอบ หรือเสียหายแก่ทางราชการ คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติอนุญาต ออกเอกสารสิทธิให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ ได้อีกด้วย¹⁰⁶

3.6 การพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว หากพนักงานอัยการเห็นว่าสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงที่ได้รับยังไม่สมบูรณ์เพียงพอที่จะ ดำเนินคดีได้ พนักงานอัยการต้องแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบ เพื่อดำเนินการไต่สวน ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยพนักงานอัยการต้องระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์ให้ถูกต้องครบถ้วนในกรณีจำเป็น คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ก็ได้ ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ให้ส่งเรื่องดังกล่าวให้อัยการสูงสุดวินิจฉัย คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด¹⁰⁷

¹⁰⁵ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 43

¹⁰⁶ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 49

¹⁰⁷ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 45

4. การดำเนินคดีในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระ จัดตั้งขึ้นครั้งแรกตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ประกาศและบังคับใช้รัฐธรรมนูญดังกล่าวยังคงกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการไต่สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีพฤติการณ์ร้ายวร้าย ผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง และมีหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมถึงมีหน้าที่ในการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงตรวจสอบการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต¹⁰⁸ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญจะไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหาร ตามแนวคิดการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของเจ้าหน้าที่รัฐ และให้มีอำนาจในเชิงบริหาร ตุลาการ และนิติบัญญัติ ในตัวเอง เพื่อให้การทำหน้าที่เป็นไปอย่างคล่องตัวและอิสระภายใต้กรอบแนวคิดตามที่กฎหมายบัญญัติ¹⁰⁹

4.2 ความเป็นมาของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ปัญหาการทุจริตในระบบราชการไทยเกิดขึ้นมาเป็นเวลาช้านานและเป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมาย และ

¹⁰⁸ มาตรา 234 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

¹⁰⁹ บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ. “องค์กรอิสระกับผลการปฏิรูปการเมือง” .สรุปผลโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการองค์กรอิสระ ประจำปี 2549. สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนนทบุรี. 8-10 ตุลาคม 2549

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริต เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการไทย โดยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้มีการตรากฎหมายขึ้นหลายฉบับ และได้ก่อตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น ในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินขึ้น และต่อมาจึงได้มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาดูแลเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการไทยเป็นการเฉพาะ ได้แก่ สำนักงานตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนและนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งสืบสวนเกี่ยวกับกรณีฉ้อราษฎร์บังหลวง แต่องค์กรดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2528 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ โดยให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ แต่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันกลับขยายตัวและทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ป. มีลักษณะการดำเนินงานหลายประการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามการทุจริต ดังนี้

- 1) กรรมการ ป.ป.ป. สามารถดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการประจำได้ทำให้ขาดอิสระในการดำเนินงานและขาดความเป็นกลางในการตรวจสอบบุคคลที่เป็นผู้บังคับบัญชาของและอาจถูกแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ได้
- 2) คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรเป็นกรรมการ ป.ป.ป. ให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายชื่อบุคคลที่เป็นพรรคพวกเดียวกับตน
- 3) กรรมการ ป.ป.ป. มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี และอาจดำรงตำแหน่งต่อได้อีกวาระหนึ่ง การที่กฎหมายกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้เพียง 2 ปีนี้ ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน และการที่กฎหมายกำหนดให้กรรมการ ป.ป.ป. สามารถดำรงตำแหน่งต่อได้อีกวาระอาจทำให้กรรมการ ป.ป.ท. อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เต็มที่และมีความเกรงใจต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในฐานะเป็นผู้เสนอชื่อและให้ความเห็นชอบ หากกรรมการ ป.ป.ป. ประสงค์จะดำรงตำแหน่งต่ออีกหนึ่งวาระ
- 4) สำนักงาน ป.ป.ป. มีสถานะเป็นส่วนราชการเทียบเท่ากรมในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- 5) คณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

6) คณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่มีอำนาจในการตรวจ ค้น ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบทุจริต

7) ขั้นตอนและกระบวนการสืบสวนสอบสวน จนกระทั่งมีการชี้มูลความผิดทางวินัย หรือชี้มูลความผิดทางอาญามีความไม่เหมาะสมหลายประการ

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวของคณะกรรมการ ป.ป.ป. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 254๐ จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมถึงมีหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และให้มีการจัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีการจัดตั้งที่สำคัญ 3 ด้านคือการป้องกันการทุจริต การตรวจสอบทรัพย์สิน และการปราบปรามการทุจริต¹¹⁰

4.2. การรับเรื่อง

การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเริ่มต้นเมื่อมีการรับเรื่องกล่าวหา โดยผู้กล่าวหาอาจกล่าวหาด้วยวาจา หรือทำคำกล่าวหาเป็นหนังสือ และสามารถยื่นต่อหรือส่งมายังสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดก็ได้ ในกรณีที่ผู้กล่าวหาได้กล่าวหาด้วยวาจาให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดบันทึก และให้ผู้กล่าวหาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน¹¹¹ หรือการรับเรื่องอาจเริ่มต้นจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องกล่าวหาจากผู้ว่าราชการจังหวัด ศาลากลางจังหวัด คำร้องทุกข์กล่าวโทษที่พนักงานสอบสวนได้ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งหนังสือหรือเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่หน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการด้วย

ซึ่งคำกล่าวต้องมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา
- 2) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกร้อง
- 3) ข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหา พร้อมพยานหลักฐาน หรืออ้างพยานหลักฐาน หากเป็นกรณีกล่าวหาว่าร้ายวญผิดปกติ ให้อ้างรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงผิดปกติ

แต่หากจากหนังสือกล่าวหาไม่ปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา แต่ถ้ามีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหา พร้อม

¹¹⁰ สำนักงาน ป.ป.ช., เผยแพร่ภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีอนันต์ การพิมพ์, พิมพ์เนื่องในโอกาสวันจัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ครบรอบ 4 ปี 18 พฤศจิกายน 2546). หน้า 11

¹¹¹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 19

พยานหลักฐาน หรืออ้างพยานหลักฐาน หรือมีการอ้างรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงผิดปกติแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะปฏิเสธไม่รับเรื่องนั้นไว้ตรวจสอบไม่ได้

เมื่อได้รับคำกล่าวหาไม่ว่าโดยทางใด พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการลงทะเบียนคำกล่าวหาและบันทึกข้อมูลลงในสารบบและจัดแจ้งชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหาไว้ในทะเบียนสารบบการรักษาความลับ รวมถึงลบชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหาออกจากหนังสือกล่าวหาหรือบันทึกด้วย¹¹² จากนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาว่าเรื่องกล่าวนั้นๆ สมควรส่งคืนหรือมอบหมายหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือจะรับไว้ดำเนินการเองหรือไม่ และหากเรื่องกล่าวหาใดเข้าลักษณะ ดังต่อไปนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่สามารถรับหรือยกขึ้นเรื่องดังกล่าวพิจารณาได้¹¹³

1) เรื่องที่มีข้อกล่าวหาหรือประเด็นเกี่ยวกับเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่จะได้อัยการพยานหลักฐานใหม่อันเป็นสาระสำคัญแก่คดี ซึ่งอาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เปลี่ยนแปลงไป

2) เรื่องที่เป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่คดีนั้น ได้มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังมีได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะรับหรือยกคำกล่าวนั้นขึ้นพิจารณาก็ได้

3) ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาตาย เว้นแต่เป็นกรณีร้ายชัดผิดปกติ หรือหากเรื่องกล่าวหาเรื่องใดเป็นเรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินสิบปีนับแต่วันเกิดเหตุ จนถึงวันที่มีการกล่าวหา หรือเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีการดำเนินการต่อผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายอื่นเสร็จสิ้นและเป็นไปโดยชอบแล้ว และไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการนั้นไม่เที่ยงธรรม หรือเรื่องที่ในเวลากล่าวหาผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาได้พ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาไปแล้วเกินห้าปี ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา เว้นแต่จะมีหลักฐานปรากฏชัดแจ้ง และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเป็นเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง¹¹⁴

¹¹² ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 21

¹¹³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 54

¹¹⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 55

ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้กล่าวหาได้ถอนคำกล่าวหา หรือถึงแก่ความตายในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการต่อไป¹¹⁵

4.3 อำนาจในการส่งและมอบหมายเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 234 ได้บัญญัติให้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการส่งและมอบหมายเรื่องกล่าวหาที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนก็ได้ โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการส่งและมอบหมายเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทนได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ดังนี้

1) เรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมาว่ากระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ โดยให้ดำเนินการส่งเรื่องที่ได้รับไว้ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐภายใน 30 วัน นับแต่วันที่สำนักงานได้รับเรื่อง¹¹⁶

2) เรื่องกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และเรื่องกล่าวหาในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดหรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีใช่ความผิดร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจส่งเรื่องดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้¹¹⁷

3) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือเป็นเรื่องกล่าวหาที่มีได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

¹¹⁵ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 15

¹¹⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 62

¹¹⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 63

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนของผู้ถูกร้องดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจก็ได้¹¹⁸

4) กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวนตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 แล้ว เห็นว่า คำร้องทุกข์กล่าวโทษที่พนักงานสอบสวนส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรืออยู่ในอำนาจหน้าที่แต่เป็นเรื่องไม่ร้ายแรง และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการก็ให้ส่งเรื่องคืนพนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน

สำหรับแนวทางในการพิจารณาว่าเรื่องกล่าวหาใดมีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีคำสั่งที่ 2239/2562 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2562 เรื่อง แนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง โดยได้กำหนดเรื่องที่เป็นความผิดร้ายแรงไว้ดังนี้

- 1) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน สิ่งแวดล้อม หรือประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ
- 2) เรื่องกล่าวหาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจ และการคลังของประเทศ
- 3) เรื่องกล่าวหาที่อยู่ในความสนใจของประชาชน
- 4) เรื่องกล่าวหาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญมีส่วนเกี่ยวข้อง
- 5) เรื่องกล่าวหาที่สำคัญและเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติ หรือเรื่องกล่าวหาที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรระหว่างประเทศมีส่วนเกี่ยวข้อง
- 6) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินงบประมาณเกินกว่า 2,000,000 บาท หรือมูลค่าความเสียหายเกินกว่า 500,000 บาท และอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างกว้างขวาง
- 7) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับการที่รัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้สัมปทาน โดยมีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์โดยมิชอบซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นความผิดร้ายแรง
- 8) เรื่องกล่าวหาที่มีผลกระทบต่อราชการในภาพรวม ซึ่งไม่อาจคำนวณมูลค่าได้

¹¹⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 64

9) เรื่องกล่าวหาอื่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้ว เห็นว่ามีลักษณะเป็น ความผิดร้ายแรง

ทั้งนี้ หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาและมีความเห็นว่าลักษณะความผิด ร้ายแรงดังกล่าวมีพฤติการณ์แห่งคดีที่เปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจพิจารณาว่าเป็น เรื่องที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงก็ได้

และในส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับอำนาจการสูงหรือ เทียบเท่าลงมา ซึ่งตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้เรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมาว่ากระทำผิด คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มี คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 2240/2562 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2561 เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการสูงหรือเทียบเท่าลงมาและลักษณะความผิดที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการเอง โดยคำสั่งดังกล่าวได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตั้งแต่ระดับอำนาจการสูงหรือเทียบเท่าลงมาดังต่อไปนี้ เป็นตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการเอง

- 1) ผู้พิพากษาและตุลาการ
- 2) พนักงานอัยการ
- 3) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภา ท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) เจ้าพนักงานของรัฐในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา
- 5) เจ้าพนักงานของรัฐในหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- 6) เจ้าพนักงานของรัฐซึ่งร่วมกระทำความผิดกับบุคคลตามข้อ 1 ถึง ข้อ 5

นอกจากนี้ยังกำหนดให้การกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ระดับ อำนาจการสูงหรือเทียบเท่าลงมาในกรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม และการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ เสนอราคาของรัฐเป็นลักษณะความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สมควรดำเนินการเองด้วย แต่ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจพิจารณามอบหมายให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ป้องกันและปราบปราม การทุจริตดำเนินการแทนได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีไม่ใช่เรื่องที่เป็นความผิดร้ายแรง

และภายหลังจากที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือพนักงานสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้รับมอบหมายเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ต้องดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ของตน และต้องรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบด้วย¹¹⁹ ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับผลการดำเนินการตามรายงานดังกล่าว หรือเห็นว่าผู้ถูกร้องอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการดำเนินการนั้นจะไม่เที่ยงธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการสั่งการใดๆ หรืออาจเรียกสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวนมาเพื่อดำเนินการได้ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนใหม่ทั้งหมด หรือนำผลการไต่สวนหรือสอบสวนของหน่วยงานนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน มาเป็นสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้¹²⁰

ภายหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ หรือมีมติส่งเรื่องคืนพนักงานสอบสวนแล้ว หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเรื่องกล่าวหาที่ได้มอบหมายนั้นเป็นการกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งดำรงตำแหน่งสูงกว่าระดับอำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่า หรือเป็นเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง หรือเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวาง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจจะไม่เรียกเรื่องกล่าวหาและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการเองก็ได้¹²¹

4.3 อำนาจไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการ ไต่สวน และมีความเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ มีพฤติการณ์ร้ายรอยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายรอยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมถึงกำหนด ตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่ง

¹¹⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 65

¹²⁰ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 66

¹²¹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 29

ทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ¹²²

ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น มาให้ถ้อยคำ ส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องในเรื่องกล่าวหา มีอำนาจในการเรียกให้บุคคล มาให้ถ้อยคำ ส่งเอกสาร หรือหลักฐานอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการไต่สวน และขอหมายเพื่อเข้าไป ในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นๆ และยานพาหนะของบุคคล เพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน พยานหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวน และรวมถึงมีอำนาจในการสั่งให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานเอกชน ชี้แจงข้อเท็จจริง อำนวยความสะดวก หรือให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.¹²³ และหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความจำเป็นต้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน เพื่อประโยชน์ในการไต่สวน คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการขอข้อมูลจากสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินได้ตามที่จำเป็น¹²⁴ ซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานเจ้าหน้าที่ และบุคคลซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ แต่งตั้งหรือมอบหมายจะเปิดเผยข้อมูลซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล บรรดาที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่มิได้ และห้ามมิให้มีการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลรายงานและสำนวนการ ตรวจสอบ สำนวนการไต่สวน รวมถึงบรรดาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ไต่สวน จนกว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้พิจารณาและมีมติ ในเรื่องดังกล่าวแล้ว เว้นแต่จะเป็นการเปิดเผยเพื่อ ประโยชน์ในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น

และในการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับเรื่องกล่าวหา ห้ามมิให้ กรรมการ กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ มี เหตุ ดังนี้¹²⁵

1) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานะ อื่นที่มีใช้ ในฐานะกรรมการ กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วย พนักงานไต่สวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มาก่อน

¹²² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 28

¹²³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 34

¹²⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 38

¹²⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 56

- 2) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา
- 3) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- 4) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- 5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติหรือเป็นหุ้นส่วนหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

4.4 ขั้นตอนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่เลขานุการมอบหมาย จะดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นก่อนว่า เรื่องกล่าวหา มีข้อมูลหรือรายละเอียดเพียงพอที่จะดำเนินการต่อไป หรือไม่ เรื่องที่กล่าวหานั้นอยู่อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ หรือเป็นเรื่องที่ห้ามไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณาหรือไม่ โดยการตรวจสอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อทราบรายละเอียดตามคำกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลใด มีตำแหน่งหน้าที่ใด มีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดมีพยานหลักฐานใดสนับสนุนบ้าง โดยอาจขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมตามคำกล่าวหาจากผู้กล่าวหา สอบปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้อง ขอทราบข้อเท็จจริง หรือเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานของรัฐ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือจากบุคคลใด ๆ มาประกอบการพิจารณา รวมถึงอาจตรวจสอบสถานที่หรือท้องที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการไต่สวนต่อไป¹²⁶

ซึ่งในการสอบปากคำพยานบุคคลต้องอย่างน้อยต้องมีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่น้อยกว่าสองคนร่วมในการสอบปากคำ โดยหนึ่งในนั้นต้องมีพนักงานไต่สวนอย่างน้อยหนึ่งคน¹²⁷ และหากเรื่องกล่าวหา มีประเด็นที่ต้องตรวจสอบโดยอยู่ในต่างท้องที่ และเป็นประเด็นที่เล็กน้อย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจะส่งประเด็นไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่นั้น ๆ เพื่อดำเนินการตรวจสอบแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากเลขานุการหรือผู้ซึ่งเลขานุการมอบหมาย¹²⁸

เมื่อดำเนินการตรวจสอบแล้ว เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เลขานุการมอบหมายจะเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณารับหรือไม่

¹²⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 33

¹²⁷ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 40

¹²⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 42

รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณา หากเรื่องกล่าวหาใดคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณา พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบคำสั่งนั้น โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ หากผู้กล่าวหาไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้กล่าวหาต้องขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนคำสั่งนั้น ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง¹²⁹ หากเรื่องกล่าวหาใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอต่อการไต่สวนก็ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อมีมติให้ดำเนินการไต่สวนต่อไป

ในการดำเนินการไต่สวนต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหา โดยการดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น มีรูปแบบการดำเนินการโดยพิจารณาถึงความสำคัญ และความร้ายแรงของเรื่องกล่าวหา รวมทั้งระดับตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา ดังนี้¹³⁰

1) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน ในกรณีที่เรื่องกล่าวหาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือเป็นกรณีมีการไต่สวน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

2) คณะกรรมการไต่สวน ซึ่งจะประกอบด้วยกรรมการ ป.ป.ช. ไม่น้อยกว่าสองคน และบุคคลอื่นเป็นคณะกรรมการไต่สวน ในกรณีที่เรื่องกล่าวหาเป็นเรื่องสำคัญมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือเป็นกรณีมีการไต่สวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

3) คณะไต่สวนเบื้องต้น ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือหัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวนทำหน้าที่ในการไต่สวนเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในกรณีการดำเนินการไต่สวนในรูปแบบของคณะกรรมการไต่สวน คณะกรรมการไต่สวนต้องดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จ และจัดทำสำนวนการไต่สวนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย หากไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาดังกล่าว คณะกรรมการไต่สวนต้องแจ้งอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินการ พร้อมเสนอแนวทาง

¹²⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 49

¹³⁰ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 47

แก้ไขปัญหาละยะเวลาดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสั่งขยายระยะเวลา โดยให้ขยายระยะเวลาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินหกสิบวัน¹³¹

สำหรับกรณีการดำเนินการไต่สวนเบื้องต้น คณะไต่สวนเบื้องต้นต้องดำเนินการจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการได้แล้วเสร็จแล้วภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน คณะไต่สวนเบื้องต้นต้องแจ้งอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินการพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาละยะเวลาดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสั่งขยายระยะเวลาโดยให้ขยายระยะเวลาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินหกสิบวัน ทั้งนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลเป็นผู้มีอำนาจขยายระยะเวลาแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้¹³²

โดยคณะกรรมการไต่สวน และคณะไต่สวนเบื้องต้น สำหรับเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. และหัวหน้าพนักงานไต่สวน จะมีอำนาจในการสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นมาให้ถ้อยคำหรือส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และสั่งให้บุคคลมาให้ถ้อยคำ ส่งเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อประโยชน์ในการไต่สวน รวมถึงขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นๆ หรือยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวน และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ และหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกกล่าวหา ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจจะเกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการหรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว ถ้าต่อมาผลการไต่สวนปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้¹³³ ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วเพื่อดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

¹³¹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 51

¹³² ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 54

¹³³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 90

ในการไต่สวนเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการไต่สวน เห็นว่าจากไต่สวนมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิดให้กรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ แต่สำหรับกรณีการไต่สวนเบื้องต้นให้คณะไต่สวนเบื้องต้นสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมเสนอความเห็นเสนอต่อกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล เพื่อพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหา และให้พนักงานไต่สวนแจ้ง ข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ หากกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอที่จะแจ้งข้อกล่าวหาอาจให้คณะไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่หากคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมเพิ่มเติมเพียงพอที่จะแจ้งข้อกล่าวหาแล้วหรือไม่อาจหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อไปได้ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาต่อไป¹³⁴

เมื่อคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนเพียงพอต่อการวินิจฉัย มูลความผิดของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นจะประชุมเพื่อพิจารณาชี้แจงนำพยานหลักฐานทั้งปวง และจะมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ จากนั้นจึงจัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อนำที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.

4.5 การพิจารณาชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นจัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อนำที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาสำนวนภายในสามสิบวัน¹³⁵ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติให้ไต่สวนเพิ่มเติมหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติมได้ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดเดิม หรือแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดใหม่ทำการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการไต่สวนเพิ่มเติมก็ได้

¹³⁴ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 72

¹³⁵ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 86

สำหรับกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นแล้ว มีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งให้ ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ¹³⁶

แต่หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วว่ากรณีกล่าวหาไม่มีมูลความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวนเอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป และถ้ามีมูลความผิดทางวินัยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวนเอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวันเพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป¹³⁷

4.6 การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน

เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาได้รับสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาโทษทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัย

หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีพยานหลักฐานใหม่ que แสดงว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือแตกต่างจากที่ถูกกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐานถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมตินั้น ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติในเรื่องดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนทราบเพื่อดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนหรือผู้ใดไม่ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมายหรือกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง¹³⁸

4.7 การพิจารณาสังกัดของพนักงานอัยการ

เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว อัยการสูงสุดจะต้องดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวน

¹³⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 87

¹³⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 91

¹³⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 100

จากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากอัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังไม่สมบูรณ์ทำให้ยังไม่สามารถฟ้องคดีได้ อัยการสูงสุดต้องแจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ โดยระบุข้อไม่สมบูรณ์ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแต่งตั้งผู้แทนฝ่ายคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อตั้งเป็นคณะกรรมการร่วมฝ่ายละเท่ากันเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ในกรณีที่คณะกรรมการร่วมไม่อาจหาข้อยุติในการฟ้องคดีได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะพิจารณาดำเนินการตามความเห็นสมควรโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจดำเนินการฟ้องคดีเองภายในกำหนดอายุความ แต่ต้องไม่ช้ากว่า เก้าสิบวันนับแต่วันที่หาข้อยุติไม่ได้¹³⁹

¹³⁹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 92

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีมอบหมาย หรือส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการแทน คณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีขึ้นครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาคอร์รัปชันในวงราชการของประเทศไทย เนื่องจากหน่วยงานและกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาหลักๆ มาจากความไม่เป็นอิสระของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริต และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริตยังไม่เด็ดขาดจริงจัง อีกทั้งการตรวจสอบและดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ไม่เหมาะสมที่จะใช้ระบบและกระบวนการในรูปแบบปกติอย่างเช่นคดีอาญาทั่วไป ในเวลานั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 จึงกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการได้ เฉพาะกรณีส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เท่านั้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2549 จำนวนปริมาณเรื่องกล่าวหา ที่กล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ประกอบกับจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริตมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณของคดี และพนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงมีอยู่เฉพาะในส่วนกลางเท่านั้นจึงทำให้การดำเนินการต่างๆ เป็นไปอย่างล่าช้า ส่งผลให้การดำเนินการไม่สัมฤทธิ์ผลดีเท่าที่ควร คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 3 1 เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ 30 กันยายน 2549 กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจในการส่งเรื่องที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่ใช่บุคคลตามมาตรา 66 ว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินการ

ตามอำนาจหน้าที่ได้ แล้วแต่กรณี หรือส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้ และต่อมาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ได้นำประกาศคณะปฏิรูปการปกครองดังกล่าวมาบัญญัติเป็นกฎหมาย รวมถึงยังได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 บัญญัติไว้ คือให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจได้สอบสวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไปกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการในระดับที่ต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการด้วย โดยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไปที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรม จะอยู่ในอำนาจการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บังคับใช้ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในส่วนที่เกี่ยวกับการไต่สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม โดยให้เจ้าหน้าที่รัฐ ทุกระดับที่ถูกกล่าวหาในกรณีดังกล่าวอยู่ในอำนาจการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่หากมีกรณีจำเป็น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่อำนาจ เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับก็ได้ โดยอำนาจในการมอบหมายเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังนี้

1) อำนาจในการมอบหมายเรื่องกล่าวหาให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทน ในกรณีกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมาหรือกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช้ความผิดร้ายแรง¹⁴⁰

2) อำนาจในการส่งเรื่องกล่าวหาให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่การยุติธรรม และในฐานะความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดหรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีใช้ความผิดร้ายแรง¹⁴¹

3) อำนาจในการส่งเรื่องกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจในกรณีเรื่องกล่าวหาที่มีใช้ความผิดร้ายแรง หรือกล่าวหาในเรื่องที่มีได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.¹⁴²

และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าว ดำเนินการแทนแล้ว หน่วยงานของรัฐนั้นจะต้องดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ของตนและรายงานผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ¹⁴³ สำหรับกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับผลการดำเนินการตามรายงานของหน่วยงานที่มอบหมายเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการแทน หรือเห็นว่าผู้ถูกร้องอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการดำเนินการเป็นไปโดยไม่เที่ยงธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการสั่งการ หรือเรียกสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวนมาเพื่อดำเนินการได้ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนใหม่ทั้งหมด หรือนำผลการไต่สวนหรือสอบสวนของหน่วยงานของรัฐนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนมาเป็นสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้¹⁴⁴

ซึ่งจากการที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถส่งหรือมอบหมายเรื่องกล่าวหาที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้หน่วยงานของรัฐอื่นๆ ดำเนินการแทน โดยดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐนั้นๆ รวมถึงหากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

¹⁴⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 62

¹⁴¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 63

¹⁴² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 64

¹⁴³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 65

¹⁴⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 66

ไม่เห็นด้วยกับผลการดำเนินการตามรายงานของหน่วยงานที่มอบหมายเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการแทน หรือเห็นว่าผู้ถูกร้องอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการดำเนินการเป็นไปโดยไม่เที่ยงธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการสั่งการ หรือเรียกสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวน มาเพื่อดำเนินการได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาหลายประการ ดังนี้

1) ปัญหาการไต่สวนซ้ำ

จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับผลการดำเนินการตามรายงานของหน่วยงานที่มอบหมายเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการแทน หรือเห็นว่าผู้ถูกร้องอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการดำเนินการเป็นไปโดยไม่เที่ยงธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการสั่งการ หรือเรียกสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวนมาเพื่อดำเนินการได้ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนใหม่ทั้งหมด หรือนำผลการไต่สวนหรือสอบสวนของหน่วยงานของรัฐนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนมาเป็นสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ นั้น บทบัญญัติดังกล่าวขัดกับหลักห้ามมิให้ดำเนินคดีซ้ำในความผิดครั้งเดียวกันซึ่งเป็นหลักการสากลในการดำเนินคดีอาญา และเป็นหลักการประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้กระทำความผิด มิให้ถูกผู้มีหน้าที่สอบสวนซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งแม้บทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการเรียกสำนวนกลับมาเพื่อดำเนินการไต่สวนเองได้ จะมีเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายในด้านดี เนื่องจากเกรงว่าเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องกล่าวหาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว พนักงานสอบสวนจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้บังคับบัญชา หรืออาจมีความเกรงกลัวต่อผู้อิทธิพลในพื้นที่ หรือในกรณีของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เมื่อได้รับเรื่องกล่าวหาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว อาจมีการช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชาส่งผลให้พยานหลักฐานอาจถูกบิดเบือน หรือสูญหายทำให้การดำเนินการอาจจะไม่ถูกต้องเที่ยงธรรม แต่ทว่า บทบัญญัติดังกล่าวก็เป็นกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกร้อง ซึ่งต้องเข้าสู่กระบวนการสอบสวน ตรวจสอบ หลายครั้ง ในเรื่องกล่าวหาเดียวกัน และต้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวมถึงการนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความถูกต้องหลายครั้ง ส่งผลให้ผู้ถูกร้องต้องเดือดร้อนซ้ำสองในการกระทำความผิดครั้งเดียว รวมถึงเป็นการสร้างภาระให้แก่พยานบุคคลที่อาจต้องให้ถ้อยคำหลายครั้งในเรื่องเดียวกัน และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของแผ่นดินที่ต้องเสียไปในการตรวจสอบสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในเรื่องเดียวกันหลายครั้งอีกด้วย หรือในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายเรื่องกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 64 แล้ว และ

ต่อมาเมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นๆ นอกจากจะเป็นความผิดทางวินัยแล้ว ยังเป็นการกระทำความผิดทางอาญาด้วย ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนก็ต้องดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์ในเรื่องดังกล่าวต่อพนักงานสอบสวน หรือส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว อีกเช่นกัน

2) ปัญหาในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกร้อง หรือผู้ถูกกล่าวหา

จากบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายหรือส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการแทนได้ และต่อมาเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายหรือส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานของรัฐนั้นๆ ดำเนินการแทนแล้ว หน่วยงานของรัฐนั้นจะต้องดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ของตน บทบัญญัติดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิทธิผู้ถูกร้อง เนื่องจากระบบของกฎหมาย ระเบียบข้อกฎหมาย กระบวนการขั้นตอนในการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน เนื่องจากในการดำเนินคดีอาญาจะประกอบด้วย 2 ระบบใหญ่ๆ ได้แก่ระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน ซึ่งทั้งระบบกล่าวหา และระบบไต่สวน ต่างมีรูปแบบในการดำเนินคดีอาญาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแนวคิดพื้นฐานของแต่ละระบบ ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อผู้ถูกร้องที่แตกต่างกัน ดังเช่น เรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในกรณีกล่าวหาเดียวกัน หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้เรื่องไว้ดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทน เรื่องกล่าวหาดังกล่าวจะถูกดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหาร พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งใช้ระบบไต่สวนในการดำเนินคดี โดยระบบไต่สวนเป็นระบบที่ดำเนินคดีอาญาโดยรัฐไม่เน้นการต่อสู้ของกลุ่มความ ผู้ไต่สวนมีอำนาจในการดำเนินคดีด้วยตนเองทั้งสิ้น แต่หากเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายให้พนักงานสอบสวนดำเนินการแทน เรื่องกล่าวหาที่นั้นจะต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะมีลักษณะเป็นการดำเนินคดีในระบบผสมระหว่างระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนแต่นำไปในระบบกล่าวหา โดยมีหลักการค้นหาความจริงที่คู่ความนำเสนอ (Principle of Party Presentation) ซึ่งคู่ความทั้งสองฝ่ายต้องแสดงพยานหลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตน นอกจากระบบของกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะแตกต่างกันแล้ว กระบวนการ ขั้นตอน จนถึงการส่งฟ้องคดีต่อศาล ของแต่ละหน่วยงานก็ยังมี ความแตกต่างกัน เช่น ในการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหามีสิทธินำหรือแสดงพยานหลักฐานพิสูจน์หักล้างข้อกล่าวหาได้อย่างเต็ม

โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องสอบปากคำพยานบุคคล และรวบรวมพยานหลักฐานที่ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหากล่าวอ้าง แต่หากเห็นว่าพยานหลักฐานที่ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาอ้างจะทำให้การไต่สวนล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมิใช่พยานหลักฐานสำคัญในประเด็นแห่งคดีจะงดเสียดก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุผลไว้ในสำนวนการไต่สวน และในการไต่สวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งกระบวนการนี้ถือเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาให้มีโอกาสแสดงพยานหลักฐานพิสูจน์หักล้างข้อกล่าวหาได้อย่างเต็มที่ แต่การดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนมักจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานของฝ่ายผู้ต้องหาเท่าที่ควร โดยผู้ต้องหาที่มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานที่พิสูจน์ความถูกผิดของตนมาแสดงในชั้นศาล ทำให้ผู้ต้องหาต้องเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาลซึ่งบางครั้งอาจไม่เป็นจำเป็น นอกจากนี้กระบวนการภายหลังการแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และกระบวนการภายหลังการแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่ได้มีการกำหนดให้มีต้องควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาในทันทีหลังจากการแจ้งข้อกล่าวหา เนื่องจากต้องการให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานได้อย่างเต็มที่ก่อนคดีจะเข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาล ประกอบกับผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีที่อยู่และสถานที่ทำงานอย่างเป็นทางการอยู่แล้ว แต่การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อมีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว หากพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความผิดที่จะออกหมายจับ พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อออกหมายจับในทันที โดยหนึ่งในเหตุของการออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 77 ก็คือกรณีมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี ซึ่งในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการแล้ว ล้วนแต่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีทั้งสิ้น ดังนั้นพนักงานสอบสวนจึงจำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายจับหลังจากมีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ซึ่งเป็นภาระแก่ผู้ต้องหาในการที่จะต้องดำเนินการประกันตัวต่อไป และเป็นการกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเหมือนกันแต่กลับได้รับการปฏิบัติหรือมีสิทธิในการต่อสู้คดีที่แตกต่างกัน โดยบทบัญญัติของกฎหมายของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการซึ่งเป็นการขัดต่อหลักความเสมอภาคและหลักนิติธรรมที่กฎหมายต้องมุ่งหมายให้ใช้บังคับกับบุคคลทุกคนโดยเสมอภาคกัน

3) ปัญหาในการคุ้มครองข้อมูลของผู้กล่าวหา

จากบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายหรือส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการแทนได้ และต่อมาเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายหรือส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานของรัฐนั้นๆ ดำเนินการแทนแล้ว หน่วยงานของรัฐนั้นจะต้องดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ของตน บทบัญญัติดังกล่าวส่งผลต่อการคุ้มครองข้อมูลของผู้กล่าวหา ซึ่งการคุ้มครองข้อมูลของผู้กล่าวหาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งในการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยเฉพาะกรณีกล่าวหา ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้กล่าวหาเอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่สังกัดหน่วยงานเดียวกันกับผู้กล่าวหา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันกับผู้กล่าวหา ซึ่งระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องลบชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหาออกจากหนังสือหรือบันทึกปากคำ โดยไม่ว่ากรณีใดจะเปิดเผยมิได้ และพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ก็ได้กำหนดให้ในกรณีที่มีการกล่าวหาด้วยวาจาให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. บันทึกการกล่าวหาและจัดให้ลงลายมือชื่อผู้กล่าวหาในบันทึกการกล่าวหาทันที แต่หากผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะเปิดเผยตน ห้ามไม่ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ รวมทั้งหลักฐานอื่นใดที่เป็นการแสดงตัวของผู้กล่าวหา หรือในกรณีที่กล่าวหาเป็นหนังสือหากผู้กล่าวหาจะไม่ลงชื่อและที่อยู่ของตน ต้องระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งถูกกล่าวหาและพยานหลักฐานไว้ให้เพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ ซึ่งการคุ้มครองข้อมูลของผู้กล่าวหาดังกล่าวก็เพื่อไม่ให้ผู้กล่าวหาได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบจากการกล่าวหา ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการปราบปรามการทุจริตเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากทำให้ผู้กล่าวหาซึ่งเป็นผู้รู้เบาะแส หรือข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐไม่ต้องเกรงกลัวว่าจะได้รับความเดือดร้อนในการแจ้งเบาะแสหรือแจ้งข้อเท็จจริงดังกล่าว แต่การดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีบทบัญญัติใดที่ให้พนักงานสอบสวนต้องปกปิดข้อมูลของผู้กล่าวหา และการดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น เน้นการต่อสู้ของคู่ความซึ่งคู่ความทั้งสองฝ่ายต้องแสดงพยานหลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตน ดังนั้นหากเรื่องกล่าวใดคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้พนักงานสอบสวนดำเนินการแล้ว ข้อมูลของผู้กล่าวหาที่อาจไม่รับการคุ้มครอง หรือในกรณีที่คณะกรรมการได้มอบหมายเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการ ข้อมูลของผู้กล่าวหาที่อาจถูกเปิดเผยได้เช่นกัน เนื่องจากเรื่องกล่าวหา

ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายจะถูกส่งไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้อง การปกปิดข้อมูลของผู้กล่าวหาอาจกระทำได้โดยยาก เนื่องจากผู้ถูกร้องอาจใช้ความสัมพันธ์สนมคุ้นเคยหรืออำนาจในทางตำแหน่งหน้าที่ทำให้ทราบข้อมูลของเรื่องกล่าวหาและข้อมูลของผู้กล่าวหา ซึ่งอาจเกิดผลกระทบกับเรื่องกล่าวหาและตัวผู้กล่าวหาได้ หากผู้กล่าวหาเป็นผู้ได้บังคับบัญชา หรือเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้องเอง

4) ปัญหาการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการมอบหมายเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือมอบหมายเรื่องให้พนักงานสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการแทน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการมอบหมายเรื่องกล่าวหาให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทนในกรณีกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมาหรือกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช้ความผิดร้ายแรง¹⁴⁵ และให้อำนาจคณะกรรมการในการส่งเรื่องกล่าวหาให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่การยุติธรรม และในฐานะความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดหรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีใช้ความผิดร้ายแรง¹⁴⁶ รวมถึงให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการส่งเรื่องกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจ ในกรณีเรื่องกล่าวหาที่มีใช้ความผิดร้ายแรง หรือกล่าวหาในเรื่องที่มีได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.¹⁴⁷ จากบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายเรื่องกล่าวหาในกรณีดังกล่าว นอกจากจะเป็นการเปิดช่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวางในการพิจารณาว่าเรื่องกล่าวหาใดเป็นเรื่องที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงแล้ว ยังเป็นการเปิดช่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าเรื่องกล่าวหานี้ควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือควรมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการหรือควรมอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยมาตรการของ

¹⁴⁵ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 61

¹⁴⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 63

¹⁴⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 64

ฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งการให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีดุลพินิจอย่างกว้างขวางดังกล่าวส่งผลต่อหลักประกันของผู้กล่าวหา ผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้กล่าวหา ผู้ถูกร้อง จะไม่สามารถทราบได้ว่าเรื่องกล่าวหาของตนจะถูก ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใด ใช้ระเบียบกฎหมายใดในการดำเนินการ ซึ่งสำหรับ กรณีกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ผู้กล่าวหาล้วนมีความ ประสงค์จะให้หน่วยงานที่มีอิสระในการดำเนินการ เช่น คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการตรวจสอบได้สวนให้ อย่างไรก็ดีกล่าวไปข้างต้นแล้วว่าหาก คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวนอยู่ในสถานะของข้าราชการซึ่งมีสายการบังคับบัญชา เครื่องครัด ไม่มีหลักประกันความเป็นอิสระ และอยู่ใกล้ชิดในพื้นที่อาจส่งผลให้การรวบรวม พยานหลักฐานทำได้ไม่เต็มที่หรืออาจมีการใช้อำนาจแทรกแซงการดำเนินคดีของพนักงาน สอบสวนได้ หรือหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตต่อ ตำแหน่งหน้าที่ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการแล้ว ก็อาจมีผลต่อเรื่อง กล่าวหาได้เช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องกล่าวหาที่เป็นเรื่องทุจริตต่อหน้าที่ เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็น ผู้ได้บังคับบัญชาของบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเรื่องให้ดำเนินการ ซึ่งอาจจะมีการ ช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชา อีกทั้งหากเรื่องกล่าวหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับหรืออาจส่งผลถึงผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนด้วยแล้ว การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอาจเป็นไปโดยไม่สุจริต ยุติธรรมและอาจมีการแทรกแซงได้เช่นกัน ทำให้ผู้กล่าวหาอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจาก ในบางกรณีผู้กล่าวหาเคยร้องเรียนเรื่องดังกล่าวกับหน่วยงานต้นสังกัดและกับผู้บังคับบัญชาของ เจ้าหน้าที่ของรัฐรายนั้นแล้ว ดังนั้น การให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีดุลพินิจอย่างกว้างขวางในการ มอบหมายเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือมอบหมายเรื่องให้พนักงานสอบสวน หรือ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการแทนดังกล่าว จึงกระทบต่อสิทธิของ ผู้กล่าวหา ผู้ถูกร้อง อีกทั้งยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งองค์กรอิสระซึ่งต้องการให้ องค์กรอิสระเป็นหน่วยงานที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยปราศจากการแทรกแซง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ประเทศไทยเริ่มมีแนวคิดในการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเพื่อตรวจสอบการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการเฉพาะเพื่อแยกการกระทำความผิดที่เกิดจากกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐออกจากกรณีอื่นคืออาญาหรือการพิจารณาโทษทางวินัยปกติ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2488 เนื่องจากขณะนั้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือการตรวจสอบการทุจริตโดยการพิจารณาโทษทางวินัย ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทำให้ปัญหาการทุจริตในวงราชการของประเทศไทยลุกลามขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดเหตุการณ์วันมหาวิปโยคขึ้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 จึงได้มีการมีการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือเรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ป.ป.ป. ขึ้น ซึ่งอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีเพียงเมื่อสอบสวนแล้วพบมูลความผิด ก็จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือต้นสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาไปดำเนินการสอบสวนทางวินัยต่อไป แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการกระทำเป็นความผิดทางอาญาด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ป. ก็จะส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป ซึ่งผู้บังคับบัญชาหรือต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิด หรือพนักงานสอบสวนอาจจะไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ก็ได้ กระบวนการในการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการจึงต้องอาจขาดตอนลง นอกจากนี้สำนักงาน ป.ป.ป. มีฐานะเป็นเพียงส่วนราชการเทียบเท่ากรมในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี การของงบประมาณของสำนักงาน ป.ป.ป. ยังต้องเสนอผ่านสำนักงบประมาณซึ่งทำให้ฝ่ายบริหารสามารถแทรกแซงในการตั้งงบประมาณได้ ส่งผลให้ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการเรื่อยมา จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศบังคับใช้ จึงได้เกิดองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเอาไว้เฉพาะ นั่นคือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามหรือ “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” รัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540 มีความมุ่งหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. มีความเป็นกลางและเป็นอิสระทั้งด้านการปฏิบัติหน้าที่และทางด้านงบประมาณและได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ได้สวนข้อเท็จจริง

และทำความเข้าใจในกรณีที่มีการร้องขอให้ถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับสูง ออกจากตำแหน่งหรือดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และได้สวนวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับว่าร้ายวยผิดปกติทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ แต่เนื่องจากภาระด้านปริมาณคดีที่เพิ่มมากขึ้นและจำนวนเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ด้านการปราบปรามการทุจริตมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับคดี อีกทั้งเจ้าหน้าที่ยังคงมีอยู่เฉพาะในส่วนกลาง ส่งผลให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ลำช้า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ได้สวนและวินิจฉัยว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา 66 หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองร้ายวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐตำแหน่งที่ต่ำกว่าดำรงตำแหน่งต่ำกว่า ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่ากระทำความผิดจะอยู่ในอำนาจการได้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจในการส่งเรื่องที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา 66 ว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้วแต่กรณี หรือส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้

ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังคงมีเจตนารมณ์ที่สำคัญเช่นเดิมคือการทำให้องค์กรตรวจสอบมีความอิสระ เข้มแข็ง และทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงไว้ซึ่งอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่นเดิม โดยได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ ได้สวนและวินิจฉัยความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถส่งเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ใช่เรื่องความผิดร้ายแรงให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ซึ่งหน่วยงานที่จะดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถูกบัญญัติ

ไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 อันได้แก่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. พนักงานสอบสวน และผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ซึ่งการให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการมอบหมายเรื่องกล่าวหาได้หลายหน่วยงานดังกล่าว ส่งผลให้เกิดอาจส่งผลทำให้เกิดปัญหาหลายประการ ได้แก่ปัญหาในการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการพิจารณาส่งเรื่องให้แก่หน่วยงานดำเนินการ เช่น ในกรณีกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจพิจารณาส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ หรืออาจพิจารณาส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัยไปตามอำนาจหน้าที่รวมถึงอาจส่งเรื่องให้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐก็ได้ ซึ่งการให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการส่งเรื่องให้หน่วยงานต่างๆ โดยเปิดโอกาสในการใช้ดุลพินิจเช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อผู้ร้อง ผู้ถูกร้องหรือกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ที่ไม่สามารถทราบได้ว่าเรื่องกล่าวหาของตนนั้นจะถูกตรวจสอบและดำเนินการโดยหน่วยงานใด เนื่องจากหน่วยงานแต่ละหน่วยงานล้วนมีความแตกต่างกันในเรื่องของการใช้กฎหมาย ระบบของกฎหมายที่ใช้ในการพิสูจน์ความถูกต้องของผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหา กระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลาในการดำเนินคดี การให้สิทธิและการคุ้มครองสิทธิผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา ความเป็นอิสระขององค์กรทั้งในแง่งบประมาณและแง่เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสอบสวน อีกทั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับผลการดำเนินการตามรายงานของหน่วยงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการ หรือมีกรณีเห็นว่าผู้ถูกร้องอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมมาดำเนินการใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ และซึ่งอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีดังกล่าวอาจส่งผลทำให้เกิดการสอบสวนซ้ำอันเป็นการกระทบสิทธิของทั้งผู้กล่าวหา ผู้ถูกร้องและผู้ถูกกล่าวหา และยังเป็น การสร้างภาระให้แก่พยานรวมถึงขัดต่อหลักการที่ห้ามมิให้ดำเนินคดีซ้ำในการกระทำความคิดเดียวกันอีกด้วย ประกอบกับในปัจจุบันสำนักงาน ป.ป.ช. มีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการทุจริตเพิ่มขึ้นและมีสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำอยู่ทุกจังหวัด จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมอบหมายเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ไปให้พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้องดำเนินการแทนอย่างที่ผ่านมา

สำหรับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในต่างประเทศที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ ได้แก่ รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศ

ออสเตรเลีย ประเทศสิงคโปร์ และเขตปกครองพิเศษฮ่องกง นั้น ประเทศทั้ง 3 ล้วนแต่เคยประสบปัญหาด้านการทุจริตคอร์รัปชันดังเช่นประเทศไทยทั้งสิ้น แต่ปัจจุบันประเทศดังกล่าว ได้กลายเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจากการจัดอันดับความโปร่งใสในนานาชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2560 รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย ได้รับคะแนนความโปร่งใสเป็นอันดับหนึ่ง โดยได้คะแนน 89 คะแนน เขตปกครองพิเศษฮ่องกง ได้คะแนนความโปร่งใส 84 คะแนน เขตปกครองพิเศษฮ่องกง ได้คะแนนความโปร่งใส 77 คะแนน โดยได้คะแนนเป็นอันดับ 4 และอันดับที่ 13 ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 3 ประเทศ ล้วนมีการจัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไว้เป็นการเฉพาะ และจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรอิสระทั้งสิ้น โดยประเทศออสเตรเลีย มีคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชันแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย (The Independent Commission Against Corruption) หรือ เรียกโดยย่อว่า ICAC (NSW) ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประเทศสิงคโปร์มีสำนักงานสืบสวนสอบสวนการกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบ (The Corrupt Practices Investigation Bureau) หรือเรียกโดยย่อว่า CPIB ทำหน้าที่ในการดูแลภารกิจด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และประเทศฮ่องกง มีคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน (The Independent Commission Against Corruption) หรือ ICAC ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน โดยคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชันแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย มีขอบเขตการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทั้งนักรการเมือง ศาล และข้าราชการทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ยกเว้นเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมกรรมการทุจริตของเจ้าหน้าที่ตำรวจแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของคณะกรรมการอาชญากรรมแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ (Crime Commission officer) คณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน หรือ ICAC (NSW) จะไม่มีอำนาจจะดำเนินการในเรื่องดังกล่าว แต่ต้องส่งเรื่องไปยัง Law Enforcement Conduct Commission หรือคณะกรรมการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายดำเนินการ ซึ่งเรื่องดังกล่าวได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนใน The Independent Commission Against Corruption Act 1988 No 35 section 11 ในส่วนของสำนักงานสืบสวนสอบสวนการกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศสิงคโปร์ หรือ CPIB จะมีหน้าที่ในการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟ้องร้องผู้กระทำความผิดต่อศาลได้ CPIB ถึงจะดำเนินการส่งเรื่องดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้นๆ ดำเนินการทางวินัยต่อไป และสำหรับคณะกรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน (The Independent Commission Against Corruption) หรือ ICAC ของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง จะไม่มีการส่งหรือมอบหมายเรื่องให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทน เว้นแต่เรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ICAC เช่น เป็นเรื่องที่ไม่ใช่ความผิดทางอาญา ICAC จะส่งเรื่องไปยังหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องต่อไป หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทั่วไป ICAC จะไม่ดำเนินการเอง แต่จะส่งเรื่องให้ตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ซึ่งการส่งเรื่องดังกล่าวต้องให้ความยินยอมจากผู้ร้องด้วย โดยจากการศึกษาเปรียบเทียบทั้งสามหน่วยงานไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติเปิดช่องให้มีการใช้ดุลพินิจในการส่งหรือมอบหมายเรื่องกล่าวหาหรือเรียนไปยังหน่วยงานอื่นๆ แต่อย่างใด

2. ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ดังนี้

2.1 เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ต้องไม่เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่เป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเรื่องกล่าวหา นั้นเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่ไม่ใช่ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการเท่านั้น โดยเห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 61 วรรค 2 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้ว เห็นว่าเรื่องที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่ง ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือแม้จะอยู่ในหน้าที่และอำนาจแต่เป็นเรื่องไม่ร้ายแรงที่เป็นการกล่าวหาเจ้าพนักงานของรัฐ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการก็ให้ส่งเรื่องคืนพนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน โดยจะกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติด้วยก็ได้” ให้แก้ไขเป็น

“ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้ว เห็นว่าเรื่องที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่ง ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ให้ส่งเรื่องคืนพนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน”

และเห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 63 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นสมควรอาจส่งเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 28 (2) และ (4) ที่มีใช้ความผิดร้ายแรง ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้” ให้แก้ไขเป็น

“ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเรื่องกล่าวหา มิได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่เรื่องดังกล่าวอาจเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้”

2.2 เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถส่งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการได้ ต้องเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้ว เห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องไม่เป็นความผิดทางอาญาแต่เป็นการกระทำความผิดทางวินัยเท่านั้น โดยเห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 64 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเรื่องที่มีการกล่าวหาเรื่องใดมิใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือกล่าวหาในเรื่องที่มีได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนของผู้ถูกร้อง ดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจก็ได้” ให้แก้ไขเป็น

“ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้ว เห็นว่าเรื่องที่มีการกล่าวหาเรื่องใดเป็นเรื่องที่มีได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่เรื่องกล่าวหาดังกล่าวอาจเป็นความผิดทางวินัย คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนของผู้ถูกร้อง ดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจก็ได้”

2.3 เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเป็นการกระทำความผิดที่มีใช้ความผิดร้ายแรง คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบหมายเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหาร แต่ควรกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ในระดับใด และในกรณีใดบ้างที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการ โดยเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา 62 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมามีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช้ความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้” โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมามีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช้ความผิดในลักษณะดังต่อไปนี้”

1) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน สิ่งแวดล้อม หรือประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ

2) เรื่องกล่าวหาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจ และการคลังของประเทศ

3) เรื่องกล่าวหาที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

4) เรื่องกล่าวหาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญมีส่วนเกี่ยวข้อง

5) เรื่องกล่าวหาที่สำคัญและเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติ หรือเรื่องกล่าวหาที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรระหว่างประเทศมีส่วนเกี่ยวข้อง

6) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงินงบประมาณเกินกว่า 2,000,000 บาท หรือมูลค่าความเสียหายเกินกว่า 500,000 บาท และอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างกว้างขวาง

7) เรื่องกล่าวหาที่เกี่ยวกับการที่รัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้สัมปทาน โดยมีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์โดยมิชอบ

8) เรื่องกล่าวหาที่มีผลกระทบต่อราชการในภาพรวม ซึ่งไม่อาจคำนวณมูลค่าได้

9) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

10) การกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาของรัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้”

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คำชัย จงจักรพันธ์. (มปท.). *หลักนิติธรรม: กรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ*. สืบค้นจาก http://k-rc.net/imageupload/21576/_1.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2561)
- เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์. (2553). *กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 1: คำอธิบายเกี่ยวกับกรรมเดียว ผิดกฎหมายบทเดียว บทเฉพาะ บททั่วไป บทธรรมดา บทลกรรจ์ บทเบา บทหนัก: ถาม-ตอบความผิดเกี่ยวกับการปกครอง และความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม มาตรา 136 มาตรา 205*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินติ้ง.
- เข็มชัย ชูดวงศ์. (2543). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: นิตบรรณาการ. คณะอนุกรรมการวิชาการว่าด้วยหลักนิติธรรมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการ บรรณาธิการ
- หนังสือหลัก นิติธรรมในคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ.(2557).*หลักนิติธรรม The rule of law ความหมาย สาระสำคัญ และผลของการฝ่าฝืนหลักนิติธรรม*. สำนักงานคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ. สำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม.กรุงเทพฯ : พี เอส พรินติ้ง แอนด์ ดีไซน์.
- คณิต ณ นคร.(2542). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*.(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- นายจักรพันธ์ ปล้องไหม. (2546). *เสถียรภาพของรัฐบาลกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง,กรุงเทพฯ
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์สานต์.(2540). *กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง*.กรุงเทพฯ: จีรัชการพิมพ์.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์.(2554). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง*.(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชวลิต โสภณวัต. (2524). *กฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นกฎหมายในระบบกล่าวหาจริงหรือ*. ดุลยพาห ปีที่ 28 , เล่มที่ 6 (พฤศจิกายน – ธันวาคม 2524).39
- ชัยณรงค์ เตโช.(2542). *สิทธิในการรับทราบข้อกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต :ศึกษาการดำเนินคดีอาญาเจ้าหน้าที่รัฐ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ,กรุงเทพฯ

- ไชยยันต์ ลิ่มกาญจนพันธุ์. (2545). ปัญหาที่เกิดขึ้นจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก ปี 2560 คะแนนไทยเพิ่มจาก 35 เป็น 37 อันดับขยับมาที่ 96 จาก 101 ใน 180 ประเทศ <https://thaipublica.org/2018/02/corruption-perception-index-2017/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2562).
- ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก ปี 2560 คะแนนไทยเพิ่มจาก 35 เป็น 37 อันดับขยับมาที่ 96 จาก 101 ใน 180 ประเทศ <https://thaipublica.org/2018/02/corruption-perception-index-2017/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2562).
- รัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง. (2555). การดำเนินคดีซ้ำ: ศึกษาผลคำพิพากษาศาลต่างประเทศต่อการฟ้องคดีอาญาในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นุชนพิน สบายจิตร. (2551). ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- นภดล เสงเจริญ. (2549). องค์กรอิสระ : ความสำคัญต่อการปฏิรูปการเมืองและระบบราชการ. สืบค้นจาก <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=895>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2561)
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2545). กฎหมายมหาชน เล่ม 1: วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่างๆ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2547). กฎหมายมหาชน เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2549). องค์กรอิสระกับผลการปฏิรูปการเมือง สรุปผลโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการองค์กรอิสระ ประจำปี 2549. วันที่ 8-10 ตุลาคม 2549. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า
- บัญญัติ เลิศมณีรัตน์. (2544). อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอันมีมูลความผิดทางวินัย. (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคนอื่นๆ. (2541). รายงานผลการวิจัย เรื่อง การคอร์รัปชันในระบบราชการไทย.

กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ป.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

พระวรภักดิ์พิบูลย์. (2512). ประวัติศาสตร์กฎหมาย. (พิมพ์ครั้งที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติม. พระนคร:

สมาคมสังคมนิติศาสตร์แห่งประเทศไทย.

พิมพ์กานต์ ทิศอุ้น. (2555). โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตในภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต 'ไม่ได้

ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่

แก้ไขเพิ่มเติม

กูริชญา วัฒนรุ่ง. (2547). การเพิ่มอำนาจทางกฎหมายของฝ่ายบริหารภายใต้หลักนิติรัฐ: ในรวม

บทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 3: ศาลรัฐธรรมนูญกับการ

พัฒนาประชาธิปไตยในระบบนิติรัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

โกคิน พลกุล. (2525). ในเอกสารประกอบการบรรยายวิชาหลักกฎหมายมหาชน, กรุงเทพฯ:

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ

รายงานการศึกษาคุณภาพแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระดับผู้บริหาร ณ สำนักงาน ไอ ซี เอ ซี ส่องกง

สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 20 ถึง 30 กันยายน 2543 , โดย พันโท กมล

ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช. และคณะ

รายงานการศึกษาคุณภาพด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต ณ Independent Commission Against

Corruption (ICAC) เขตปกครองพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีน (น. 11) โดย

นายสิทธิพงษ์ ปึงวงศานุรักษ์ และคณะ, 2552, กรุงเทพฯ : การฝึกอบรมพนักงานได้ส่วน

รุ่นที่ 3 สำนักงาน ป.ป.ช. (อ้างถึงใน ชัยณรงค์ เตโช, 2558, น 107)

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และ

เงื่อนไขเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ.2560

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ

เกี่ยวกับการได้ส่วนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554

- ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน
พ.ศ. 2561 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
หลวงประดิษฐมนูธรรม. (2513). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง*. พระนคร: นิติเวชช์.
วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง: หลักการพื้นฐานของ
กฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
สุรพล นิติไกรพจน์ และคนอื่นๆ. (2547). *คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
กับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
เสถียร วิชัยลักษณ์ และคณะ รวบรวม. (2478). *ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 15 ร.ศ. 114 – 115*.
พระนคร : เติลิมล์.
_____. (2554). การดำเนินการทางวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญ เอกสารความรู้ สดร. ลำดับ
ที่ 14 / ปีงบประมาณ 2554 สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวง
มหาดไทย สืบค้นจาก http://www.stabundamrong.go.th/web/book/54/b14_54.pdf
(สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2562)
_____. (2546) *เผยแพร่ภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิมพ์เนื่องในโอกาสวันจัดตั้ง
สำนักงาน ป.ป.ช. ครบรอบ 4 ปี 18 พฤศจิกายน*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ช: ศรี
อนันต์การพิมพ์.
อุดม รัฐอมฤต. (2555). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
อุทัย อาทิวา. (2555). *คู่มือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ
ระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิ เจ พรินต์ติ้ง.
_____. (2560). เอกสารวิชาการเขตบริหารพิเศษฮ่องกงกับการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริต เมษายน 2560. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
<https://www.cpib.gov.sg/about-us/our-work/organisational-structure>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มกราคม
2562)
Independent Commission Against Corruption ,Employees of the ICAC (Online), Available from
<http://www.icac.nsw.gov.au/about-the-icac/organisational-structure/employees>.
(สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2561)
Independent Commission Against Corruption ,Investigation process Deciding what action to take
(Online), Available from [http://www.icac.nsw.gov.au/investigations/investigation-
process](http://www.icac.nsw.gov.au/investigations/investigation-process). (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2561)

Independent Commission Against Corruption ,Investigation report (Online), Available from
<http://www.icac.nsw.gov.au/investigations/investigation-process/investigation-report>.

(สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2561)

Independent Commission Against Corruption ,Organisation structure (Online), Available from

http://www.icac.org.hk/en/about_icac/os/index.html. (สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2561)

Independent Commission Against Corruption Ordinance

M.J.C. Vile,(1967). *Constitutionalism and the Separation of Powers*.Oxford: Clarendon Press, pp. 35-36

The Independent Commission Against Corruption Act 1988.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก

สถิติการส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ (กรณีอยู่ในชั้นตรวจรับคำกล่าวหา)
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

หน่วยงาน	คำกล่าวหา ทั้งหมด	ม.61	ม.62	ม.63	ม.64	มาตรา อื่นๆ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	639	431	-	208	-	-
สำนักงาน ป.ป.ท.	1,210	-	1,210	-	-	-
กรมสอบสวนคดีพิเศษ	5	5	-	-	-	-
ผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน	803	1	-	-	802	-
ส่งกลับกรณีไม่อยู่ในอำนาจ	33	27	-	2	4	-
รวม	2,690	464	1,210	210	806	-

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลคดีทุจริต (AGMS) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562)

สถิติการส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ
(กรณีอยู่ในชั้นตรวจสอบเบื้องต้น/ไต่สวนข้อเท็จจริง)
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

เรื่อง ทั้งหมด	ตรวจสอบเบื้องต้น	ไต่สวน
997	982	15

ที่มา : ระบบติดตามเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบ (CFS) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562)

เอกสารประกอบการประชุม
ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช.

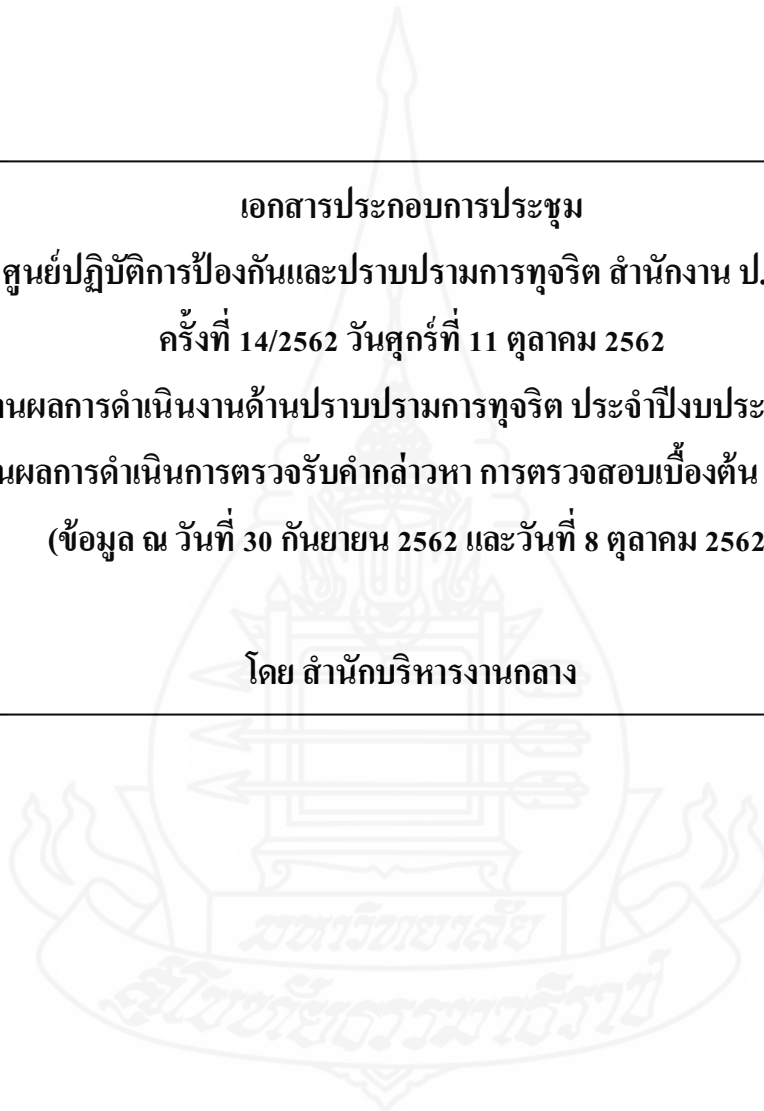
ครั้งที่ 14/2562 วันศุกร์ที่ 11 ตุลาคม 2562

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานด้านปราบปรามการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

และรายงานผลการดำเนินการตรวจรับคำกล่าวหา การตรวจสอบเบื้องต้น และการไต่สวน

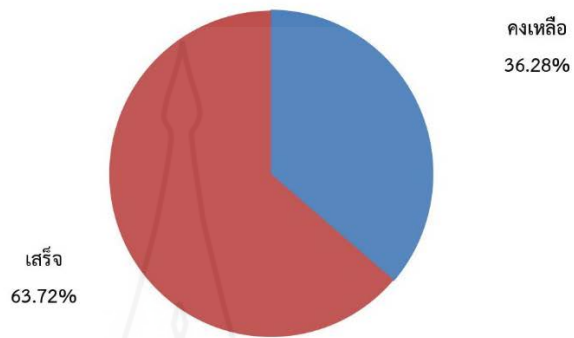
(ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 และวันที่ 8 ตุลาคม 2562)

โดย สำนักบริหารงานกลาง

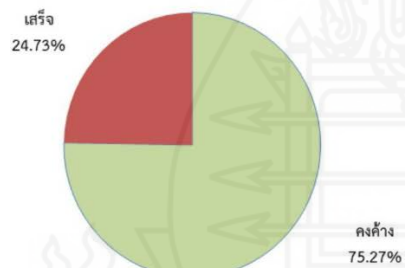

สถิติผลการดำเนินงานด้านปราบปรามการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

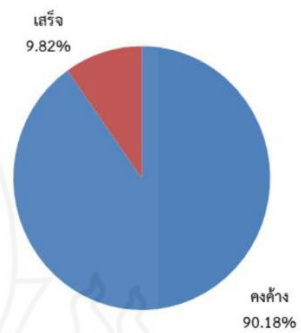
สถิติการตรวจรับคำกล่าวหา (ภาพรวม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

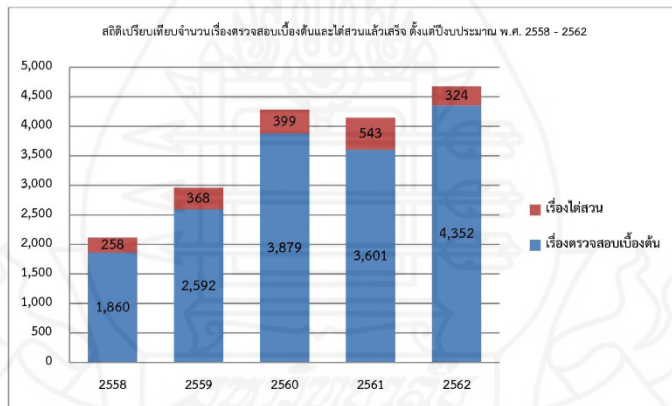
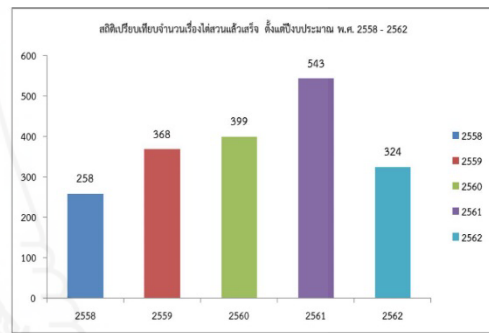
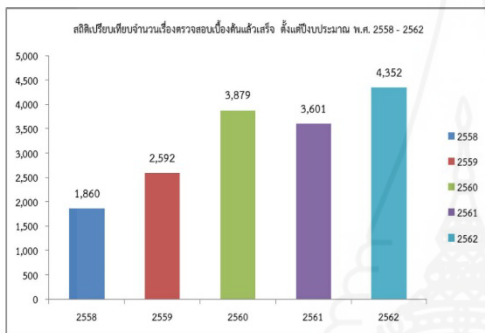
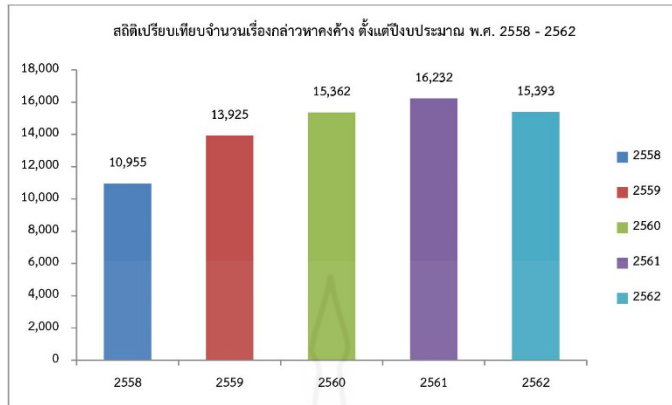

สถิติเรื่องตรงสอบเบื้องต้น (ภาพรวม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

สถิติเรื่องไต่สวน (ภาพรวม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

สถิติเรื่องกล่าวหาที่อยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นและได้สวนข้อเท็จจริง
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

หน่วยงาน	พนักงาน ได้สวน	ตรวจสอบเบื้องต้น				ได้สวน				คงเหลือ ทั้งสิ้น
		ค้างค่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	ค้างค่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	
รวมทั้งประเทศ	813	13,450	3,045	4,079	12,416	2,824	477	324	2,977	15,393
รวมส่วนกลาง	312	2,725	595	951	2,369	809	74	94	789	3,158
1. สำนักได้สวนการทุจริตภาคการเมืองฯ	37	113	30	40	103	65	4	11	58	161
2. สำนักได้สวนการทุจริตภาครัฐ 1	39	570	183	293	460	142	22	24	140	600
3. สำนักได้สวนการทุจริตภาครัฐ 2	46	658	108	210	556	193	21	13	201	757
4. สำนักได้สวนการทุจริตภาครัฐ 3	34	573	89	214	448	151	12	13	150	598
5. สำนักได้สวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 1	24	247	58	87	218	61	4	14	51	269
6. สำนักได้สวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 2	23	246	51	60	237	54	5	5	54	291
7. สำนักได้สวนคดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	27	193	51	27	217	80	3	12	71	288
8. สำนักกิจการและคดีทุจริตระหว่างประเทศ	7	8	1	-	9	6	-	-	6	15
9. สำนักบริหารงานกลาง	-	47	-	16	31	26	-	1	25	56
10. สำนักคดี	44	-	-	-	-	1	-	-	1	1
11. สำนักกฎหมาย	26	2	-	-	2	2	-	-	2	4
12. สำนักพัฒนาระบบตรวจสอบทรัพย์สิน	1	-	-	-	-	5	-	-	5	5
13. สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาคการเมือง	1	5	1	-	6	11	-	-	11	17
14. สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ 1	1	27	10	1	36	5	1	-	6	42
15. สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ 2	1	9	6	1	14	2	-	-	2	16
16. สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ 3	1	26	7	2	31	5	2	1	6	37
17. สำนักอื่นๆ	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1
รวมภูมิภาค	501	10,725	2,450	3,128	10,047	2,015	403	230	2,188	12,235
ภาค 1	54	1,527	399	338	1,588	242	51	29	264	1,852
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 (พระนครศรีอยุธยา)	16	78	96	16	158	53	6	4	55	213
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	11	288	40	36	292	53	3	11	45	337
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชัยนาท	4	91	35	40	86	19	5	2	22	108
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนนทบุรี	7	166	20	46	140	18	10	2	26	166
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดปทุมธานี	7	191	39	47	183	20	4	2	22	205
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดลพบุรี	5	166	48	21	193	18	-	5	13	206
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสมุทรปราการ	9	252	46	58	240	30	20	2	48	288
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสระบุรี	4	156	45	31	170	12	3	-	15	185
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสิงห์บุรี	3	49	14	17	46	18	-	1	17	63
10. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอ่างทอง	3	90	16	26	80	1	-	-	1	81
ภาค 2	45	857	260	297	820	114	12	24	102	922
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 2 (ชลบุรี)	12	70	43	8	105	22	0	2	20	125

หน่วยงาน	พนักงาน ใต้สวน	ตรวจสอบเบื้องต้น				ใต้สวน				งคงเหลือ ทั้งสิ้น
		ค้างค่า	รับใหม่	เสร็จ	งคงเหลือ	ค้างค่า	รับใหม่	เสร็จ	งคงเหลือ	
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชลบุรี	7	197	55	52	200	18	1	4	15	215
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดจันทบุรี	3	75	22	36	61	7	1	4	4	65
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา	5	83	34	18	99	15	-	2	13	112
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตราด	3	65	5	17	53	11	-	2	9	62
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครนายก	3	79	18	42	55	5	2	1	6	61
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดปราจีนบุรี	3	64	25	27	62	12	1	2	11	73
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดระยอง	5	145	36	72	109	7	2	4	5	114
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสระแก้ว	4	79	22	25	76	17	5	3	19	95
ภาค 3	72	2,154	330	543	1,941	313	73	31	355	2,296
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 3 (นครราชสีมา)	13	69	10	14	65	47	11	3	55	120
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครราชสีมา	14	566	99	95	570	32	5	3	34	604
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชัยภูมิ	5	138	7	37	108	16	14	-	30	138
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดบุรีรัมย์	8	218	38	96	160	55	14	6	63	223
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุทัยธานี	3	72	17	28	61	14	4	1	17	78
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดศรีสะเกษ	8	293	51	121	223	31	9	2	38	261
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุรินทร์	6	289	29	36	282	32	2	1	33	315
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ	4	119	10	15	114	14	3	4	13	127
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุบลราชธานี	11	390	69	101	358	72	11	11	72	430
ภาค 4	86	2,184	339	248	2,275	460	56	31	485	2,760
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 4 (ขอนแก่น)	12	30	8	10	28	57	9	6	60	88
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดขอนแก่น	9	346	46	15	377	34	-	2	32	409
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์	8	209	13	30	192	44	15	5	54	246
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครพนม	5	107	19	13	113	22	8	1	29	142
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดมุกดาหาร	3	37	19	15	41	34	5	-	39	80
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดมหาสารคาม	9	250	41	15	276	37	9	-	46	322
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดมุกดาหาร	4	69	30	17	82	33	2	3	32	114
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด	7	333	57	34	356	51	3	5	49	405
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสกลนคร	5	118	18	12	124	26	-	1	25	149
10. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสกลนคร	5	185	17	10	192	37	-	1	36	228
11. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดหนองคาย	4	74	35	21	88	33	1	4	30	118
12. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู	6	133	25	29	129	18	2	-	20	149
13. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุดรธานี	9	293	11	27	277	34	2	3	33	310
ภาค 5	56	849	321	253	917	232	44	33	243	1,160
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 5 (เชียงใหม่)	15	37	37	19	55	80	14	10	84	139
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเชียงใหม่	11	296	61	68	289	37	12	4	45	334
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเชียงราย	7	157	46	22	181	21	5	3	23	204

หน่วยงาน	พนักงาน ใต้สวน	ตรวจสอบเบื้องต้น				ใต้สวน				งคงเหลือ ทั้งสิ้น
		กึ่งค่ำ	รับใหม่	เสร็จ	งคงเหลือ	กึ่งค่ำ	รับใหม่	เสร็จ	งคงเหลือ	
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดน่าน	4	79	20	17	82	11	1	3	9	91
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพะเยา	3	57	11	27	41	17	-	1	16	57
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดแพร่	4	39	47	28	58	19	2	3	18	76
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	3	23	16	19	20	11	4	1	14	34
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดลำปาง	6	108	53	28	133	19	5	3	21	154
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดลำพูน	3	53	30	25	58	17	1	5	13	71
ภาค 6	48	792	319	480	631	203	52	24	231	862
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 6 (พินัญโลก)	13	65	11	39	37	26	8	2	32	69
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพินัญโลก	5	95	30	74	51	20	-	1	19	70
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกำแพงเพชร	2	73	15	38	50	15	4	1	18	68
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตาก	4	85	23	36	72	26	9	3	32	104
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครสวรรค์	7	144	100	99	145	24	1	5	20	165
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพิจิตร	4	109	20	63	66	16	7	1	22	88
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์	4	90	24	37	77	31	12	1	42	119
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุโขทัย	3	63	47	42	68	17	4	4	17	85
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์	3	40	35	31	44	18	4	4	18	62
10. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุทัยธานี	3	28	14	21	21	10	3	2	11	32
ภาค 7	49	999	212	382	829	157	37	31	163	992
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 7 (นครปฐม)	11	89	7	33	63	19	12	4	27	90
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครปฐม	5	159	30	54	135	31	4	6	29	164
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกาญจนบุรี	6	144	35	62	117	25	5	6	24	141
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	6	159	27	61	125	15	-	1	14	139
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเพชรบุรี	4	106	28	36	98	22	8	9	21	119
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดราชบุรี	8	162	34	55	141	18	1	1	18	159
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสมุทรสงคราม	3	39	10	15	34	5	2	-	7	41
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสมุทรสาคร	3	67	16	38	45	13	3	1	15	60
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี	3	74	25	28	71	9	2	3	8	79
ภาค 8	55	910	170	381	699	194	43	15	222	921
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8 (สุราษฎร์ธานี)	14	21	4	8	17	18	5	1	22	39
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี	9	196	33	80	149	21	2	3	20	169
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกระบี่	3	53	7	31	29	16	-	2	14	43
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชุมพร	5	110	34	67	77	40	18	5	53	130
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช	12	348	48	92	304	53	10	-	63	367
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพังงา	3	48	10	28	30	17	4	3	18	48
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภูเก็ต	6	107	24	51	80	24	2	-	26	106
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดระนอง	3	27	10	24	13	5	2	1	6	19

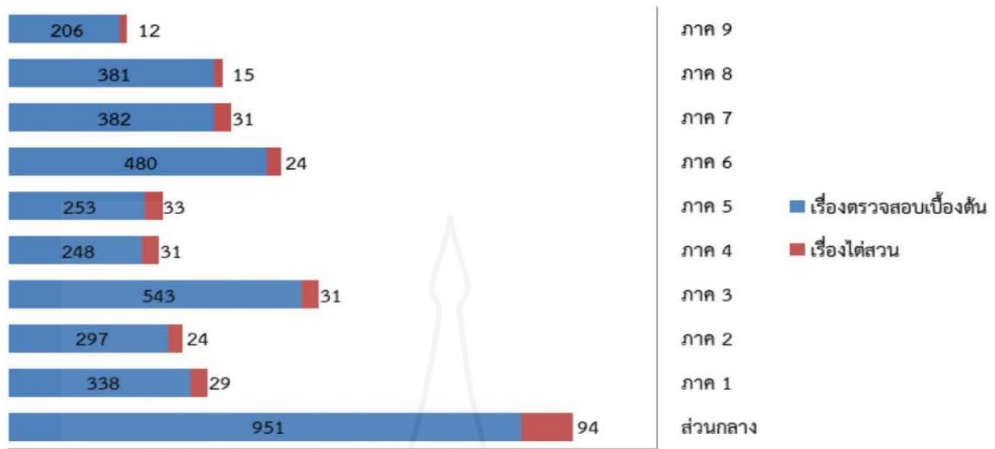
หน่วยงาน	พนักงาน ใต้สวน	ตรวจสอบเบื้องต้น				ใต้สวน				คงเหลือ ทั้งสิ้น
		ค้างเก่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	ค้างเก่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	
ภาค 9	36	453	100	206	347	100	35	12	123	470
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 9 (สงขลา)	12	60	17	8	69	8	2	-	10	79
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสงขลา	4	100	16	44	72	25	6	5	26	98
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตรัง	5	117	16	46	87	16	5	-	21	108
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนราธิวาส	3	29	19	35	13	6	15	2	19	32
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดปัตตานี	3	22	9	14	17	7	3	2	8	25
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพัทลุง	3	65	10	23	52	12	1	1	12	64
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดยะลา	3	34	5	17	22	15	2	2	15	37
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสตูล	3	26	8	19	15	11	1	-	12	27

ที่มา : 1. ระบบติดตามเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบ (CFS) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562, เวลา 18.00 น.)

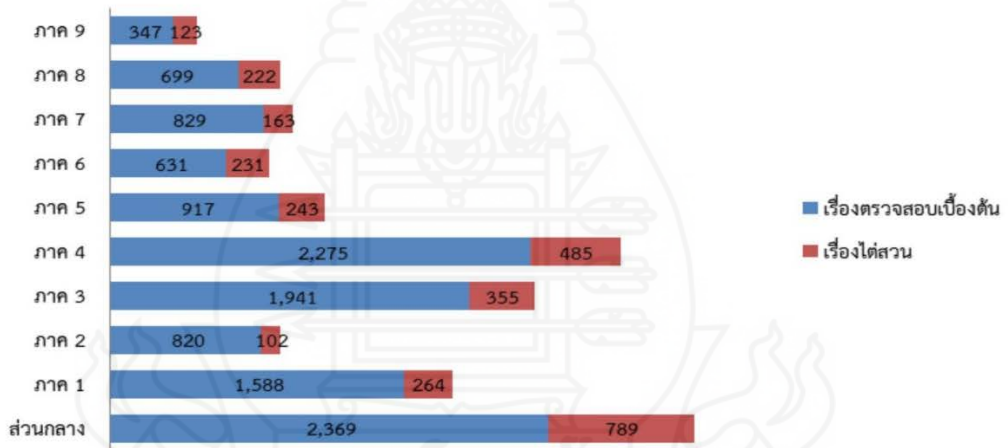
2. สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล (อัตรากำลังพนักงานใต้สวน ข้อมูล ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562)

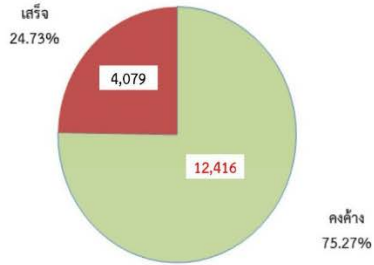
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้นและไต่สวนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ (ณ วันที่ 30 กันยายน 2562)

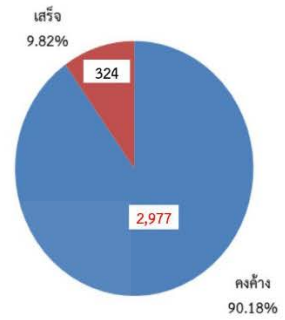
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้นและไต่สวนที่อยู่ระหว่างดำเนินการ (ณ วันที่ 30 กันยายน 2562)

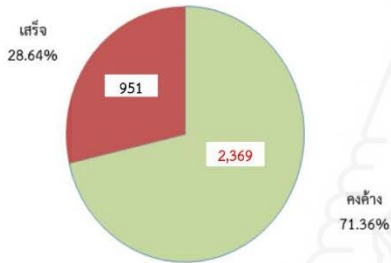
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาพรวม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

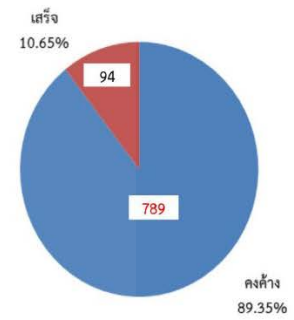
สถิติเรื่องได้สวน (ภาพรวม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

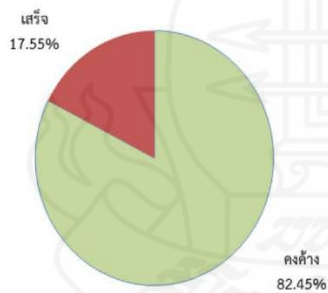
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ส่วนกลาง) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

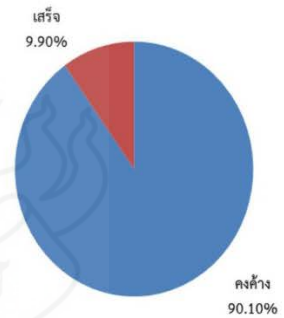
สถิติเรื่องได้สวน (ส่วนกลาง) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

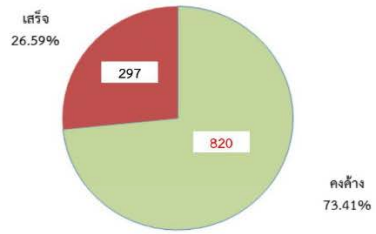
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาค 1) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

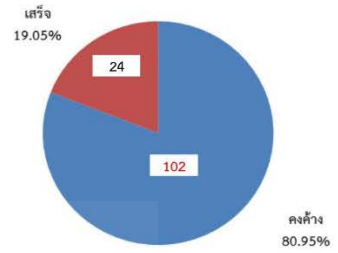
สถิติเรื่องได้สวน (ภาค 1) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

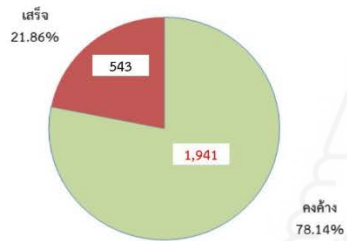
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาค 2) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

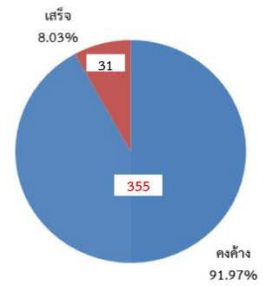
สถิติเรื่องได้สวน (ภาค 2) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

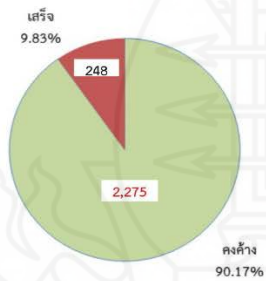
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาค 3) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

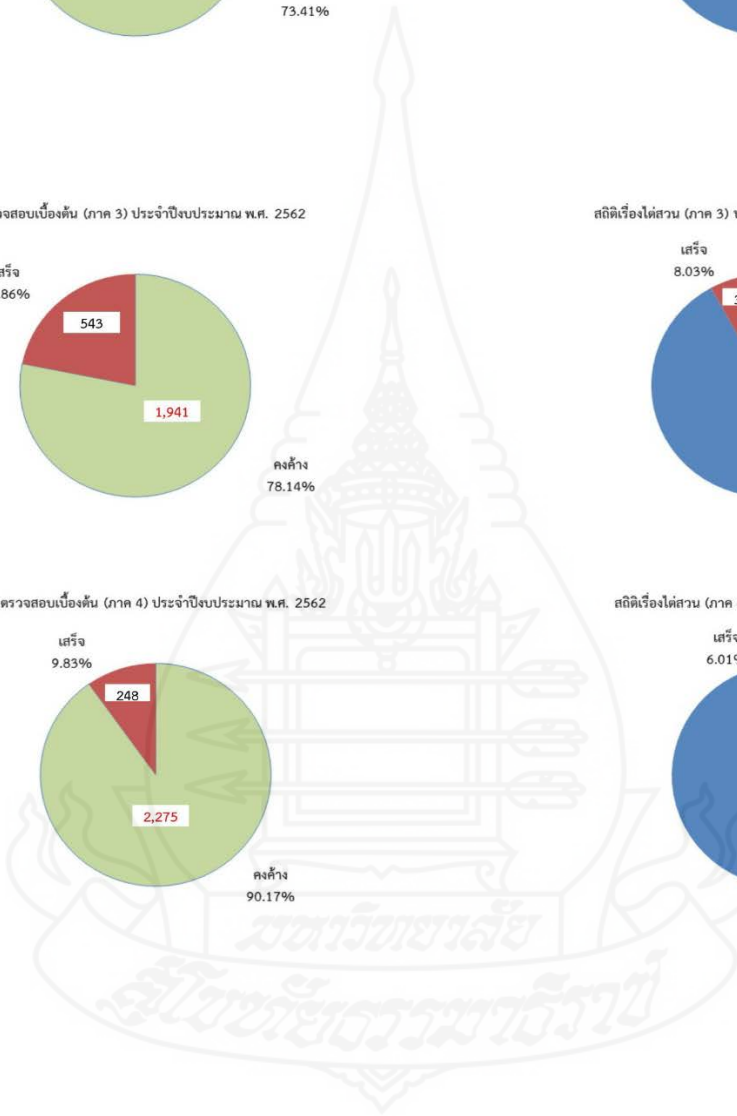
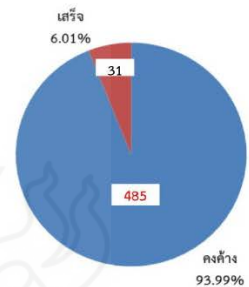
สถิติเรื่องได้สวน (ภาค 3) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

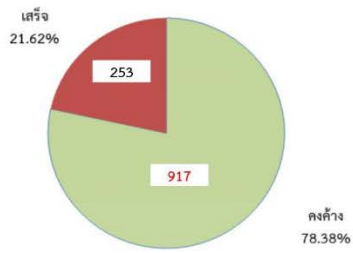
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาค 4) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

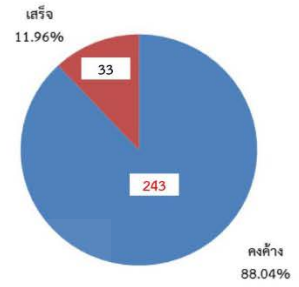
สถิติเรื่องได้สวน (ภาค 4) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

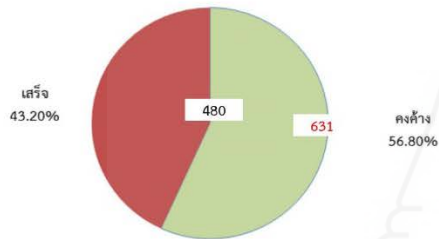
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาค 5) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

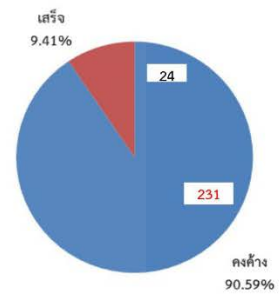
สถิติเรื่องได้สวน (ภาค 5) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

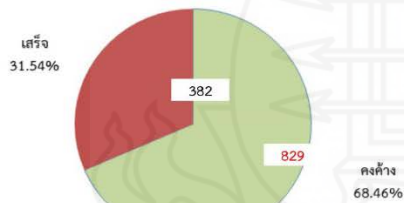
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาค 6) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

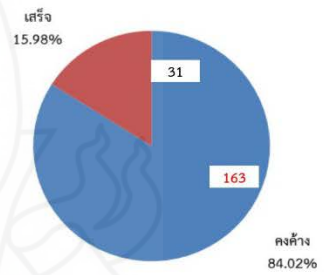
สถิติเรื่องได้สวน (ภาค 6) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

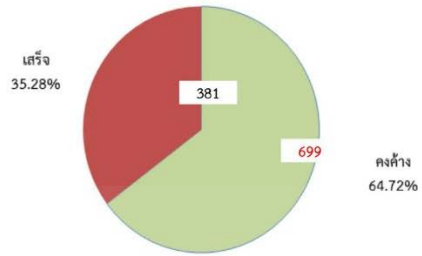
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาค 7) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

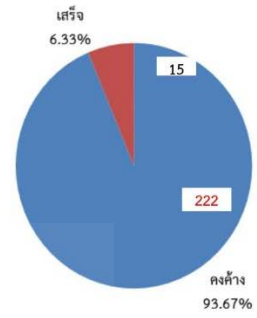
สถิติเรื่องได้สวน (ภาค 7) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

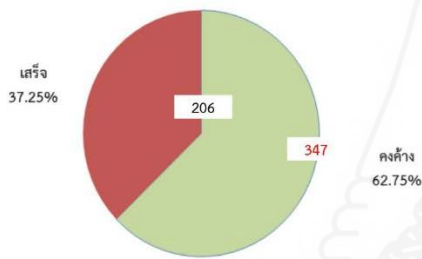
สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาค 8) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

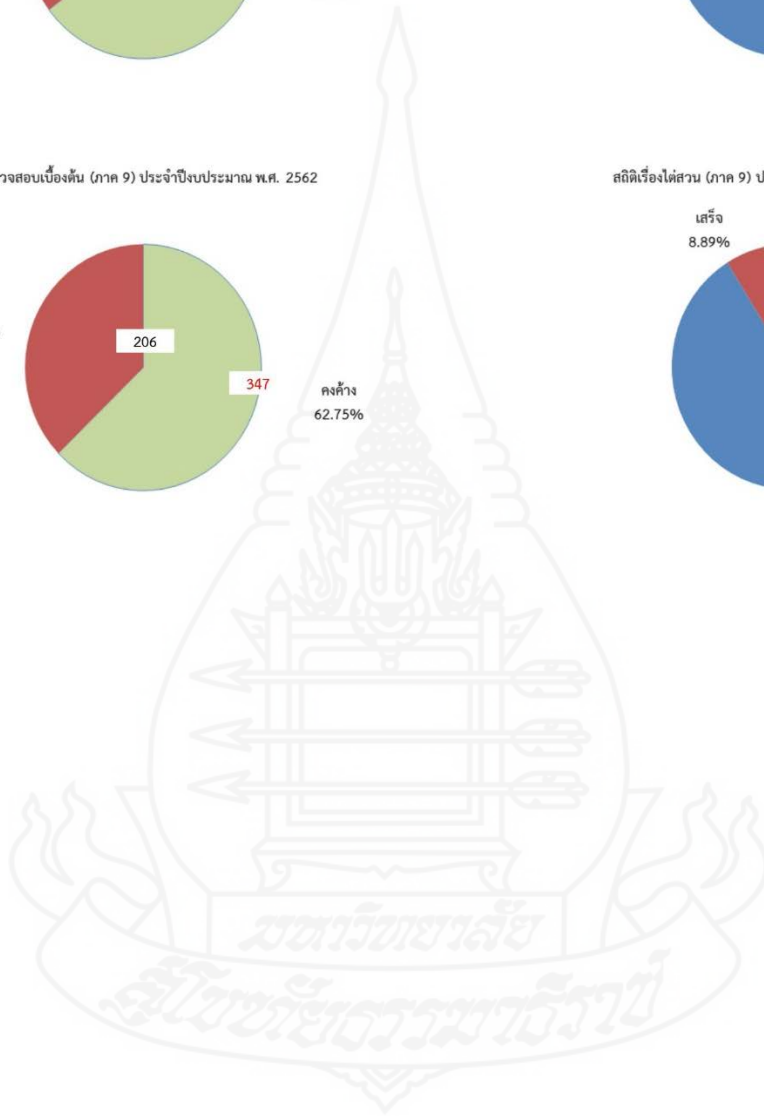
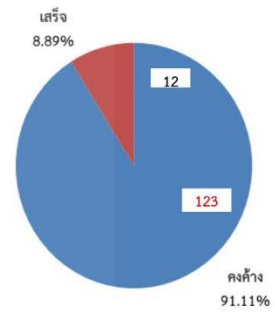
สถิติเรื่องได้สวน (ภาค 8) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

สถิติเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น (ภาค 9) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

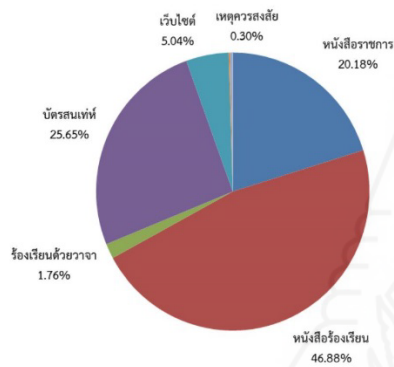

สถิติเรื่องได้สวน (ภาค 9) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

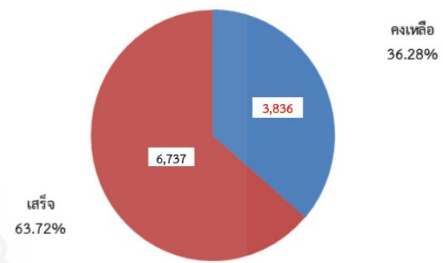

สถิติประเภทคำกล่าวหาในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

จำนวน คำกล่าวหา ทั้งหมด	ประเภทคำกล่าวหา							
	หนังสือ ราชการ	หนังสือ ร้องเรียน	ร้องเรียน ด้วยวาจา	บัตรสนเท่ห์	เว็บไซต์	แจ้งเบาะแส	เหตุควรร สงสัย	ไม่ระบุ
10,573	2,134	4,957	186	2,712	533	18	32	1

สถิติการตรวจรับคำกล่าวหา (ภาพรวม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

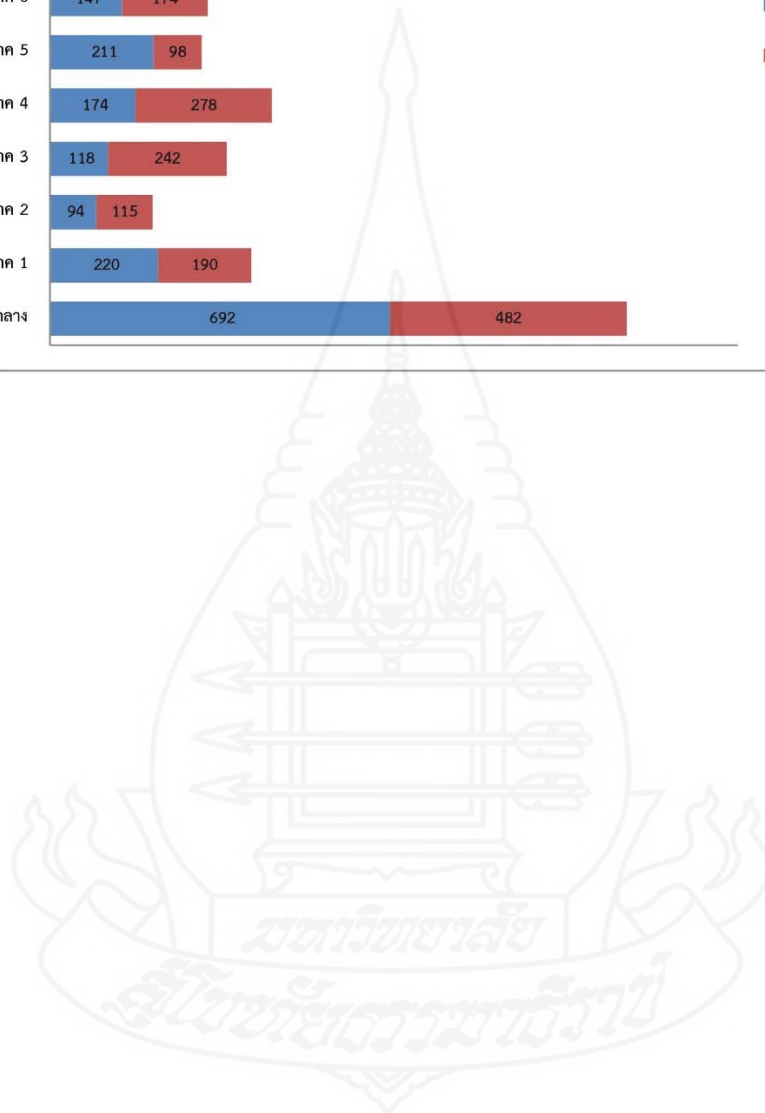
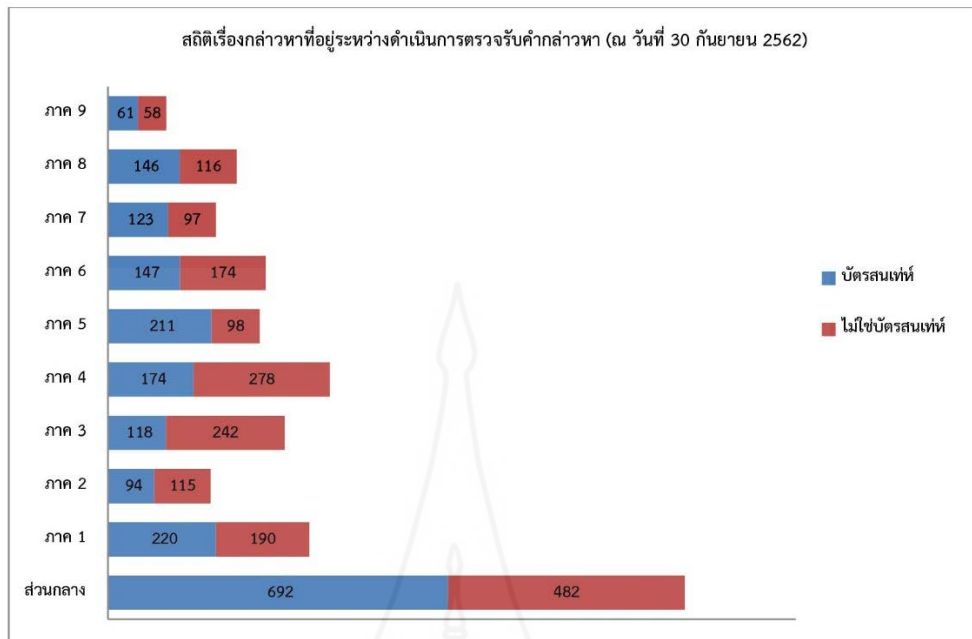
สถิติการตรวจรับคำกล่าวหาในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

จำนวน คำกล่าวหา ทั้งหมด	ลักษณะ/รูปแบบคำกล่าวหาที่ตรวจรับแล้วเสร็จ						เรื่องอยู่ ระหว่าง ดำเนินการ
	รับดำเนินการ ออกเลขคำ	ส่งหน่วยงาน ภายนอก	ส่งรวมเรื่องเข้า	ยุติเรื่อง (ข้อ 23)	ไม่รับพิจารณา/ ไม่อยู่ในอำนาจ	รวม	
10,573	2,554	2,690	959	195	339	6,737	3,836
ร้อยละ (%)	24.16	25.44	9.07	1.84	3.21	63.72	36.28

สถิติเรื่องกล่าวหาที่อยู่ระหว่างดำเนินการตรวจรับค่ากล่าวหา
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

หน่วยงาน	กระบวนการ/ขั้นตอนดำเนินการ												รวม
	อยู่ระหว่าง บันทึกคำ กล่าวหา/ บัตร สั่งทำ/ เรื่องรอคดี คณะกรรมการ รณการ คดีจราจร ฯ/รอคดี (ข้อ 23)	อยู่ระหว่าง บันทึก เรื่อง ร้องเรียน	อยู่ระหว่าง รอ มอบหมาย	อยู่ระหว่าง ตรวจรับ ค่ากล่าวหา	อยู่ระหว่าง เสนอผล การตรวจ รับ (หัวหน้า กลุ่ม)	อยู่ระหว่าง รออนุมัติ ผลการ ตรวจรับ (ผอ.)	ส่ง กกก. พิจารณา /ส่งต่อ	เสนอ คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา	เรื่องรอส่ง หน่วยงาน ภายนอก (รอออก เลขคำ) พิจารณา	ส่ง กรรมการ ป.ป.ช. ที่ กำกับดูแล พิจารณา	เรื่องรับ เอง (รอ ออกเลข คำ) พิจารณา	เสนอ กรรมการ ป.ป.ช. ที่ กำกับดูแล พิจารณา	
ส่วนกลาง	722	160	1	27	1	8	1	121	10	77	12	34	1,174
รวมภาค 1 – 9	881	743	20	115	2	56	11	356	80	342	56	-	2,662
ภาค 1	101	148	1	9	-	14	1	69	12	47	8	-	410
ภาค 2	89	42	1	19	-	3	1	30	-	23	1	-	209
ภาค 3	105	79	1	23	-	9	6	68	11	48	10	-	360
ภาค 4	118	139	3	31	2	9	-	57	30	57	6	-	452
ภาค 5	99	110	2	3	-	3	-	19	4	65	4	-	309
ภาค 6	106	65	6	8	-	5	1	61	8	52	9	-	321
ภาค 7	89	64	-	8	-	10	1	26	5	15	2	-	220
ภาค 8	121	75	5	6	-	2	1	20	5	20	7	-	262
ภาค 9	53	21	1	8	-	1	-	6	5	15	9	-	119
รวม	1,603	903	21	142	3	64	12	477	90	419	68	34	3,836

ที่มา : ระบบตรวจรับค่ากล่าวหา (PESCA)

สถิติแหล่งที่มาของคำกล่าวหาในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

แหล่งที่มา	คำกล่าวหา ทั้งหมด	ร้อยละ (%)
1. สำนักงาน ป.ป.ช.	5,978	56.54
2. สำนักงาน ป.ป.ท.	2,824	26.71
3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	1,205	11.40
4. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	20	0.19
5. สำนักงานอัยการสูงสุด	1	0.01
6. กรมราชทัณฑ์	13	0.12
7. กรมสอบสวนคดีพิเศษ	127	1.20
8. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	1	0.01
9. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	144	1.36
10. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	97	0.92
11. กระทรวงสาธารณสุข	8	0.08
12. ผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน	47	0.44
13. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	7	0.07
14. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	11	0.10
15. กองบังคับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ	10	0.09
16. กระทรวงมหาดไทย	80	0.76
รวม	10,573	100.00

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลคดีทุจริต (AGMS) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562, เวลา 18.00 น.)

สถิติการตรวจรับคำกล่าวหาของสำนักงาน ป.ป.ช. ในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

เดือน	คำกล่าวหาทั้งหมด	ลักษณะ/รูปแบบคำกล่าวหาที่ตรวจรับแล้วเสร็จ				เรื่องเสร็จร้อยละ	เรื่องอยู่ระหว่างดำเนินการ
		รับดำเนินการออกเลขคำ	ส่งหน่วยงานภายนอก	ส่งรวมเรื่องเข้า	ไม่รับพิจารณา/ยุติเรื่อง		
ตุลาคม 61	1,031	327	309	82	113	80.60	200
พฤศจิกายน 61	1,255	326	399	116	162	79.92	252
ธันวาคม 61	756	179	233	66	83	74.21	195
มกราคม 62	528	158	219	54	17	84.85	80
กุมภาพันธ์ 62	492	134	195	62	15	82.52	86
มีนาคม 62	489	139	217	45	8	83.64	80
เมษายน 62	457	130	152	37	21	74.40	117
พฤษภาคม 62	1,195	282	292	126	42	62.09	453
มิถุนายน 62	1,092	255	288	128	29	64.10	392
กรกฎาคม 62	973	186	249	112	24	58.68	402
สิงหาคม 62	1,202	229	137	82	12	38.27	742
กันยายน 62	1,103	209	-	49	8	24.12	837
รวม	10,573	2,554	2,690	959	534	63.72	3,836

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลคดีทุจริต (AGMS) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562, เวลา 18.00 น.)

สถานะดำเนินการ/ความก้าวหน้าของเรื่องที่อยู่ระหว่างดำเนินการตรวจรับค่ากล่าวหา
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

สถานะดำเนินการ/ความก้าวหน้า	ค่ากล่าวหา ทั้งหมด	ร้อยละ (%)
1. บัตรสนทนที่ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ	1,448	37.75
2. เรื่องอยู่ระหว่างดำเนินการตามข้อ 23	155	4.04
3. เรื่องอยู่ระหว่างบันทึกค่ากล่าวหา	106	2.76
4. เรื่องอยู่ระหว่างรอมอบหมาย	23	0.60
5. เรื่องอยู่ระหว่างตรวจรับค่ากล่าวหา	147	3.83
6. เรื่องอยู่ระหว่างรออนุมัติผลการตรวจรับ	64	1.67
7. เรื่องส่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณามอบหมาย/ส่งต่อ	11	0.29
8. เรื่องเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายหน่วยงานอื่น	477	12.43
9. เรื่องรอส่งหน่วยงานภายนอก	90	2.35
10. เรื่องส่งกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแลพิจารณา	419	10.92
11. เรื่องรับดำเนินการเอง (รออนุมัติ)	66	1.72
12. เรื่องเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแลพิจารณา	34	0.89
13. บัตรสนทนที่เสนอคณะกรรมการกึ่งนกรองฯ	796	20.75
รวม	3,836	100.00

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลคดีทุจริต (AGMS) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562, เวลา 18.00 น.)

สถิติการส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ (กรณีอยู่ในชั้นตรวจรับคำกล่าวหา)
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

หน่วยงาน	คำกล่าวหาทั้งหมด	ม.61	ม.62	ม.63	ม.64	มาตราอื่นๆ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	639	431	-	208	-	-
สำนักงาน ป.ป.ท.	1,210	-	1,210	-	-	-
กรมสอบสวนคดีพิเศษ	5	5	-	-	-	-
ผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน	803	1	-	-	802	-
ส่งกลับกรณีไม่อยู่ในอำนาจ	33	27	-	2	4	-
รวม	2,690	464	1,210	210	806	-

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลคดีทุจริต (AGMS) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562, เวลา 18.00 น.)

สถิติการส่งเรื่องกล่าวหาให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ (กรณีอยู่ในชั้นตรวจสอบเบื้องต้น/ไต่สวนข้อเท็จจริง)
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562)

เรื่องทั้งหมด	ตรวจสอบเบื้องต้น	ไต่สวน
997	982	15

ที่มา : ระบบติดตามเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบ (CFS) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562, เวลา 18.00 น.)

สถิติเรื่องกล่าวหาที่อยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นและไตสวนข้อเท็จจริง
(ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2562 – 8 ตุลาคม 2562)

หน่วยงาน	พนักงาน ไตสวน	ตรวจสอบเบื้องต้น				ไตสวน				คงเหลือ ทั้งสิ้น
		ค้างเก่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	ค้างเก่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	
รวมทั้งประเทศ	813	12,416	17	6	12,427	2,977	-	-	2,977	15,404
รวมส่วนกลาง	312	2,369	-	-	2,369	789	-	-	789	3,158
1. สำนักไตสวนการทุจริตภาคการเมืองฯ	37	103	-	-	103	58	-	-	58	161
2. สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐ 1	39	460	-	-	460	140	-	-	140	600
3. สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐ 2	46	556	-	-	556	201	-	-	201	757
4. สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐ 3	34	448	-	-	448	150	-	-	150	598
5. สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 1	24	218	-	-	218	51	-	-	51	269
6. สำนักไตสวนการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ 2	23	237	-	-	237	54	-	-	54	291
7. สำนักไตสวนคดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	27	217	-	-	217	71	-	-	71	288
8. สำนักกิจการและคดีทุจริตระหว่างประเทศ	7	9	-	-	9	6	-	-	6	15
9. สำนักบริหารงานกลาง	-	31	-	-	31	25	-	-	25	56
10. สำนักคดี	44	-	-	-	-	1	-	-	1	1
11. สำนักกฎหมาย	26	2	-	-	2	2	-	-	2	4
12. สำนักพัฒนาระบบตรวจสอบทรัพย์สิน	1	-	-	-	-	5	-	-	5	5
13. สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาคการเมือง	1	6	-	-	6	11	-	-	11	17
14. สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ 1	1	36	-	-	36	6	-	-	6	42
15. สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ 2	1	14	-	-	14	2	-	-	2	16
16. สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ 3	1	31	-	-	31	6	-	-	6	37
17. สำนักอื่นๆ	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1
รวมภูมิภาค	501	10,047	17	6	10,070	2,188	-	-	2,188	12,258
ภาค 1	54	1,588	3	1	1,592	264	-	-	264	1,856
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 (พระนครศรีอยุธยา)	16	158	-	-	158	55	-	-	55	213
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	11	292	-	-	292	45	-	-	45	337
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชัยนาท	4	86	-	-	86	22	-	-	22	108
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนนทบุรี	7	140	-	1	141	26	-	-	26	167
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดปทุมธานี	7	183	3	-	186	22	-	-	22	208
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดลพบุรี	5	193	-	-	193	13	-	-	13	206
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสมุทรปราการ	9	240	-	-	240	48	-	-	48	288
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสระบุรี	4	170	-	-	170	15	-	-	15	185
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสิงห์บุรี	3	46	-	-	46	17	-	-	17	63
10. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอ่างทอง	3	80	-	-	80	1	-	-	1	81
ภาค 2	45	820	1	-	821	102	-	-	102	923
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 2 (ชลบุรี)	12	105	1	-	106	20	-	-	20	126

หน่วยงาน	พนักงาน ไตสวน	ตรวจสอบเบื้องต้น				ไตสวน				คงเหลือ ทั้งสิ้น
		ล้างเต่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	ล้างเต่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชลบุรี	7	200	-	-	200	15	-	-	15	215
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา	3	61	-	-	61	4	-	-	4	65
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดระยอง	5	99	-	-	99	13	-	-	13	112
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตราด	3	53	-	-	53	9	-	-	9	62
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครนายก	3	55	-	-	55	6	-	-	6	61
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดปราจีนบุรี	3	62	-	-	62	11	-	-	11	73
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดระยอง	5	109	-	-	109	5	-	-	5	114
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสระแก้ว	4	76	-	-	76	19	-	-	19	95
ภาค 3	72	1,941	2	-	1,943	355	-	-	355	2,298
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 3 (นครราชสีมา)	13	65	-	-	65	55	-	-	55	120
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครราชสีมา	14	570	1	-	571	34	-	-	34	605
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชัยภูมิ	5	108	-	-	108	30	-	-	30	138
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดบุรีรัมย์	8	160	-	-	160	63	-	-	63	223
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดยโสธร	3	61	1	-	62	17	-	-	17	79
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดศรีสะเกษ	8	223	-	-	223	38	-	-	38	261
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุรินทร์	6	282	-	-	282	33	-	-	33	315
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ	4	114	-	-	114	13	-	-	13	127
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุบลราชธานี	11	358	-	-	358	72	-	-	72	430
ภาค 4	86	2,275	5	3	2,283	485	-	-	485	2,768
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 4 (ขอนแก่น)	12	28	-	-	28	60	-	-	60	88
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดขอนแก่น	9	377	3	1	381	32	-	-	32	413
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์	8	192	-	-	192	54	-	-	54	246
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครพนม	5	113	-	-	113	29	-	-	29	142
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดบึงกาฬ	3	41	-	-	41	39	-	-	39	80
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดมหาสารคาม	9	276	-	-	276	46	-	-	46	322
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดมุกดาหาร	4	82	-	-	82	32	-	-	32	114
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด	7	356	-	2	358	49	-	-	49	407
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเลย	5	124	-	-	124	25	-	-	25	149
10. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสกลนคร	5	192	-	-	192	36	-	-	36	228
11. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดหนองคาย	4	88	-	-	88	30	-	-	30	118
12. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู	6	129	-	-	129	20	-	-	20	149
13. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุดรธานี	9	277	2	-	279	33	-	-	33	312
ภาค 5	56	917	-	-	917	243	-	-	243	1,160
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 5 (เชียงใหม่)	15	55	-	-	55	84	-	-	84	139
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเชียงใหม่	11	289	-	-	289	45	-	-	45	334
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเชียงราย	7	181	-	-	181	23	-	-	23	204

หน่วยงาน	พนักงาน ไตสวน	ตรวจสอบเบื้องต้น				ไตสวน				คงเหลือ ทั้งสิ้น
		ค้างท่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	ค้างท่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดน่าน	4	82	-	-	82	9	-	-	9	91
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพะเยา	3	41	-	-	41	16	-	-	16	57
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดแพร่	4	58	-	-	58	18	-	-	18	76
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	3	20	-	-	20	14	-	-	14	34
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดลำปาง	6	133	-	-	133	21	-	-	21	154
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดลำพูน	3	58	-	-	58	13	-	-	13	71
ภาค 6	48	631	3	-	634	231	-	-	231	865
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 6 (พิษณุโลก)	13	37	1	-	38	32	-	-	32	70
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพิษณุโลก	5	51	-	-	51	19	-	-	19	70
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกำแพงเพชร	2	50	-	-	50	18	-	-	18	68
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตาก	4	72	1	-	73	32	-	-	32	105
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครสวรรค์	7	145	1	-	146	20	-	-	20	166
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพิจิตร	4	66	-	-	66	22	-	-	22	88
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์	4	77	-	-	77	42	-	-	42	119
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุทัย	3	68	-	-	68	17	-	-	17	85
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์	3	44	-	-	44	18	-	-	18	62
10. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดอุทัยธานี	3	21	-	-	21	11	-	-	11	32
ภาค 7	49	829	2	-	831	163	-	-	163	994
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 7 (นครปฐม)	11	63	2	-	65	27	-	-	27	92
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครปฐม	5	135	-	-	135	29	-	-	29	164
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกาญจนบุรี	6	117	-	-	117	24	-	-	24	141
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	6	125	-	-	125	14	-	-	14	139
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดเพชรบุรี	4	98	-	-	98	21	-	-	21	119
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดราชบุรี	8	141	-	-	141	18	-	-	18	159
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสมุทรสงคราม	3	34	-	-	34	7	-	-	7	41
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสมุทรสาคร	3	45	-	-	45	15	-	-	15	60
9. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี	3	71	-	-	71	8	-	-	8	79
ภาค 8	55	699	-	2	701	222	-	-	222	923
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8 (สุราษฎร์ธานี)	14	17	-	-	17	22	-	-	22	39
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี	9	149	-	2	151	20	-	-	20	171
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกระบี่	3	29	-	-	29	14	-	-	14	43
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชุมพร	5	77	-	-	77	53	-	-	53	130
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช	12	304	-	-	304	63	-	-	63	367
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพังงา	3	30	-	-	30	18	-	-	18	48
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภูเก็ต	6	80	-	-	80	26	-	-	26	106
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดระนอง	3	13	-	-	13	6	-	-	6	19

หน่วยงาน	พนักงาน ได้สวน	ตรวจสอบเบื้องต้น				ได้สวน				คงเหลือ ทั้งสิ้น
		ค้างเก่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	ค้างเก่า	รับใหม่	เสร็จ	คงเหลือ	
ภาค 9	36	347	1	-	348	123	-	-	123	471
1. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 9 (สงขลา)	12	69	-	-	69	10	-	-	10	79
2. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสงขลา	4	72	-	-	72	26	-	-	26	98
3. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตรัง	5	87	-	-	87	21	-	-	21	108
4. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดราษีไศล	3	13	-	-	13	19	-	-	19	32
5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดปัตตานี	3	17	1	-	18	8	-	-	8	26
6. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพัทลุง	3	52	-	-	52	12	-	-	12	64
7. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดยะลา	3	22	-	-	22	15	-	-	15	37
8. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสตูล	3	15	-	-	15	12	-	-	12	27

ที่มา : 1. ระบบติดตามเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบ (CFS) (ข้อมูล ณ วันที่ 8 ตุลาคม 2562, เวลา 09.30 น.)

2. สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล (อัตราค้างพนักงานได้สวน ข้อมูล ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2562)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางรพิตา เทพหัสดิน ณ อยุธยา
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2550 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)
ตำแหน่ง	พ.ศ. 2556 – ปัจจุบัน พนักงานได้สวน ระดับต้น สายงานวิชาการยุติธรรม

